

Årsredovisning 2020

Formas – forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande

Årsredovisning 2020

R1:2021

ISBN: 978-91-540-6135-8

Diarienummer: 2021-00369

Omslag och layout: Printempo AB

Foto: sid 4, 8, 15, 32, 43, 78 Elisabeth Ohlson och sid 52, 61, 67, 73 Istockphoto

Tryck: Tryckservice i Ängelholm AB

Forskningsrådet Formas, Stockholm, februari 2021

www.formas.se

Årsredovisning 2020

Formas – forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande

Generaldirektören har ordet

På nyårsafton 2019 rapporterades att ett antal människor i den kinesiska staden Wuhan hade insjuknat i en okänd lungsjukdom. Detta var den första rapporten om coronaviruset och covid-19 som helt kom att präglade merparten av 2020 i hela världen. Ett virus som inte bara handlat om liv och död, utan också om utrikespolitik, ekonomi, handel, sysselsättning, kultur, utbildning och forskning. När behovet av att minska smitta måste ske genom få kontakter och distansering påverkas i stort sett hela samhället och då drabbas också våra sociala liv. Oändligt många ömsesidiga beroenden har kommit i blyxtbelysning.

För Formas blev behovet av omställning riktigt tydligt tisdagen den 10 mars. Under eftermiddagen kom nyheter om att situationen var allvarligare än man tidigare trott och att större samlingar av människor skulle undvikas. Dagen efter skulle vi ha en stor konferens om livsmedel med flera hundra anmälda. Vi bestämde där och då att vi inte skulle ställa in utan att ställa om. Konferensen genomfördes framgångsrikt digitalt trots att varken publik eller talare kunde vara på plats.

Att ställa om har varit ett genomgående tema under 2020. Från andra halvan av mars arbetar i princip alla medarbetare på distans. Seminarier och konferenser som skulle varit fysiska har genomförts digitalt. Forskarrådet och Rådet för evidensbaserad miljöanalys, har haft sina möten på distans. De paneler som granskar ansökningarnas kvalitet och relevans har träffats digitalt för att bedöma och rangordna ansökningarna.

Omställningen har också berört andra områden. Tidpunkter att lämna in ansökningar, liksom tider för återrapportering, har skjutits fram för att ge forskarna mera tid. En särskild utlysning för att ta tillvara erfarenheter från pandemin har genomförts tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB. Nya samarbeten har etablerats.

När vi nu summerar 2020 kan vi konstatera att vi i princip har genomfört allt vi hade planerat att göra och kanske lite till. Detta har varit möjligt då vi på Formas var relativt väl förberedda att arbeta digitalt och på distans. Vi hade erfarenhet av att sända möten och konferenser på webben, vi hade investerat i ett bra intranät och vi hade i huvudsak god teknisk utrustning. Flera arbetsflöden var sedan tidigare digitaliserade.

Teknik i all ära, men utan kompetenta och engagerade medarbetare hade det inte varit möjligt att ställa om och anpassa sig till de nya förutsättningarna. Distansarbetet har satt arbetsmiljön på prov, arbetsuppgifter har tagit längre tid att genomföra än tidigare och det har varit svårt att upprätthålla den sociala gemenskapen, där det så viktiga småpratet har varit svårt att få till.

Kreativiteten och flexibiliteten har dock varit stor både vad gäller att utföra arbetsuppgifter och att bidra socialt. Bärande i detta har varit att vi vet att Formas bidrar med något viktigt – kunskap för hållbar utveckling. Vi vet att vi kan bidra till lösningar på flera av de andra stora utmaningar samhället brottas med så som klimatkrisen och förlusten av biologisk mångfald. Vi är en viktig kugge i ett stort maskineri.

Vi vet att det kommer att krävas stora omställningar och att det är bråttom. Men vi vet också att det är möjligt, och att den kunskap som vi investerar i är avgörande för en hållbar utveckling och för att uppnå målen i Agenda 2030.

Den vetskapen har burit oss under 2020 och den kommer att bära oss framöver.

Nye, februari 2021

Ingrid Petersson

Generaldirektör

Innehåll

Resultatredovisning	7	5. Internationell verksamhet	52
1. Formas uppdrag och insatser	8	Möjligheter och synergier	53
Kort om Formas	9	Global samverkan	53
Årsredovisningens utformning	9	Europeisk samverkan	55
Ekonomisk översikt	10	Nordisk samverkan	59
Viktiga händelser under året	11	En ny EU-strategi för Sverige	60
Samlad analys och bedömning	14	Analys och bedömning	60
2. Formas finansieringsportfölj	15	6. Forskningskommunikation och samverkan	61
Satsningar på forskarinitierad forskning	17	Verktyg för kommunikation och samskapande	62
Nationella forskningsprogram	19	Populärvetenskapliga samarbeten	64
Strategiska innovationsområden	24	Formella uppdrag för samverkan	65
Tematiska utlysningar	25	Analys och bedömning	66
Utlysningar för hastigt uppkomna forskningsbehov	26	7. Utvärdering och analys	67
Kommunikationsutlysningar	27	Systematik kring utvärdering	68
Internationella utlysningar	27	Utvärdering av finansierad forskning och innovation	68
Bidrag till andra finansierares satsningar	29	Översyn av akututlysningen	70
Finansiering i relation till de globala hållbarhetsmålen	30	Inkluderande finansiering	71
Analys och bedömning	30	Omvärldsbevakning	71
3. Formas medel till forskning och innovation	32	Analys och bedömning	72
Utbetalade medel	33	8. Forskningssammanställningar	73
Inkomna och beviljade ansökningar	35	Rådet för evidensbaserad miljöanalys	74
Könsfördelning bland huvudsökande	37	Utvecklingsarbete	74
Åldersfördelning bland huvudsökande	38	Pågående forskningssammanställningar	75
Bidragsmottagare	39	Analys och bedömning	77
Direkt fördelning av medel	40	9. Organisation och kompetensförsörjning	78
Analys och bedömning	42	Analys och bedömning	83
4. Myndighetsspecifika uppdrag	43	Detaljerad statistik	84
Områden med ökat kunskapsbehov	44	Uppgifter kring statistiken	92
Forskningsfinansieringens långsiktighet	44	Finansiell redovisning	94
Vetenskaplig publicering	46	Sammanställning av väsentliga uppgifter (tkr)	95
Jämställdhet	47	Resultaträkning (tkr)	96
Forskningsetiska frågor	48	Balansräkning (tkr)	97
Kontroll och uppföljning	49	Anslagsredovisning – Redovisning mot anslag	98
Integrering av Agenda 2030	50	Redovisning av beställningsbemyndigande (tkr)	99
Innovativ myndighet	50	Tilläggsupplysningar och noter	104

Resultatredovisning

Formas uppdrag och insatser

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas, är en statlig myndighet och forskningsfinansiär. Vi investerar i kunskap för en hållbar omställning. Det gör vi genom att finansiera forskning och innovation i framkant. Vi har också ett uppdrag att göra forskningssammanställningar som kan bidra till att Sverige når de nationella miljömålen. Sedan 2018 är Formas också värmyndighet för Klimatpolitiska rådet.

Kort om Formas

Den forskning som Formas finansierar sträcker sig från forskarinitierad forskning till forskning och innovation inom strategiskt utvalda områden som klimat, samhällsbyggnad, livsmedel, miljögifter, skogsbruk eller hotade ekosystem. Forskningen är ofta tvärdisciplinär och sker i nära samverkan med många olika intressenter. För att säkra hög vetenskaplig kvalitet och relevans i den forskning som finansieras, genomför vi öppna utlysningar där urvalet av projekt sker i konkurrens genom sakkunnigbedömning utifrån tydliga riktlinjer om saklighet, opartiskhet och transparens.

Forskning och innovation är gränsöverskridande och hållbarhetsproblemen globala. Formas arbetar aktivt med att främja internationella forskningssamarbeten och erfarenhetsutbyten inom EU:s ramprogram men också i globala sammanhang som Belmont Forum och Global Research Council.

Årsredovisningens utformning

Denna årsredovisning är upprättad enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, FÅB. Formas har arbetat vidare med att anpassa arbetssätt och årsredovisning till de nya reglerna om utformning av resultatredovisning. Analys och bedömning av verksamhetens utfall har tidigare lagts i arbetsprocessen för att vi ska kunna göra välgrundade beskrivningar och bedömningar av resultat och utveckling.

Vi har under året arbetat med att ta fram en verksamhetslogik för myndigheten, i syfte att mer strukturerat utvärdera vår förmåga att bidra till önskade effekter. Som ett första steg i det arbetet har vi tagit fram effektmål. Målen är formulerade utifrån skrivningarna i Formas instruktion och utifrån andra uppdrag och ramverk som myndigheten har att förhålla sig till och ser som strategiskt viktiga för att uppnå en hållbar omställning, som Agenda 2030 och de svenska miljömålen. I denna årsredovisning sker endast indirekt analys mot målen, då tillämpliga resultatmål och indikatorer ännu inte tagits fram. Arbetet har påbörjats men har av resursskäl inte kunnat färdigställas under 2020.

Formas effektmål är:

- Kunskap och samverkan som bidrar till att lösa globala och nationella samhällsutmaningar
- Sveriges miljömål uppnås med stöd av relevanta och tillförlitliga systematiska forskningssammanställningar
- Ett väl fungerande forsknings- och innovationssystem som har ett högt förtroende i samhället

- Legitima och transparenta processer som garanterar hög vetenskaplig kvalitet, relevans och jämställdhet i vår finansiering
- Starkt globalt samarbete för kunskapsöverföring och hållbar utveckling
- En attraktiv och innovativ myndighet med integrerat hållbarhetsarbete

Under respektive kapitel i resultatredovisningen redovisar vi en analys och bedömning av resultat och utveckling för det specifika uppdraget eller området utifrån Formas instruktion, regleringsbrev och andra uppdrag. Bedömningarna görs utifrån en tregradig skala; motsvarar förväntningarna väl, motsvarar förväntningarna respektive motsvarar förväntningarna men ett utvecklingsarbete återstår.

Där det är relevant eller framgår som ett återrapporteringskrav i regleringsbrevet, redovisar vi jämförande siffror för de senaste fem åren i resultatredovisningen. I övrigt redovisar vi siffror för de tre senaste åren i resultatredovisningen enligt reglerna i FÅB. Sist i resultatredovisningen finns uppgifter om, och definitioner av, statistiken i resultatredovisningen. Årsredovisningen är upprättad i tusentals kronor, tkr, om inte annat anges.

Ekonomisk översikt

Formas medel för forskning och innovation tilldelas myndigheten i huvudsak genom anslag från Miljödepartementet och Näringsdepartementet. Totalt erhöll Formas 1 614 miljoner kronor för att investera i forskning och innovation samt 98 miljoner kronor i förvaltningsanslag för att bedriva verksamheten. Härutöver får Formas nyttja medel från forskningsanslagen för att finansiera vissa projektrelaterade kostnader såsom kostnader för beredningsgrupper och informationsinsatser. Utbetalade forskning- och innovationsstöd finansieras även av medel från Europeiska unionen, och genom finansiering av andra finansiärer.

Ekonomisk översikt

	2020	2019	2018
Intäkter av anslag	127 148	131 879	112 219
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 271	1 157	657
Intäkter av bidrag och övriga intäkter	4 511	5 923	3 392
Verksamhetens intäkter	132 931	138 959	116 268
Verksamhetens kostnader	-132 931	-138 959	-116 268
Verksamhetsutfall	0	0	0
Lämnade forskningsbidrag	-1 655 684	-1 622 525	-1 518 343

Figur 1. Verksamhetens intäkter, kostnader och lämnade forsknings- och innovationsbidrag (tkr)

Verksamhetens kostnader uppgår till 133 miljoner kronor vilket är en minskning med 6 miljoner kronor jämfört med 2019. Förändringen förklaras i huvudsak av lägre kostnader för resor och konferenser samt utbildningar och konsulttjänster. Personalkostnader har dock ökat till följd av helårseffekt av anställningar under 2019. Antal inkomna forskningsansökningar har varit högre än föregående år vilket medfört högre arvoden för granskning av ansökningarna. När det gäller

Formas forskningsanslag så redovisar myndigheten ett underskott på 22,2 miljoner kronor på anslaget inom utgiftsområde 20 och 14,8 miljoner kronor på anslaget inom utgiftsområde 23. Lämnade forskningsbidrag har ökat successivt de senaste åren och Formas betalade ut 33 miljoner kronor högre forskningsbidrag jämfört med 2019.

Viktiga händelser under året

Under året som gick svepte coronapandemin över världen. Arbetet på Formas, liksom på andra organisationer, förändrades radikalt med de nya förutsättningarna som följde av pandemin. Situationen krävde att vi agerade snabbt, var flexibla i vårt arbetssätt och intensifierade samarbetet med olika intressenter i Sverige och internationellt. Under 2020 genomförde Formas i allt väsentligt verksamheten enligt plan samtidigt som vi mobiliserade för att möta nya och akuta behov av kunskap, innovation och samverkan som uppstod i spåren av coronapandemin.

Vi ställde inte in – vi ställde om

Den 11 mars ställde vi om det allra första seminariet. Över en natt ombildade vi den årliga livsmedelsforskningsdagen till ett helt digitalt evenemang. Det följdes av vår Agenda 2030-konferens som fick större räckvidd och fler deltagare från hela Sverige i digitalt format än vad vi ursprungligen hade planerat för. Och i vår digitala seminarievecka runt Mål 11: hållbara städer och samhällen, som vi arrangerade tillsammans med 19 andra aktörer, kunde vi tack vare det digitala formatet stärka agendan med framstående forskare från flera kontinenter. Våren 2020 rivstartade en utvecklande och lärande resa där vi i snabb takt professionaliserade koncepten runt digitala möten, seminarier och samskapande.

Sedan mitten av mars arbetar i stort sett alla på Formas på distans. Kontoret har varit öppet, men ett ytterst fåtal medarbetare som har arbetsuppgifter som är svåra att utföra på distans, har arbetat från kontoret. Framför allt innebar distansarbete och digitalisering att vi fick ställa om till nya arbetssätt för att hantera processerna runt vår finansiering av forskning och innovation för en hållbar utveckling. Hela finansieringsprocessen, inklusive alla beredningsmöten, utbildningstillfällen och informationsmöten genomfördes digitalt. Även samtliga expertgruppsmöten inom ramen för uppdraget att genomföra forsknings-sammanställningar skedde digitalt, liksom alla möten från och med mitten av mars med Formas två styrande råd, Forskarrådet och Rådet för evidensbaserad miljöanalys.

En bidragande kraft i arbetet med FN:s globala hållbarhetsmål

Under 2020 tog vi stora steg framåt för att integrera Agenda 2030 i all vår verksamhet och för att jobba mer systematiskt med att stärka vårt bidrag till att uppfylla de globala hållbarhetsmålen. I början av året gjorde vi en genomgripande kartläggning av verksamheten i förhållande till de globala målen. Den visar inom vilka mål och delmål Formas har särskilt stort ansvar och möjlighet att bidra. Vi har integrerat arbetet i verksamhetsplaneringen för att hela Formas verksamhet ska styra mot de globala målen.

Alla forsknings- och innovationsprojekt som Formas finansierar bidrar på ett eller annat sätt till att uppnå de globala hållbarhetsmålen. Genom en av de största riktade utlysningarna hittills, Att förverkliga de globala hållbarhetsmålen, får svenska forskare möjlighet att bana väg för Agenda 2030 i världen. Projekten,

som presenterar både oväntade och nydanande idéer, spänner över en internationell arena och kan få betydelse för många människor. En annan viktig utlysning under 2020 har vi genomfört i samarbete med andra forskningsfinansiärer, Internationellt nätverksbidrag för Agenda 2030. Den syftar till att skapa ny internationell samverkan så att forskningen kommer snabbare till nytta. Alla världens länder behöver bidra till omställning och genom den här satsningen kan det internationella samarbetet mellan forskare öka.

Därutöver är vi aktiva i många samarbeten runt de globala målen, exempelvis GD-forum: Svenska myndigheter i samverkan för Agenda 2030 och vi har också varit engagerade i flera utåtriktade konferenser. Vår Agenda 2030-konferens kommer få en uppföljning även innevarande år.

Stark samarbetspartner i det internationella arbetet för hållbar omställning

Arbetet med att ta fram ett vaccin mot coronaviruset har synliggjort vikten av internationellt samarbete för att möta våra globala samhällsutmaningar, och vikten av att resultat från forskning delas öppet. Hållbarhetsutmaningen är inget undantag och Formas har utvecklat det internationella arbetet ytterligare under året.

Horisont Europa är det europeiska ramprogrammet för forskning och innovation som ska genomföras under perioden 2021–2027. Programmet ska bidra till grön tillväxt och konkurrenskraft och har tydliga globala målsättningar att bekämpa klimatförändringen och verka för hållbar utveckling. Formas har tillsammans med en rad andra myndigheter tagit fram ett förslag på strategi för det svenska deltagandet i Horisont Europa. Formas arbetar också inom flera europeiska partnerskap som är ett verktyg för att stärka forskningssamarbetet inom prioriterade områden både internationellt och nationellt.

2020 påbörjade vi även ett femårigt uppdrag att koordinera en satsning för hållbar stadsutveckling finansierad av EU-kommissionen inom ramen för JPI Urban Europe. I utlysningen *ERA-Net Cofund Urban Transformation Capacities, ENUTC*, deltar forskningsfinansiärer från 14 europeiska länder med en total budget på cirka 18 miljoner euro.

Snabbare processer och ständig närvaro i en föränderlig värld

Under 2020 har trycket på snabbare och mer flexibla processer ökat. För Formas innebär det bland annat att korta tiden från att kunskapsbehov identifieras till att forskningen påbörjas, och samtidigt upprätthålla en hög kvalitet i processen.

När coronakrisen slog till agerade vi snabbt och återöppnade vår akututlysning som syftar till att samla in forskningsmaterial av akut karaktär. I takt med att ansökningar inkom kunde vi konstatera att många ansökningar föll inom Fortes verksamhetsområden. Därför bjöd vi Forte att samverka med Formas och finansiera vissa projekt i utlysningen.

I samarbete med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, öppnade vi utlysningen *Omställningsmöjligheter och samhällseffekter av covid-19*, som syftar till att öka samhällets beredskap inför kommande kriser. Vi har även startat ett projekt för att se hur vi med hjälp av artificiell intelligens, AI, kan effektivisera finansieringsprocessen, bland annat att genom att finna bedömare med olika kompetenser till våra beredningsgrupper.

För att säkerställa vår förmåga att ständigt vara relevanta i en föränderlig värld har behovet av aktiv omvärldsbevakning ökat. 2020 växlade vi upp vår omvärldsbevakning parallellt i tre spår för att identifiera händelser och trender som kan ha påverkan på verksamheten på kort eller lång sikt. Dels arbetar vi med systematisk omvärldsbevakning som leder in i alla våra processer och ligger som underlag för bland annat verksamhetsplanering och kompetensutveckling. Dels använder vi omvärldsbevakning som ett verktyg i vår krishantering av coronapandemin då vi noggrant följer pandemins och restriktionernas påverkan på forskarnas möjligheter och behov i ett förändrat läge. Under våren medverkade vi även i en studie tillsammans med aktörer från näringslivet och ideell sektor för att få en genomlysning av vad som rör sig på den svenska hållbarhetsarenan utifrån fyra perspektiv: politik och förvaltning, företag, konsumenter, forskning.

Mer samarbete ger bättre effekt av den kunskap vi finansierar

Samarbeten, samskapande och nätverk har alltid varit viktiga i Formas verksamhet. Under 2020 har behoven av gemensam kraftsamling mellan olika intressenter varit extra stor.

Under 2020 genomförde Formas en rad utlysningar som syftar till att öka samverkan mellan olika samhällssektorer och lärosäten. Ett exempel är utlysningen *Hantering av invasiva främmande arter* tillsammans med Trafikverket, Naturvårdsverket samt Havs- och vattenmyndigheten. Vi finansierar också projekt som främjar samarbete mellan klimat- och AI-forskare. Satsningen, som vi gör tillsammans med Vinnova, handlar om att vidareutveckla forskningsidéer som kan leda till att AI används för att bland annat minska utsläppen av växthusgaser. I ytterligare projekt får forskare och näringsliv möjlighet att göra gemensamma satsningar, bland annat i utlysningen *Centrumbildningar för hållbarhet och konkurrenskraft i livsmedelssystemet* där vi ser samarbeten mellan forskare och såväl stora som små svenska företag, branschorganisationer, kommuner och regioner.

De nationella forskningsprogrammen är breda satsningar där Formas har ansvar för tre av programmen: hållbart samhällsbyggande, klimat och livsmedel. Satsningarna ska bidra till att lösa prioriterade samhällsutmaningar och stärka samverkan mellan forskare, forskningsfinansierare och samhällsaktörer. Under 2020 genomförde vi dialogmöten med olika intressenter samtidigt som programmen gick in en ny fas och blev mer målinriktade för att spegla utvecklingen inom EU och globalt. Vi ska fortsätta utveckla programmen med särskilt fokus på samskapande, utvärdering och kommunikation. I forskningspropositionen, regeringens proposition 2020/21:60 Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige, som anger inriktningen för regeringens forskningspolitik för åren 2021-2024, föreslås Formas få utökad finansiering för programmen inom klimat, hållbart samhällsbyggande och livsmedel samt ansvar att starta upp ett nytt nationellt forskningsprogram inom hav och vatten.

Kunskap för välgrundade beslut med större öppenhet och transparens

Formas uppdrag att genomföra systematiska forskningssammanställningar syftar till att ta fram tillförlitliga vetenskapliga underlag till kommuner, myndigheter och andra aktörer som utvecklar styrmedel inom miljöområdet. Forskningssammanställningarna ska på så sätt möjliggöra att Sveriges miljökvalitetsmål och generationsmål uppnås. Under 2020 har Formas tagit avgörande steg

i processen för att förse beslutsfattare med forskningssammanställningar inom olika miljöområden. Bland annat har arbetet med frågor som rör effekten på ekosystemet av myggbekämpning, fosfor från enskilda avlopp och hur den biologiska mångfalden påverkas av att betesdjur får extra näring, tagit steg framåt.

En annan prioriterad fråga för att forskningsresultat ska komma samhället till del är frågan om öppen vetenskap. Idag saknar många expertmyndigheter, övrig offentlig sektor och näringsliv i allt för stor utsträckning den senaste forskningen eftersom vetenskapliga artiklar ofta ligger bakom låsta betalväggar. Under coronapandemin har delar av det medicinska vetenskapsområdet kommit överens om att forskningsresultat ska publiceras öppet. Det bör gälla övriga vetenskapsområden också. I september 2020 antog Formas forskarråd en ny policy för öppen publicering av vetenskapliga artiklar. De nya bestämmelserna innebär att all vetenskaplig publicering som är resultat av projekt som vi finansierar från och med 2021 ska publiceras öppet tillgängligt, utan fördröjning.

Samlad analys och bedömning

I kommande kapitel beskrivs 2020 års verksamhet och resultat. Det arbete som genomförts på Formas under året har planerats och utförts med målsättningen att uppnå största möjliga effekter. Formas samlade bedömning är att våra insatser väl motsvarar förväntningarna på resultat och utveckling i relation till instruktion och uppdrag.

2

Formas finansieringsportfölj

För att säkerställa att Formas finansierar forskning och innovation som håller hög vetenskaplig kvalitet och skapar nytta för samhället använder vi oss av olika finansieringsinstrument. Dessa kan anpassas från forskarinitierad forskning, till forskning inom olika tematiska områden och till innovation.

De olika instrumenten i Formas finansieringsportfölj säkerställer att de forsknings- och innovationsprojekt som vi finansierar är av både hög vetenskaplig kvalitet och skapar nytta för samhället. De kan anpassas till att fördela medel antingen till helt forskarinitierad forskning, till forskning inom olika tematiska områden, eller till innovation. Oavsett finansieringsform är det de sökande själva som utformar sina projektförslag och frågeställningar. Formas största utlysning, den årliga öppna utlysningen, är en utlysning där projekt inom hela Formas verksamhetsområde kan sökas. I de tematiska satsningarna ska ansökan svara mot ett angivet tematiskt område. Vi arbetar aktivt för att stärka vårt innovationsarbete genom utlysningar där många olika typer av aktörer har kunnat söka finansiering för att bedriva forsknings- och innovationsprojekt i samverkan.

Formas är värmyndighet för tre tioåriga nationella forskningsprogram. Dessa är långsiktiga initiativ som sörjer för kunskapsförsörjning och hållbar utveckling inom områdena klimat, hållbart samhällsbyggande och livsmedel. Formas leder de nationella forskningsprogrammen i samverkan med andra svenska forskningsfinansierare och är en samlande kraft för forskare och relevanta aktörer inom respektive område. Vi ansvarar också för det strategiska innovationsprogrammet Smart Built Environment som fokuserar på hur samhällsbyggnadssektorn kan utnyttja digitaliseringens möjligheter. Vi samarbetar kring detta program och de övriga sexton strategiska innovationsprogrammen med Energimyndigheten och Vinnova.

Under 2020 har Formas genomfört utlysningar för att möta de hastigt uppkomna kunskapsbehov som uppstod i spåren av pandemin, samt genomfört utlysningar som särskilt syftat till att främja uppfyllelsen av Agenda 2030. Vi medverkar därtill i internationella utlysningar där våra anslag finansierar svenska forskares projekt i samarbete med internationella forskningskonsortier. Vi genomför även satsningar i form av direkta överföringar av medel, antingen till andra finansierares utlysningar eller för att genomföra uppdrag angivna i våra regleringsbrev eller andra regeringsuppdrag.

Formas arbetar aktivt med att främja att den forskning och innovation vi finansierar ska komma samhället till nytta, genom exempelvis nationella forskningsprogram och strategiska innovationsprogram. Nyttiggörande av forskning var också en central komponent i flera av de utlysningar som genomfördes under 2020.

Satsningar på forskarinitierad forskning

Formas årliga öppna utlysning

Den årliga öppna utlysningen är Formas enskilt största utlysning. Totalt handlades 1 416 ansökningar i 2020 års utlysning, vilket var rekordmånga ansökningar. Det stora antalet ansökningar kan bland annat bero på att projekttiden för en av delutlysningarna förlängdes från tre till fyra år och att utlysningen var öppen två veckor längre än tidigare år för att skapa bättre möjligheter för forskare att skriva ansökningar under coronapandemins tidiga skede.

Totalt beviljades 625 miljoner kronor till 188 projekt. Samtliga globala hållbarhetsmål adresseras bland dessa projekt. Beviljandegraden för utlysningen som helhet var drygt 13 procent, vilket är något lägre än de föregående fyra åren. Det beror på att antalet handlagda ansökningar har ökat över tidsperioden. En annan orsak är att det genomsnittliga sökta och beviljade beloppen ökade 2020 jämfört med de fyra tidigare åren, vilket framför allt beror på att det var möjligt att söka finansiering för fyra år istället för tre år i en av delutlysningarna.

Ansökningarna bedömdes av experter i tio beredningsgrupper som är sammansatta för att hantera ansökningarnas ämnesmässiga bredd och komplexitet. Sammanlagt ingick 236 ledamöter i dessa beredningsgrupper, inklusive ordförande. Beredningsgrupperna bedömer både de föreslagna projektens vetenskapliga kvalitet och deras relevans för samhället. I grupperna finns både vetenskapliga experter och användare av forskningsresultat och majoriteten av ledamöterna är i huvudsak aktiva utanför Sverige.

Årliga öppna utlysningen – samtliga delutlysningar

År	Handlagda ansökningar	Beviljade ansökningar	Beviljandegrad – ansökningar	Sökta medel (tkr)	Beviljade medel (tkr)	Beviljandegrad – medel	Sökt projektstorlek i genomsnitt (tkr)	Beviljad projektstorlek i genomsnitt (tkr)
2020	1 416	188	13,3 %	4 630 224	625 188	13,5 %	3 270	3 325
2019	1 381	230	16,7 %	4 028 207	681 677	16,9 %	2 917	2 964
2018	1 224	218	17,8 %	3 600 131	641 431	17,8 %	2 941	2 942
2017	1 244	213	17,1 %	3 584 367	639 733	17,8 %	2 881	3 003
2016	1 110	220	19,8 %	3 146 441	653 774	20,8 %	2 835	2 972
2016–2019	4 959	881	17,8 %	14 359 146	2 616 615	18,2 %	2 896	2 970

Figur 2. Formas årliga öppna utlysning 2016–2020 – ansökningar, sökta och beviljade medel, beviljandegrad samt genomsnittlig projektstorlek. Från och med 2020 ingår inte mobilitetsstöd i den årliga öppna utlysningen utan är en helt fristående utlysning och redovisas under kategorin tematiska nationella utlysningar.

Beredningsgrupp	Handlagda ansökningar	Beviljade ansökningar	Beviljade medel (tkr)
Klimatförändringar	129	17	54 175
Vatten – från källa till hav	141	19	61 457
Ekosystem och biologisk mångfald på land	182	24	81 587
Miljöföroreningar	184	24	77 956
Livsmedelsförsörjning	153	20	67 765
Djurs hälsa och välbefinnande	109	15	49 547
Konsumtion, produktion och material	153	20	69 115
Byggd miljö	133	18	60 671
Städer och landsbygder	122	16	51 717
Övergripande styrning, genomförande och uppföljning	110	15	51 198
Totalt	1 416	188	625 188

Figur 3. Ansökningar och beviljade medel i den årliga öppna utlysningen 2020 fördelade på granskande beredningsgrupper.

Delutlysningar inom Formas årliga öppna utlysning

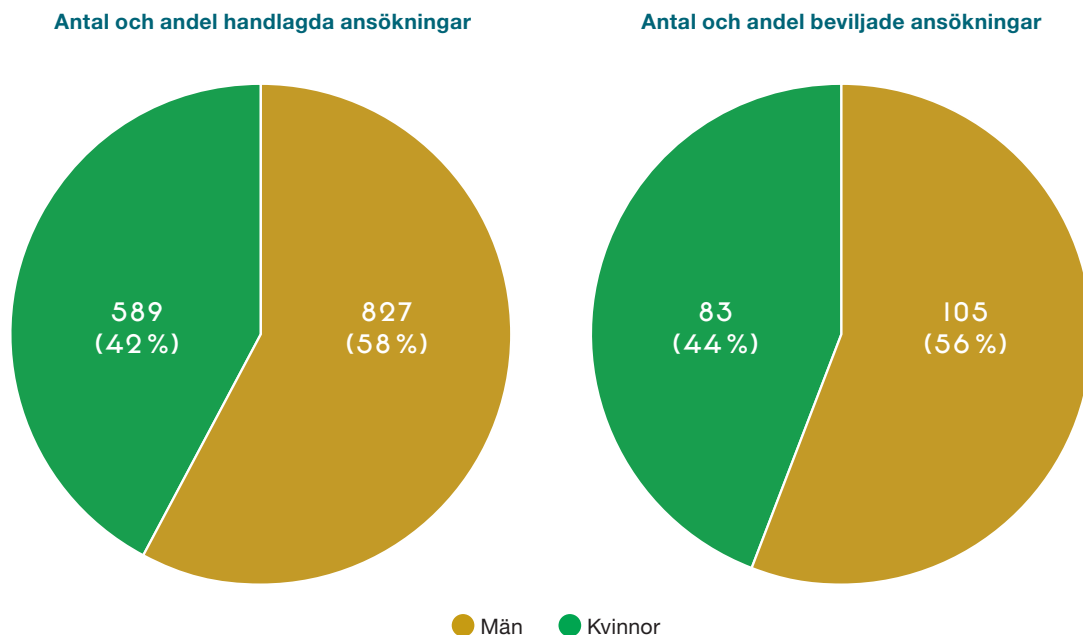
Formas årliga öppna utlysning syftar till att möjliggöra för forskare att angripa forskningsbehov som de själva identifierat inom Formas ansvarsområden. Den är indelad i två delutlysningar, forskningsprojekt som riktar sig till disputerade forskare samt forskningsprojekt till forskare tidigt i karriären. Den senare riktar sig till forskare som har avlagt doktorsexamen två till åtta år innan de söker i utlysningen. I den senare delutlysningen ökade antalet ansökningar med 31 procent jämfört med 2019. En möjlig orsak kan vara att projekttiden förlängdes från tre till fyra år. Mobilitetsstöd för forskare tidigt i karriären, som tidigare varit en del av den årliga öppna utlysningen, är sedan 2020 en egen utlysning.

År	Forsknings- och utvecklingsprojekt				Forsknings och utvecklingsprojekt för framtidens forskningsledare				Mobilitetsstöd			
	Handlagda ansökningar	Beviljade ansökningar	Beviljandegrad - ansökningar	Beviljade medel (tkr)	Handlagda ansökningar	Beviljade ansökningar	Beviljandegrad - ansökningar	Beviljade medel (tkr)	Handlagda ansökningar	Beviljade ansökningar	Beviljandegrad - ansökningar	Beviljade medel (tkr)
2020	819	109	13,3 %	324 404	597	79	13,2 %	300 784	–	–	–	–
2019	806	132	16,4 %	384 011	456	80	17,5 %	231 164	119	18	15,1 %	66 503
2018	758	134	17,7 %	387 048	335	58	17,3 %	162 857	131	26	19,8 %	91 526
2017	804	136	16,9 %	400 785	308	53	17,2 %	154 620	132	24	18,2 %	84 329
2016	705	139	19,7 %	408 108	299	60	20,1 %	174 602	106	21	19,8 %	71 065
2016–2020	3 892	650	16,7 %	1 904 356	1 995	330	16,5 %	1 024 027	–	–	–	–

Figur 4. Delutlysningar i den årliga öppna utlysningen 2016–2020 – ansökningar, beviljandegrad och beviljade medel. Från och med 2020 ingår inte mobilitetsstöd i den årliga öppna utlysningen utan är en helt fristående utlysning och redovisas under kategorin tematiska nationella utlysningar.

Jämställdhet inom Formas årliga öppna utlysning

58 procent av de handlagda ansökningarna till årliga öppna utlysningen 2020 skickades in av manliga huvudsökande. I likhet med 2019, var det fler män än kvinnor som var huvudsökande. Ingen stor skillnad i könsfördelning kan noteras mellan handlagda och beviljade ansökningar: 56 procent av de beviljade ansökningarna hade en manlig huvudsökande. Eftersom delutlysningen för mobilitetsstöd inte längre ingår i årliga öppna utlysningen går det inte att jämföra fördelningen mellan manliga och kvinnliga huvudsökande, sett till årliga öppna utlysningen som helhet, mellan 2019 och 2020. Däremot går det att jämföra på delutlysningsnivå. I delutlysningen forskningsprojekt har andelen kvinnliga huvudsökande i handlagda ansökningar ökat från 35 till 39 procent. I delutlysningen forskningsprojekt för forskare tidigt i karriären är däremot andelen kvinnliga huvudsökande i handlagda ansökningar oförändrad mot 2019, då den uppgick till 45 procent. Det fanns ingen noterbar skillnad i genomsnittsbetyg mellan manliga och kvinnliga sökande.

Figur 5. Handlagda och beviljade ansökningar i den årliga öppna utlysningen 2020 med avseende på de huvudsökandes kön.

Nationella forskningsprogram

De tre nationella forskningsprogram som Formas är värd för samlar forskare och intressenter kring tre stora samhällsutmaningar: klimat, livsmedel och hållbart samhällsbyggande. Programmen är tioåriga, med uppdrag att skapa kraftfulla synergier mellan olika aktörer som kompletterar varandra vad gäller kunskap, kompetens och uppdrag. Programmen ska bidra till att nå nationella och internationella mål inom sina respektive områden. De nationella forskningsprogrammen stod för cirka 29 procent av Formas totala medel beviljade 2020 som fördelas under 2020–2024.

De nationella forskningsprogrammen bygger på forskningsagendor som beskriver den strategiska inriktningen för programmen samt prioriterade områden. Agendorna har tagits fram i bred samverkan mellan svenska finansiärer av forskning och innovation, forskare och andra relevanta samhällsaktörer för respektive område. För att möjliggöra kunskapsutbyte och samordning av olika satsningar är programkommittéer, som består av relevanta finansiärer och myndigheter, knutna till samtliga program. Varje kommitté leds av en ordförande som inte är anställd på Formas.

Formas erbjuder en mix av stödformer i de utlysningar som vi genomför i programmen. Exempel är forskningsstöd, innovationsstöd eller samverkansstöd. Sammanslaget har vi kunnat genomföra en bred uppsättning utlysningar inom respektive program för att främja grundforskning, praktisk forskning och implementering av kunskap. Vi bjuder också regelbundet in finansierade projekt till konferenser och andra arrangemang för att bidra till ny kunskap och för att resultat om forskning och innovation snabbt ska nå ut i samhället.

Genom en sammanhållen utvecklingsprocess för samtliga tre program har Formas kunnat arbeta effektivt. Att vara värd för tre program har gett möjlighet till gemensamt lärande och metodutveckling av våra insatser och utlysningar. Vi har också kunnat genomföra gemensamma utlysningar för programmen. Under 2020 genomfördes den programgemensamma utlysningen *Omställningsmöjligheter och samhällseffekter av covid-19*. Läs mer i avsnittet *Utlsysningar för hastigt uppkomna forskningsbehov*.

Klimat	Hållbart samhällsbyggande	Livsmedel
Ekonomiska och finansiella drivkrafter för klimatet	Samhällsplanering för omställning (steg 1)	Centrumbildningar för hållbarhet och konkurrenskraft i livsmedelssystemet
AI i klimatets tjänst	Gestaltad livsmiljö – arkitektur, form, design, konst och kulturarv i offentlig miljö	Kunskap för ett hållbart och konkurrenskraftigt livsmedelssystem
Omställningsmöjligheter och samhällseffekter av covid-19	Omställningsmöjligheter och samhällseffekter av covid-19	Omställningsmöjligheter och samhällseffekter av covid-19
Gästforskarprogram inom klimat och miljö	Urban Migration	ERA-Net International Coordination of Infectious Animal Diseases (ICRAD)
ERA-Net Biodiversa – Biodiversity and Climate Change		ERA-Net ICT Agri – Enabled Agri-Food Systems (ICT Agri)

Figur 6. Utlysningar genomförda 2020 med medel från de tre nationella forskningsprogram som Formas driver.

Det nationella forskningsprogrammet om klimat

Under 2020 har Formas genomfört en rad utlysningar i klimatprogrammet, varav flera i samverkan med andra svenska och internationella aktörer. Samarbetet har fortsatt och fördjupats mellan de finansiärer som ingår i programmet, och bland annat resulterat i en gemensam utlysning mellan Formas och Vinnova om artificiell intelligens, AI. Vi har genomfört ett flertal kommunikationsaktiviteter som har genererat stort intresse bland en mängd samhällsaktörer. Programmet har med dessa olika aktiviteter tagit ytterligare steg för att etablera sig som en plattform för forskning på klimatområdet. Nedan redovisar vi utlysningar som har beslutats inom programmet under året.

Utlysningen *Ekonomiska och finansiella drivkrafter för klimatet* syftade till att öka kunskapen om de ekonomiska och finansiella systemens betydelse för och möjligheter till att bidra med lösningar till klimatutmaningarna. Ansökningar välkomnades inom två inriktningar: ekonomins roll i klimatomställningen och finanssektorn och klimatet. Sökande representerade framför allt ekonomiska discipliner, men även andra kunskapsområden inom samhällsvetenskap och humaniora såsom filosofi. Beviljade projekt berör teman från hur politiska styrmedel kan utformas kring exempelvis subventioner eller prissättning av utsläpp, till incitament för att uppmuntra investeringar för klimatomställning inom basindustrin. Även projekt som undersöker hur jämställdhet i styrelser påverkar företags benägenhet att satsa på sitt klimatarbete har finansierats.

I samverkan med Vinnova genomförde vi utlysningen *AI i klimatets tjänst*. Båda myndigheter finansierade utlysningen och Vinnova ansvarade för beredningen. Syftet med utlysningen var att ta forskningsidéer och kunskap vidare och bidra till datadrivna lösningar för beslutsstöd som har potential att ge betydande utsläppsminskningar eller nödvändiga anpassningar till klimatiförändringar. Det var möjligt att söka medel för forsknings- och innovationsprojekt i samverkan mellan forskare och samhällsaktörer från näringsliv eller offentlig sektor. Beviljade projekt handlar om exempelvis hållbar livsmedelsproduktion, förbättrad effektivitet i vattenkraftproduktion och utveckling av varningssystem för extremväder. Projekten berör både utsläppsminskningar och klimatanpassning. Utlysningen kommer att följas upp under 2021 med en andra utlysning på samma tema.

Gästforskarprogrammet inom klimat och miljö ger svenska lärosäten möjlighet att ta emot gästforskare från USA och är öppet för alla discipliner. Syftet är att stärka svensk forskning på området, men också att bidra till den internationella klimat- och miljöforskningen. Den andra utlysningen inom gästforskarprogrammet har genomförts under året av Vetenskapsrådet i samarbete med Formas och Energimyndigheten. Från Formas har nationella forskningsprogrammet om klimat finansierat satsningen. Beslut i utlysningen offentliggörs i början av 2021.

Det nationella forskningsprogrammet om klimat har även delfinansierat den internationella utlysningen *ERA-Net Biodiversa – Biodiversity and Climate Change*.

Utöver egna utlysningar och utlysningar i samverkan med andra aktörer har det nationella forskningsprogrammet om klimat även genomfört ett antal kommunikationsaktiviteter. I februari arrangerades ett seminarium med titeln *Fossilfri välfärd och negativa utsläpp – vision, kollision eller tomma ord?* Projekt som beviljats medel i 2019 års utlysning *Visioner och förutsättningar för ett fossilfritt välfärdssambälle* bjöds in för att presentera sin forskning för avnämare och allmänhet. Seminariet var välbesökt och uppskattat av både forskarna och andra deltagare. I april anordnades det digitala seminariet *Omstart som nystart – från coronakris till fossilfrihet* i samverkan med Naturskyddsföreningen och Fores, där forskare och andra samhällsaktörer diskuterade kopplingar mellan pandemin och klimatiförändringar.

Det nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande

Programmet för hållbart samhällsbyggande genomförde under 2020 flera utlysningar i syfte att stärka Sveriges position som kunskapsnation inom hållbart samhällsbyggande och finansiera en mängd samhällsnyttiga projekt. Utlysningar och aktiviteter inom programmet genomfördes i samverkan med flera andra finansiärer och myndigheter.

Under 2020 har 34 projekt fått planeringsbidrag inom utlysningen *Samhällsplanering för omställning, steg 1*. Det övergripande syftet med utlysningen var att projekten ska bidra med ny kunskap och lösningar för att utveckla den svenska samhällsplaneringen så att den skapar förutsättningar för att ställa om till hållbara samhällen. Vi genomför denna utlysning i två steg. I steg ett har projekt fått söka planeringsbidrag för förberedande arbete med att utveckla en projekttidé samt att initiera och utveckla samarbeten, såväl tvärvetenskapliga som mellan akademi och praktik, för en större ansökan till steg två. De beviljade projekten visar en stor bredd både vad gäller inriktning för projekten och vad gäller samarbeten mellan olika aktörer. Projekten har fokus på olika ämnesområden som berör såväl miljömässiga, sociala som ekonomiska aspekter. Det kan exempelvis handla om hälsoaspekter, transportsystem, vattenplanering, geosystemtjänster, matproduktion, strategier för stadsförtätning, förnybar energi, segregation, digitala verktyg eller barnperspektiv. Gemensamt för flera av projekten är att de kombinerar dessa frågor med att studera styrmedel och beslutsprocesser för planeringen. Steg två av utlysningen öppnade i november 2020 och beslut om vilka projekt som beviljas medel är planerat till juni 2021.

Inom programmet för hållbart samhällsbyggande har vi även genomfört utlysningen *Gestaltad livsmiljö – arkitektur, form, design, konst och kulturarv i offentlig miljö*. Utlysningen genomfördes tillsammans med Boverket, Arkdes, Riksantikvarieämbetet och Statens konstråd som en gemensam satsning. Sedan 2018 har Sverige, som ett av få länder i världen, en samlad politik för det som kallas gestaltade livsmiljöer. Syftet med utlysningen är att finansiera forskningsprojekt som ger ny kunskap om gestaltning av människors livsmiljöer och därmed kan bidra till att bland annat uppfylla de nationella målen kopplade till politiken för gestaltad livsmiljö. Sammantaget beviljades tio projekt. Projekten utförs av deltagare från 30 organisationer: universitet, konstnärliga verksamheter, aktiebolag samt offentliga och ideella organisationer. I sex av projekten deltar kommuner. I alla projekt ingår både forskare och konstnärer som aktiva deltagare och det finns en stor bredd vad gäller konstnärliga perspektiv och uttryck.

Inom ramen för det nationella programmet genomförs också internationella samarbeten. Under 2020 genomfördes utlysningen *Urban Migration* inom nätverket JPI Urban Europe.

Under 2020 låg stort fokus på nyttiggörande av forskning och innovation. Under det samlande namnet Mål 11-veckan genomförde de 19 organisationer som ingår i programmet och i Rådet för hållbara städer tillsammans en digital konferens den 19 till 22 oktober. Veckan innehöll 18 tematiska digitala sessioner och en avslutande digital halvdag kring hur kopplingen mellan forskning och praktik kan stärkas för att öka omställningskraften i kommunerna för att nå mål 11 i Agenda 2030 hållbara städer och samhällen. Konferensen blev mycket lyckad, målgruppen kommuner nåddes och ett stort internt lärande skedde på myndigheterna kring att anordna gemensamma digitala konferenser.

Tillsammans med RISE genomförde programmet i januari ett heldagsseminarium *Forskning i samverkan – doktorander mellan akademi och praktik*. Seminariet fokuserade på utmaningar och möjligheter med professionsdoktorander. Vid seminariet deltog ett 40-tal forskare och representanter från kommuner och myndigheter. Seminariet filmades och webbsändes. Många av de diskussioner och inspel som kom upp tar vi nu vidare under 2021 för att se om det finns möjlighet att finansiera en eventuell forskarskola inom hållbart samhällsbyggande.

Det nationella forskningsprogrammet för livsmedel

Det nationella forskningsprogrammet för livsmedel är en del av regeringens livsmedelsstrategi. Strategins huvudsakliga syfte är att främja en konkurrenskraftig svensk livsmedelsproduktion genom att öka innovationskraft, sysselsättning, lönsamhet, produktion och export, samtidigt som Sverige når relevanta nationella miljömål. Programmets syfte är att bidra till ökad produktivitet och innovation i hela livsmedelskedjan samt till hållbar produktion och konsumtion av livsmedel. Under 2020 har programmet arbetat vidare med utlysningar, aktiviteter och analyser som i hög grad baseras på innehållet i den strategiska forskningsagendan.

För att nå målen i livsmedelsstrategin, att skapa ett hållbart och konkurrenskraftigt livsmedelssystem, behövs en bred samverkan mellan aktörer och sektorer. Det finns även ett behov av mer kunskap och kompetens hos många aktörer inom livsmedelssystemet. Mot denna bakgrund öppnade Formas utlysningen *Centrumbildningar för hållbarhet och konkurrenskraft i livsmedelssystemet*. Syftet med utlysningen var att finansiera centrumbildningar som bedriver behovsmotiverad forskning av högsta vetenskapliga kvalitet och tillgodoser behoven av ny kunskap. Ett centrum kunde söka upp till 12 miljoner kronor per år under initialt fyra år. Utlysningen vände sig till lärosäten och forskningsinstitut som huvudsökande med krav på samarbete med företag, branschorganisationer, regioner eller kommuner.

Under 2020 har vi öppnat en utlysning inom programmet *Kunskap för ett hållbart och konkurrenskraftigt livsmedelssystem*. Utlysningen syftar till att sammanställa befintlig kunskap och göra den brett tillgänglig. Beslut i den här utlysningen kommer att tas i april 2021.

Livsmedelsprogrammet har också finansierat projekt i två internationella utlysningar: *ERA-Net International Coordination of Research on Infectious Animal Diseases, ICRAD*, och *ERA-Net ICT Agri – Enabled Agri-Food Systems, ICT Agri*.

Utöver utlysningar har programmet under året genomfört aktiviteter i form av konferenser, webinarier och seminarier. Den till omfattningen största, *Livsmedelsforskningsdagen*, höll vi den 11 mars i form av en heldag med temat hur stärker vi livsmedelssystemets innovation, produktion och konkurrenskraft inom ramarna för Agenda 2030? Det var tredje året som programmet arrangerade *Livsmedelsforskningsdagen* i samverkan med programkommittén. Syftet att främja samverkan och nätverkande mellan olika aktörer inom livsmedelssystemet. Personer från lärosäten, departement, näringsliv, branscher, myndigheter och forskningsfinansierare deltog för att få inspiration, kunskap och nya öppningar för samverkan.

Strategiska innovationsområden

Sedan 2012 har Formas på uppdrag av regeringen arbetat med strategiska innovationsområden. Det gör vi främst genom att tillsammans med Energimyndigheten och Vinnova driva strategiska innovationsprogram. Satsningen innebär att aktörer från olika samhällssektorer definierar områden där de ser behov av en svensk kraftsamling och gemensamma insatser. Aktörerna inom de strategiska innovationsprogrammen ansvarar tillsammans för att formulera utmaningar, sätta upp gemensamma långsiktiga mål och prioritera investeringar i forskning, utveckling och innovation.

Formas är värd för det strategiska innovationsprogrammet Smart Built Environment som ska öka samhällsbyggande aktörers kunskap och förmåga att driva den digitala transformationen inom sektorn. Vi finansierar projekt antingen genom öppna utlysningar där områdets aktörer formulerar en ämnesmässig inriktning för utlysningen och ansökningar bedöms i konkurrens, eller genom strategiska projekt där områdets aktörer identifierar ett behov av forsknings- och innovationsprojekt för att bidra till programmets mål och önskade effekter. I båda dessa projektformer ställs krav på samverkan mellan olika samhällsaktörer och på medfinansiering. Sammantaget ger finansieringsinstrumentet goda förutsättningar för att resultaten ska komma samhället till nytta.

Sedan 2019 genomför Smart Built Environment en årlig större öppen utlysning inom programmet. Under 2020 genomfördes denna utlysning under namnet *Digitalisering och industrialisering för hållbart samhällsbyggande*. Utlysningen syftade till att öka takten i samhällsbyggandets digitala transformation, genom aktiviteter som berör aktörer i hela värdekedjan. De finansierade projekten består av konsortier av två till sex parter från näringslivet, offentlig verksamhet, universitet och högskolor samt forskningsinstitut. Utlysningen berör alla programmets temaområden: innovationer och nya tillämpningar, värdekedjor och affärsmodeller, informationsinfrastruktur samt kunskap och kompetens.

Finansieringsinstrumentet strategiska projekt adresserar de delar av det strategiska programmets innovationsagenda som inte kan hanteras genom att konkurrensutsättas i en enskild utlysning. Projektresultatet ska dock komma till nytta för många aktörer. För att säkerställa projektresultatets spridning tar innovationsprogrammets programkontor aktiv del i att stötta spridning av projektresultat och att följa upp projekten. Under 2020 beviljades bland annat två strategiska projekt inom AI, tre projekt för syntetisering av erfarenheter och resultat från projekt inom programmets tidigare fokusområden samt ett projekt för omvärldsspaning om innovationer och nya tillämpningar av samhällsbyggandets digitalisering i andra länder.

Formas finansierar även de strategiska innovationsprogrammen Viable Cities och RE:Source genom överföring av medel till Energimyndigheten, samt BioInnovation, InfraSweden, IoT Sverige och Lättvikt genom överföring av medel till Vinnova, se figur 8. Formas har också finansierat strategiska innovationsområden genom utlysningarna *Maten och konsumenten i en cirkulär och innovativ livsmedelskedja* och *Cirkulär ekonomi för hela samhället*. Dessa utlysningar beviljades 2018 respektive 2019, och medel till projekten har utbetalats även under 2020. Totalt uppgår Formas finansiering av strategiska innovationsområden under 2020 till drygt 95 miljoner kronor. Det innebär en mindre avvikelse från Formas båda regleringsbrev från Näringsdepartementet och Miljödepartementet, enligt vilka Formas totalt ska avsätta minst 100 miljoner

kronor för strategiska innovationsområden. En anledning till denna avvikelse kan vara krav på medfinansiering i projekten. Coronapandemin har inneburit stora osäkerheter och ändrade prioriteringar för många företag, vilket kan ha skapat svårigheter att säkra medfinansiering till forsknings- och innovationsprojekt i större omfattning.

Tematiska utlysningar

Formas genomför tematiska utlysningar även utanför våra större forsknings- och innovationsprogram. Sådana kan motiveras av särskilda kunskapsbehov eller vara en följd av instruktioner i våra regleringsbrev. Under 2020 genomförde vi tre sådana utlysningar: *Mobilitetsstöd för forskare tidigt i karriären*, *Åtgärder för ökad djurvälstånd*, och *Att förverkliga de globala hållbarhetsmålen*.

Formas har länge satsat på mobilitetsstöd för forskare tidigt i karriären, satsningen har tidigare utgjort en del av den årliga öppna utlysningen. År 2020 genomfördes *Mobilitetsstöd för forskare tidigt i karriären* som en separat utlysning för första gången. Syftet med utlysningen är att stimulera större rörlighet mellan nationella och internationella lärosäten och forskningsinstitut. När forskare rör sig mellan olika forskningsmiljöer sker ett utbyte av kunskap och det blir möjligt att lära av varandra. Forskare får på så sätt nya verktyg och lär sig nya metoder, de får möjlighet att hitta nya vinklar på sina forskningsfrågor samtidigt som de utvidgar sina nätverk. För forskare tidigt i karriären är sådana erfarenheter särskilt värdefulla. På en övergripande nivå bidrar forskarmobilitet till att skapa dynamiska forskarmiljöer som bedriver högkvalitativ verksamhet i forskningsfronten. I mobilitetsutlysningen 2020 beviljades 14 projekt totalt nästan 64 miljoner kronor.

Enligt regleringsbrevet från Näringsdepartementet ska Formas i samråd med Jordbruksverket, avsätta 6 miljoner kronor per år för utvecklande av djurskydds-befrämjande åtgärder. För att möta detta uppdrag och skapa tillämpade forskningsprojekt som tar fram lösningar och åtgärder som kan förbättra välfärden för de djur som hålls av människan, utlyste Formas 12 miljoner kronor genom utlysningen *Åtgärder för ökad djurvälstånd*. I utlysningen kunde såväl universitet och lärosäten som företag och organisationer med annan ekonomisk verksamhet söka. Inför utlysningen fick forskare, praktiker, näringsidkare och intresseorganisationer ge inspel kring vad de såg som prioriterade förbättringsområden. Beviljade forskningsprojekt behandlade områden kring ko och kalv, slakt av gris, hälsa hos kor samt verktyg för bättre djurvälstånd och ekonomi i mjölkko-besättningar. Enligt regleringsbrevet från Näringsdepartementet ska Formas även avsätta 12 miljoner kronor per år för forskning om djurskydd. Detta uppdrag mötte vi genom att utlysningen *Forskningsprojekt Djurskydd och djurvälstånd* från 2019 även beviljade medel till projekt med start 2020.

Utlsyningen *Att förverkliga de globala hållbarhetsmålen* är en av Formas största tematiska satsningar någonsin, med en total budget på cirka 210 miljoner kronor. Utlysningen syftade till att skapa forskning med hög relevans för FN:s globala hållbarhetsmål inom Agenda 2030. Forskningen ska ge nya perspektiv på de globala hållbarhetsmålen. Utlysningen hade två inriktningar. Den ena fokuserar på att belysa synergier eller konflikter mellan olika mål, den andra är inriktad på humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning för att skapa perspektiv som berikar hållbarhetsområdet. Elva projekt beviljades upp till 20 miljoner kronor var i utlysningen. Några av projekten handlar om arbetet med

att implementera Agenda 2030 för att utveckla verktyg för politisk samstämmighet när de globala hållbarhetsmålen ska implementeras nationellt, andra projekt undersöker vilken roll olika partnerskap mellan flera aktörer som stater, näringslivet, städer och civilsamhället, kan spela. Det finns också projekt som har en mer specifik frågeställning som utmanar rådande system, till exempel genom att ge naturen starkare rättigheter eller genom att undersöka ett komplement till dagens penningssystem för att främja hållbar konsumtion. Flera projekt har också en internationell vinkel, med fokus på det transnationella samarbetet eller mer konkreta utmaningar i utvecklingsländer som exempelvis förbättrad markanvändning i torrområden, hållbar landsbygdsutveckling i Afrika, och kopplingen mellan luftföroreningspartiklar och hälsa i Indien.

Utlysningar för hastigt uppkomna forskningsbehov

Formas genomför utlysningar för att möta akuta behov av ny kunskap. Dessa behov kan både detekteras av myndigheten eller av forskarna själva. Det kan exempelvis vara när Formas omvärldsanalyser visar på ett uttalat behov av en större satsning inom ett visst område eller vara svar på en aktuell statlig utredning. Det kan även vara för att möta plötsliga händelser och samla in kunskapsunderlag som annars skulle försvinna.

Omställningsmöjligheter och samhällseffekter av covid-19 öppnade i maj 2020 som ett svar på de kunskapsbehov som uppkommit i samhället på grund av coronapandemin. Utlysningen genomfördes i samarbete mellan Formas tre nationella forskningsprogram och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB. Utlysningens syfte är att bidra till ökad kunskap om samhällseffekter av covid-19 samt omställnings- och återhämtningsmöjligheter i samband med kriser. Eftersom Formas redan hade ett etablerat samarbete med MSB genom det nationella programmet för hållbart samhällsbyggande blev det möjligt att snabbt genomföra utlysningen. Totalt beviljades 20 projekt som bygger på antingen tidigare eller pågående projekt eller på helt nya idéer. Majoriteten av forskningsprojekten rör samhällsvetenskap eller humaniora. I fokus står bland annat kommunikationsinsatser och informationsvägar, social hållbarhet, samhällsbyggande, klimat, livsmedel samt samhällsskydd och beredskap under den pågående pandemin.

Med anledning av pandemin återöppnade även Formas den akututlysning som ger finansiering till insamling av forskningsmaterial av akut karaktär för att därmed säkerställa att data och forskningsmaterial blir tillgängliga för framtida forskning och innovation. Genom ett samarbete med forskningsrådet Forte fick även forskare inom Fortes ansvarsområden möjlighet att söka medel i utlysningen. De beviljade projekten samlade in data som rör bland annat hur coronapandemin förändrar hur konsumenterna använder av digitala livsmedelsplattformar, pandemins effekter på skogsresursanvändning i landsbygds samhällen i Indien, hur svenska samarbetsinitiativ för att minska klimatförändringar hanterar pandemin, samt arbetsituationen och arbetsmiljön i hälso- och sjukvården under pandemin. Av de 21 beviljade projekten har Formas finansierat åtta och Forte tretton.

Kommunikationsutlysningar

Formas har i uppdrag att kommunicera om forskning och forskningens resultat vilket är en del i uppdraget att nyttiggöra forskning och innovation. Vi har genomfört särskilda kommunikationsutlysningar sedan 2015.

Formas kommunikationsutlysning riktar sig till såväl universitet, högskolor och forskningsinstitut som till företag och offentlig och ideella organisationer. Utlysningens medel ska möjliggöra gedigna och innovativa projekt som sprider kunskap till de målgrupper som är relevanta för projekten. Bidrag kan sökas för exempelvis populärvetenskapliga seminarier, publikationer, spel, utställningar, filmproduktioner, teateruppsättningar, digitala produktioner och andra kommunikationsaktiviteter. Elva projekt beviljades medel 2020. De handlar bland annat om visualisering av klimatnödläget, kunskapshöjning för byggbranschen inom livscykelanalys och en inkluderande och hållbar avfallshantering.

Internationella utlysningar

Formas medverkar i internationella utlysningar där våra anslag finansierar svenska forskares arbete i internationella forskningskonsortier och samarbeten. Här nedan redovisar vi de tematiska utlysningar som Formas varit med och genomfört internationellt under året.

Utlysningar	Handlagda ansökningar	Beviljade ansökningar	Beviljade medel (tkr)
Internationellt nätverksbidrag för Agenda 2030	46	10	1 978
ERA-Net Biodiversa – Biodiversity and Climate Change	43	11	36 504
Urban Migration	11	7	5 803
ERA-Net International Coordination of Research on Infectious Animal Diseases (ICRAD)	7	5	16 023
ERA-Net ICT Agri – Enabled Agri-Food Systems (ICT Agri)	4	4	11 192
Belmont Forum Collaborative Research Action – Resilience in Rapidly Changing Arctic Systems (CRA Arctic II)	11	5	17 483
Belmont Forum Collaborative Research Action – Transdisciplinary Research for Ocean Sustainability	11	6	17 257
NordForsk: Nordisk utlysning om hållbar akvakultur	16	5	18 571
JPI Oceans: Källor, spridning och påverkan av mikroplast i den marina miljön	1	1	3 082
Totalt	150	54	127 893

Figur 7. Ansökningar och beviljade medel i Formas tematiska internationella utlysningar 2020

För att främja ny internationell samverkan och etablera nätverk kring projektidéer för att uppnå de globala hållbarhetsmålen, samordnade Formas utlysningen *Internationellt nätverksbidrag för Agenda 2030*. Bidraget avsåg nätverkande aktiviteter för att formulera en gemensam projektidé som kan resultera i en framtida ansökan till ett forsknings- och innovationsprojekt. Den innefattade även krav på samverkan med forskare i länder utanför Europa. Utlysningen var ett samarbete mellan Energimyndigheten, Forte, Formas, Sida och Vetenskapsrådet. Tio projekt beviljades totalt nästan två miljoner kronor. Utlysningen genomfördes inom ramen för samordningsfunktionen Intsam som är ett samarbete mellan

svenska myndigheter för att skapa samsyn och samordning av svenskt forsknings- och innovationssamarbete utanför Europa.

Den internationella utlysningen *ERA-Net Biodiversa – Biodiversity and Climate Change*, koordinerades av finansieringsnätverket Biodiversa inom EU:s ramprogram Horisont 2020. Utlysningen syftade till att finansiera forskning kring kopplingar mellan klimatförändringar och biologisk mångfald, samt till att bidra med kunskap för lösningar och beslutsfattande på dessa områden. Ansökningar som föreslagits för finansiering berör båda dessa övergripande teman. Utlysningen genererade stort svenskt intresse och svenska forskare är väl representerade i de projekt som rekommenderas finansiering. Beslut offentliggörs under 2021.

Under 2020 genomfördes den internationella utlysningen *Urban Migration inom nätverket JPI Urban Europe*. Urban Migration handlade om hur migration påverkar och påverkas av städers liv och funktion. Åtta projekt beviljades medel inom utlysningen, varav sju hade ett svenskt deltagande.

Formas deltog också i den internationella utlysningen *ERA-Net International Coordination of Research on Infectious Animal Diseases, ICRAD*, som syftade till att främja tvärvetenskaplig forskning som bidrar till att förbättra djurhälsa och djurskydd och med en koppling till en förbättrad folkhälsa, miljö och ekonomi. Av de 19 ansökningar som beviljades medel ingick svenska projektparter i fem av dem. Dessa fem projekt berörde områden såsom afrikansk svinpest, mul- och klövsjuka samt luftvägssjukdom hos nötkreatur.

Genom att delta i den internationella utlysningen *ERA-Net ICT Agri* kunde Formas bevilja fyra projekt som på olika sätt bidrar till integrering av digitala lösningar för ett mer hållbart och resilient livsmedelssystem. Utlysningens syfte var att utveckla och integrera nya digitala tekniker för till exempel precisionslantbruk, smart farming, logistik, livsmedelsprocesser, spårbarhet och handel. Utvecklingen bidrar till ökad transparens och spårbarhet för alla från lantbrukare, konsumenter till beslutsfattare.

Inom Belmont Forum har Formas samarbetat med internationella forskningsfinansiärer för att genomföra två utlysningar, den ena med fokus på Arktis och den andra med fokus på hållbarhet i haven. Utlysningen *Resilience in Rapidly Changing Arctic Systems, CRA Arctic II*, syftade till att finansiera internationella, tvärvetenskapliga team som arbetar för att skapa kunskap och föreslå åtgärder kring resiliens- och hållbarhetsfrågor i Arktis. Formas bidrog med finansiering till fem av åtta projekt. Formas hade det övergripande ansvaret för utlysningen *Transdisciplinary Research for Ocean Sustainability*, som resulterade i tretton globala samarbetsprojekt mellan forskare och andra experter för att finna lösningar som främjar hållbart användande av världens hav och öka förståelsen för hur de negativa effekterna av klimatförändringar kan minska. Inom ramen för denna utlysning har vi även tillsammans med USA och Tyskland skapat en gemensam samordningsfunktion för att följa upp och skapa interaktion mellan de projekt som tilldelats medel inom utlysningen. Ett av de beviljade projekten fick utökad finansiering för att bedriva sådan samordning.

En utlysning om hållbar akvakultur genomfördes under året inom det nordiska samarbetet NordForsk. Utlysningens övergripande syfte var att generera kunskap och lösningar för hållbar landbaserad och marin laxfiskakvakultur i de nordiska länderna. Formas bidrog med finansiering till fem projekt, som bland annat handlar om hållbart fiskfoder och maskininlärning för att förebygga och förut säga produktionsförluster.

Utlysningen *Källor, spridning och påverkan av mikroplast i den marina miljön* genomfördes 2019 inom *The Joint Programming Initiative Healthy and Productive Seas and Oceans, JPI Oceans*. Fem projekt beviljades medel i utlysningen 2019. Ytterligare en ansökan beviljades under 2020.

Bidrag till andra finansiärers satsningar

Vissa av Formas samarbeten styrs genom regleringsbrev och regeringsuppdrag, andra initieras inom ramen för samverkan mellan Formas och andra organisationer. Vi ser ett stort mervärde i denna form av samarbeten eftersom de ger oss möjlighet att dra nytta av våra samarbetspartners expertis och vara en aktiv partner i andras utlysningsarbeten.

Utlysningar eller program som får medel av Formas	Bidragsmottagare	Utbetalade medel 2020 (tkr)
Utlysningen Sustainability and Resilience. Tackling consequences of climate and environmental change in low income countries, i samverkan med VR, Sida och Forte	Vetenskapsrådet	10 000
Nationellt centrum för kollektivtrafik (K2)	Vinnova	3 000
Utlysningen Våtmarkers ekosystemtjänster	Naturvårdsverket	2 000
Utlysningen Sustainable Urban Development and Smart Cities	NordForsk	5 000
Utlysningen South Africa – Sweden Bilateral Scientific Research Cooperation Programme	STINT (Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning)	289
Nordiskt bioekonomiprogram	NordForsk	5 000
Strategiska innovationsprogram (Viable Cities och RE:Source)	Energimyndigheten	16 000
Strategiska innovationsprogram (BioInnovation, InfraSweden, IoT Sverige och Lättvikt)	Vinnova	22 000
Programmet Seed Box fas II	MISTRA (Stiftelsen för miljöstrategisk forskning)	5 000
Totalt		68 289

Figur 8. Bidrag till andra finansiärers satsningar.

Finansiering i relation till de globala hållbarhetsmålen

Under 2020 beviljades ansökningar som, enligt den kategorisering som sökande ombeds göra, adresserar samtliga sjutton hållbarhetsmål inom Agenda 2030. De mål som anges mest frekvent är mål 11 *Hållbara städer och samhällen*, mål 12 *Hållbar konsumtion och produktion* och mål 13 *Bekämpa klimatförändringarna*. Även om den forskning och innovation vi finansierar framförallt ligger på de mål som tydligast relaterar till miljö, areella näringar och samhällsbyggande, så bidrar de projekt som Formas finansierar även till kunskap kopplad till exempelvis folkhälsa, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och fred.

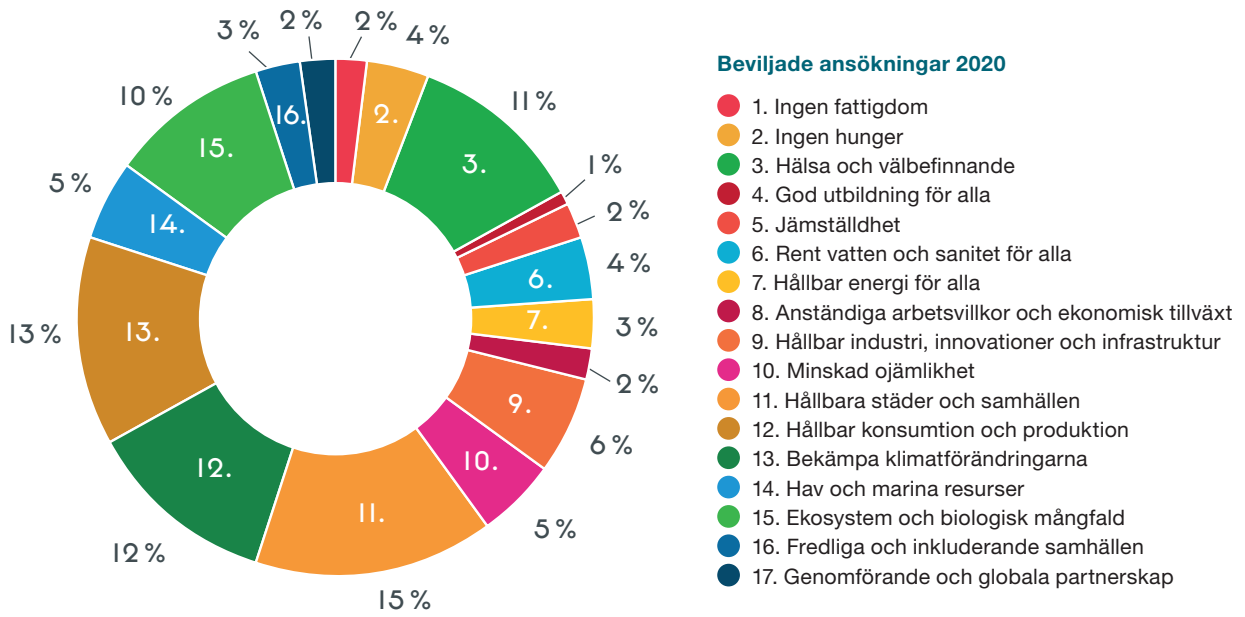
Under perioden 2018–2020 har mål 11, 12 och 13 varit de mest förekommande i de ansökningar som har beviljats av Formas. Det varierar dock mellan åren vilket av dessa tre mål som har varit vanligast. Samtliga sjutton hållbarhetsmål har adresserats i beviljade ansökningar under alla tre år, se figur 9.

Analys och bedömning

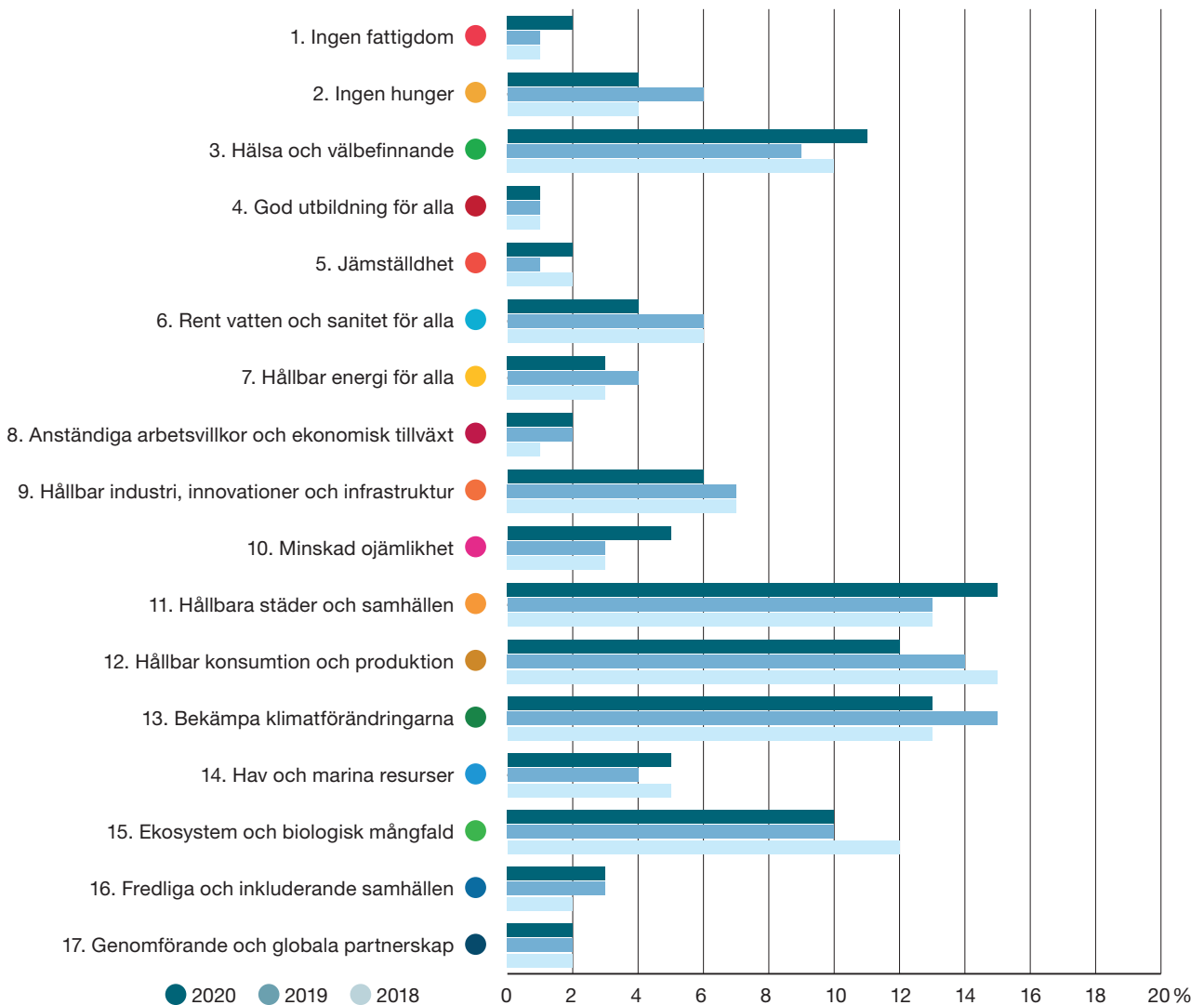
Formas har under 2020 fortsatt att arbeta med en bred uppsättning av finansieringsinstrument för att möjliggöra forskning och innovation för en hållbar utveckling. Genom den årliga öppna utlysningen erbjuder vi regelbundet möjlighet för forskare att formulera sina egna frågeställningar utifrån forskningsbehov som de själva har identifierat. Vi har genomfört tematiska utlysningar och erbjudit olika finansieringsformer inom nationella forskningsprogram och strategiska innovationsprogram, där såväl forskare som andra sökandegrupper har beviljats medel för att möta samhällsutmaningar och svara på behov av hållbar utveckling. Vi har också främjat svenska forskares internationella samarbeten genom aktivt deltagande i internationella forskningsfinansieringssamarbeten inom myndighetens ansvarsområden. På så sätt har våra satsningar har tagit ett brett angreppssätt om hållbarhetsfrågorna.

Formas bedömning är att myndighetens samlade insatser för fördelning av medel och andra satsningar som bidrar till forskning och innovation väl motsvarar förväntningarna avseende resultat och utveckling.

Beviljade ansökningar 2018–2020 och deras fördelning mellan olika hållbarhetsmål

Figur 9. Beviljade ansökningar 2018–2020 och deras fördelning mellan olika hållbarhetsmål.

3

Formas medel till forskning och innovation

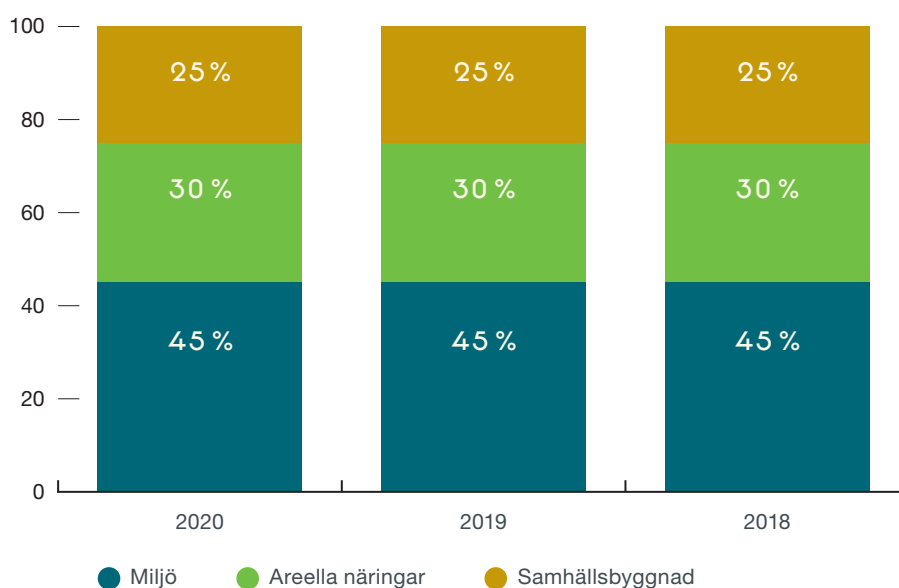
De medel till forskning och innovation som Formas betalar ut fördelar sig mellan Formas tre ansvarsområden, miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Det finns ofta beröringspunkter mellan dessa områden. Eftersom Formas uppdrag är att bidra till en hållbar utveckling är det ofta en styrka att ett projekt kan omfatta flera näraliggande områden. På så sätt kan vi bidra till att hantera komplexa problem.

Utbetalade medel

Under 2020 har Formas betalat ut 1 656 miljoner kronor i stöd till forskning och innovation. Det är en ökning i förhållande till 2019 och 2018 då 1 623 respektive 1 518 miljoner kronor betalades ut. Av dessa medel är 949 miljoner kronor tilldelat Formas från Miljödepartementet och 618 miljoner kronor inklusive medel för det nationella forskningsprogrammet för livsmedel, tilldelat från Näringsdepartementet. Därutöver är 33 miljoner kronor överföringar från andra nationella finansörer. Den resterande delen om 56 miljoner kronor är medel från Näringsdepartementet för EU-samordning samt medfinansiering från EU.

Figur 10 redovisar hur utbetalade medel fördelar sig mellan Formas tre ansvarsområden: miljö, areella näringar och samhällsbyggande. De som söker i Formas utlysningar anger själva vilket av Formas ansvarsområden som deras projekt till största delen berör. Ofta är det omöjligt att dra skarpa gränser mellan dessa ansvarsområden eftersom de tre områdena har många beröringspunkter och många av de projekt Formas finansierar behandlar komplexa frågeställningar som omfattar frågeställningar i flera ansvarsområden. Eftersom Formas uppdrag är att bidra till en hållbar utveckling av samhället är det en styrka att samma projekt kan omfatta flera närliggande områden, vi kan därigenom bidra till att komplexa problem hanteras.

Den största andelen av Formas totala utbetalade medel kan hänföras till miljöområdet och fördelningen mellan områdena är oförändrad de senaste tre åren.

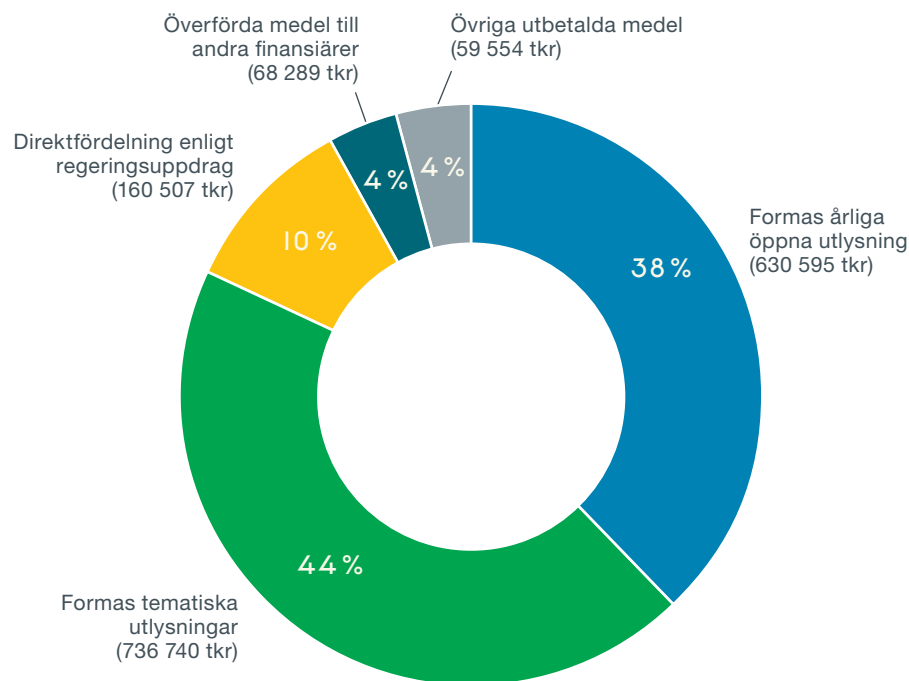
Figur 10. Utbetalade forskningsmedel 2018–2020 procentuellt fördelade på Formas ansvarsområden

Formas fördelar medel genom egna utlysningar, genom direktutbetalningar till enskilda mottagare enligt uppdrag i regleringsbrev samt i samverkan med andra forskningsfinansiärer. Majoriteten av de medel som betalats ut har beviljats inom ramen för Formas egna utlysningar.

Av Formas utbetalda medel fördelades 261 miljoner kronor, motsvarande 16 procent av totalt utbetalda medel, till nationella forskningsprogram. Största delen gick till forskningsprogrammet om klimat, drygt 131 miljoner kronor. Till programmet för hållbart samhällsbyggande fördelades knappt 85 miljoner kronor och resterande medel till programmet för livsmedel.

För att utveckla den interna koordineringen av finansieringsprocessen har vi under 2020 introducerat ett utlysningstöd för samtliga utlysningar. Formas uppdrag har vuxit i omfattning under en längre tid både vad gäller anslag men även gällande uppdragets innehåll och bredd. Därför har det varit värdefullt att införa ett internt utlysningstöd som samlar myndighetens stödfunktioner vad gäller processuell, finansiell, teknisk, kommunikativ och juridisk kvalitetssäkring som alla utlysningar går genom.

En fullständig och detaljerad redovisning av de beviljade och utbetalade medlen finns sist i resultatredovisningen.

Figur 11. Utbetalade forskningsmedel 2020 procentuellt fördelade på projekt beviljade i Formas utlysningar, fördelade enligt uppdrag i regleringsbrev och övriga utbetalade medel.

Mottagare av de medel som myndigheten betalar ut är universitet och högskolor, forskningsinstitut, övriga statliga myndigheter, vetenskapsakademier, internationella organisationer, företag och övriga mottagare till exempel stiftelser, museer och branschorganisationer. Universitet och högskolor är Formas största bidragsmottagare. Under 2020 har dessa mottagit knappt tre fjärdedelar av alla medel som har betalats ut. Den näst största mottagarkategorin är forskningsinstitut som har tagit emot 15 procent av de utbetalade medlen. Sex procent har betalats

ut till andra statliga myndigheter och resterande medel har fördelats till övriga mottagare, exempelvis branschaktörer och ideella organisationer samt privata företag. En jämförelse av utbetalade medel under den senaste femårsperioden visar att årets förhållanden är relativt oförändrade jämfört med tidigare års fördelningsmönster. En fullständig och detaljerad redovisning av de utbetalade medlen för samtliga bidragsmottagare finns under detaljerad statistik sist i resultatredovisningen.

År	Universitet och högskolor		Forskningsinstitut		Övriga statliga myndigheter		Privata företag		Övriga mottagare		Summa
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%	
2020	1 225 806	74 %	252 957	15 %	102 286	6 %	28 084	1,7 %	46 551	3 %	1 655 684
2019	1 214 799	75 %	245 127	15 %	96 032	6 %	23 023	1,4 %	43 544	3 %	1 622 525
2018	1 123 127	74 %	220 892	15 %	86 301	6 %	27 324	1,8 %	60 699	4 %	1 518 343
2017	1 009 873	75 %	212 282	16 %	74 276	5 %	–	–	55 536	4 %	1 351 967
2016	1 041 065	79 %	176 625	13 %	60 304	5 %	–	–	40 180	3 %	1 318 174
2016–2020	5 614 670	75 %	1 107 883	15 %	419 199	6 %	–	–	246 510	3 %	7 466 693

Figur 12. Fördelning av utbetalade forskningsmedel i tkr till olika kategorier av bidragsmottagare 2016–2020. Kategorin övriga mottagare inkluderar privata företag med ca 1,3 % 2017 och 0,7 % 2016 av totalt utbetalda medel.

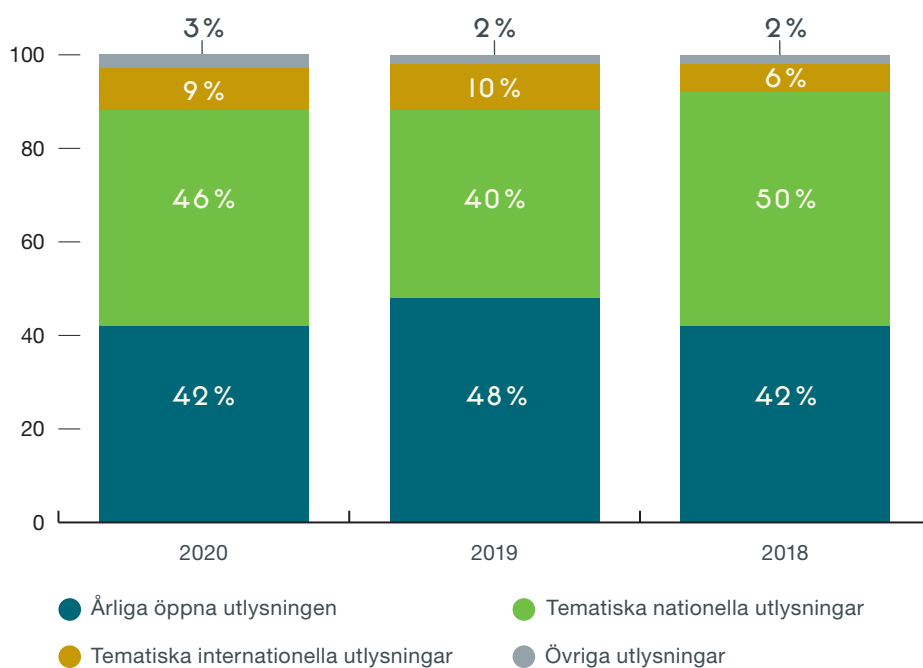
Inkomna och beviljade ansökningar

Under 2020 tog Formas emot 2 536 ansökningar, en ökning med nästan 400 ansökningar jämfört med 2019, varav 418 har beviljats medel. Att det totalt kom in fler ansökningar år 2020 jämfört med tidigare år berodde inte på någon enskild utlysning, utan vi såg ett ökat söktryck i alla Formas utlysningar 2020.

Figur 13 redovisar de ansökningar som Formas har behandlat under 2020 och hur de fördelar sig mellan olika typer av utlysningar. Det saknas fullständiga data om inskickade och beviljade ansökningar för de utlysningar som genomförs i samarbete med internationella finansiärer. Det beror framförallt på att flera länder har andra sekretessregler kring forskningsansökningar än vad Sverige har.

Typ av utlysning	Handlagda ansökningar	Beviljade ansökningar
Formas årliga öppna utlysning	1 416	188
Formas tematiska nationella utlysningar	730	144
Formas tematiska internationella utlysningar	150	54
Utlisningar av akutbidrag	149	21
Utlisningar av medel för kommunikationsprojekt	91	11
Totalt	2 536	418

Figur 13. Handlagda och beviljade ansökningar inom Formas utlysningar 2020 fördelade på typ av utlysning.

Figur 14. Beviljade medel 2018–2020 i Formas utlysningar procentuellt fördelade på typ av utlysning.

Typ av utlysning	2020		2019		2018	
	Beviljade medel (tkr)	Genomsnittlig projektstorlek (tkr)	Beviljade medel (tkr)	Genomsnittlig projektstorlek (tkr)	Beviljade medel (tkr)	Genomsnittlig projektstorlek (tkr)
Årliga öppna utlysningen	625 188	3 325	692 296	2 971	641 431	2 942
Tematiska nationella utlysningar	685 112	4 758	578 636	3 883	765 432	5 137
Tematiska internationella utlysningar	127 893	2 368	139 234	2 901	95 321	2 325
Utlysningar av medel för kommunikationsprojekt	14 700	1 336	15 779	1 578	21 064	1 317
Utlysningar av akutbidrag	28 162	1 341	11 897	1 310	5 136	856
Bidrag för anordnande av konferenser	–	–	–	–	2 000	125
Totalt	1 481 055	3 543	1 437 842	3 155	1 530 384	3 431

Figur 15. Beviljade medel 2018–2020 i Formas utlysningar och genomsnittlig projektstorlek fördelade på typ av utlysning.

Den relativa fördelningen av beviljade medel mellan olika typer av utlysningar varierar mellan åren, se figur 14 och 15. Under 2020 ökade antalet ansökningar som kom in till den årliga öppna utlysningen och beredningsprocessen visade att kvaliteten var genomgående hög för de ansökningarna som kom in.

Hur de beviljade medlen för 2020 relaterar till Formas ansvarsområden redovisas i figur 16. En jämförelse för den senaste femårsperioden visar att de största förändringarna av hur medlen fördelar sig mellan ansvarsområdena sker inom tematiska utlysningar. I förhållande till 2019 är beviljade medel inom tematiska utlysningar under 2020 något mer jämnt fördelade mellan de olika ansvarsområdena.

	Miljö	Areella näringar	Samhällsbyggande
Formas samtliga utlysningar			
2020	47 %	28 %	25 %
2019	43 %	28 %	30 %
2018	49 %	23 %	28 %
2017	46 %	31 %	23 %
2016	43 %	28 %	29 %
2016–2020	46 %	27 %	27 %
Årliga öppna utlysningen			
2020	59 %	21 %	20 %
2019	53 %	27 %	20 %
2018	51 %	30 %	19 %
2017	52 %	30 %	19 %
2016	53 %	31 %	16 %
2016–2020	53 %	28 %	19 %
Tematiska utlysningar			
2020	39 %	34 %	27 %
2019	28 %	26 %	46 %
2018	49 %	18 %	34 %
2017	38 %	32 %	30 %
2016	35 %	26 %	39 %
2016–2020	39 %	26 %	35 %

Figur 16. Beviljade medel 2016–2020 fördelade på myndighetens ansvarsområden.

Könsfördelning bland huvudsökande

Formas arbetar aktivt med jämställdhetsintegrering och strävar efter att kvinnor och män ska ha lika goda möjligheter att söka och få medel från Formas. Myndigheten för statistik över hur många män respektive kvinnor som söker och beviljas medel samt vilken genomsnittlig projektstorlek som de två kategorierna tilldelas. Även beredningsgruppernas sammansättning med avseende på könsfördelning följs för att kunna avgöra om Formas uppnår sitt mål med jämn fördelning mellan män och kvinnor som bedömer de ansökningar som inkommer. Könsuppdelad statistik på sökande i tematiska utlysningar på internationell nivå är inte fullständig på grund av nationella sekretessregler. För dessa utlysningar redovisas endast könsuppdelad statistik för beviljade projekt.

Statistiken visar att det överlag är fler manliga huvudsökanden i den årliga öppna utlysningen, omkring, 58 procent, medan det är mer jämn könsfördelning i de nationella tematiska utlysningarna.

	Handlagda ansökningar		Beviljade ansökningar		Beviljade medel	
	Kvinna	Man	Kvinna	Man	Kvinna	Man
Formas samtliga utlysningar	45 %	55 %	46 %	54 %	47 %	53 %
Årliga öppna utlysningen	42 %	58 %	44 %	56 %	44 %	56 %
Tematiska nationella utlysningar	51 %	49 %	51 %	49 %	54 %	46 %
Tematiska internationella utlysningar	31 %	69 %	30 %	70 %	24 %	76 %
Övriga utlysningar	57 %	43 %	63 %	38 %	63 %	37 %

Figur 17. Könsfördelning bland huvudsökande forskare i ansökningar till Formas utlysningar under 2020. Posten Övriga utlysningar består av utlysningar av medel för kommunikationsprojekt och akutbidrag.

För vissa utlysningar som är del av de europeiska partnerskapsprogrammen har Formas inte har handlagt hela utlysningen varför myndigheten saknar uppgift om det totala antalet handlagda ansökningar.

Könsfördelningen av huvudsökanden till den årliga öppna utlysningen har varit relativt konstant under de senaste fem åren. Även fördelningen av beviljade ansökningar mellan könen har varit relativt konstant. År 2016 sticker ut med färre andel beviljade projekt till kvinnor än övriga år, samtidigt som år 2020 uppnår en relativt jämn fördelning mellan könen i både årliga öppna utlysningen och tematiska utlysningar.

År	Handlagda ansökningar i Formas årliga öppna utlysning		Beviljade ansökningar i Formas årliga öppna utlysning		Beviljade ansökningar i Formas tematiska utlysningar	
	Kvinna	Man	Kvinna	Man	Kvinna	Man
2020	42 %	58 %	44 %	56 %	45 %	55 %
2019	40 %	60 %	48 %	52 %	54 %	46 %
2018	41 %	59 %	44 %	56 %	47 %	53 %
2017	41 %	59 %	44 %	56 %	39 %	61 %
2016	40 %	60 %	37 %	63 %	49 %	51 %
2016–2020	41 %	59 %	43 %	57 %	47 %	53 %

Figur 18. Könsfördelning bland huvudsökande till Formas årliga öppna utlysning och tematiska utlysningar 2016–2020.

Åldersfördelning bland huvudsökande

Formas ska enligt uppdrag följa åldersfördelningen hos sökanden och de som beviljas medel inom våra utlysningar. I figur 19 redovisas medelåldern för de som varit huvudsökanden för inkomna ansökningar tillsammans med medelåldern för de som sedan har beviljats medel. Sammanställningen visar att medelåldern inte skiljer sig mellan de som söker och de som sedan beviljas medel. Delutlysningen för forskare tidigt i karriären i årliga öppna utlysningen samt utlysningen om mobilitetsstöd syftar till att stödja forskare tidigt i karriären och har således en lägre medelålder, i övrigt är medelåldern för sökanden densamma för forsknings- och utvecklingsprojekt i årliga öppna utlysningen och övriga riktade nationella och internationella utlysningar. En jämförelse av medelåldern för de som beviljats medel under den senaste femårsperioden visar att den har varierat relativt lite sedan 2016, i figur 20.

	Handlagda ansökningar		Beviljade ansökningar	
	Antal	Medelålder	Antal	Medelålder
Årliga öppna utlysningen, totalt	1 416	45,2	188	44,6
Forsknings- och utvecklingsprojekt	819	50,1	109	49,4
Forsknings- och utvecklingsprojekt för forskare tidigt i karriären	597	38,4	79	38,0
Tematiska nationella utlysningar	730	46,5	144	46,1
Tematiska internationella utlysningar	150	47,7	54	47,8
Övriga utlysningar	240	47,5	32	49,9
Totalt	2 536	45,9	418	45,9

Figur 19. Antal handlagda och beviljade ansökningar 2020 fördelade på sökande forskare och deras medelålder.

År	Årliga öppna utlysningen			Tematiska utlysningar			
	Handlagda ansökningar			Beviljade ansökningar			Beviljade ansökningar
	FoU	FoU för forskare tidigt i karriären	Mobilitetsstöd	FoU	FoU för forskare tidigt i karriären	Mobilitetsstöd	
2020	50,1	38,4	–	49,4	38,0	–	46,6
2019	49,5	38,2	35,0	48,3	37,7	33,5	47,4
2018	49,4	38,0	34,6	48,8	37,0	34,4	47,0
2017	49,8	37,6	34,8	50,4	37,2	34,9	49,0
2016	49,3	37,9	34,4	48,6	37,7	33,7	47,1
2016–2020	49,6	38,1	–	49,1	37,6	–	47,3

Figur 20. Medelålder för huvudsökande i ansökningar till Formas årliga öppna utlysning och tematiska utlysningar 2016–2020. Från och med 2020 ingår inte mobilitetsstöd i den årliga öppna utlysningen utan är en helt fristående utlysning och redovisas under kategorin tematiska nationella utlysningar.

Bidragsmottagare

Bland de olika kategorier av bidragsmottagare som Formas beviljat medel under 2020 är universitet och högskola den kategori som mottagit den största andelen, 83 procent, av de beviljade medlen. Den näst största kategorin av bidragsmottagare är forskningsinstitut som har tagit emot 10 procent av de beviljade medlen. Resterande andel om 7 procent har beviljats forsknings- och innovationsutförare vid statliga myndigheter, övriga aktörer så som till exempel stiftelser och museer samt privata företag, se figur 21.

Den enskilt största bidragsmottagaren var Sveriges lantbruksuniversitet som totalt beviljades 21 procent av medel som beviljades 2020. En fullständig och detaljerad redovisning av samtliga bidragsmottagare som beviljats medel under 2020 fördelat på olika typer av utlysningar redovisas i figur 25, sist i resultatredovisningen.

Typ av utlysning	Universitet och högskolor		Forskningsinstitut		Privata företag		Övriga mottagare		Övriga statliga myndigheter	
Årliga öppna utlysning	588 364	94 %	18 894	3 %	2 998	0,5 %	4 000	1 %	10 933	2 %
Tematiska nationella utlysningar	506 225	74 %	111 070	16 %	23 307	3 %	39 929	6 %	4 582	1 %
Tematiska internationella utlysningar	106 845	84 %	9 184	7 %	0	0 %	1 802	1 %	10 063	8 %
Övriga utlysningar	31 391	73 %	2 389	6 %	2 369	6 %	6 713	16 %	0	0 %
Totalsumma	1 232 826	83 %	141 536	10 %	28 673	2 %	52 443	3 %	25 577	2 %

Figur 21. Beviljade medel (tkr) och procentuell fördelning i Formas utlysningar fördelat på kategori av bidragsmottagare och typ av utlysning.

Direkt fördelning av medel

Utöver konkurrensutsatta medel till forskning och innovation som Formas fördelar genom utlysningar fördelar myndigheten även medel direkt till olika mottagare, genom uppdrag i Formas regleringsbrev. Genomförda direktutbetalningar på regeringens initiativ specificeras under anslagsvillkor i den finansiella delen.

Formas ska enligt uppdrag i regleringsbreven särskilt redogöra för användningen av de medel som har betalats ut direkt till Stockholm Environment Institute, SEI, Stiftelsen Institutet för vatten- och luftvårdsforskning, SIVL, Research Institutes of Sweden, RISE, och stiftelsen Skogsbrukets forskningsinstitut, Skogforsk. Formas ska från och med år 2020 även redovisa resultat och, i den mån det är möjligt, effekter av de insatser som genomförts av dessa fyra institut med stöd av medel från Formas.

Vi har under året genomfört en analys av bidrag till organisationer utifrån vad som följer av Formas båda regleringsbrev. Syftet med analysen har varit att undersöka möjligheterna för mer likartade administrativa lösningar och ett mer likartat kvalitetsarbete. Formas kommer att fortsätta analysen. För de fyra institut där regleringsbreven anger särskilda uppföljningskrav kommer vi även att vidareutveckla formerna för redovisning av resultat och effekter.

Stockholm Environment Institute

Stockholm Environment Institut, SEI, har för verksamhetsåret 2020 mottagit 34 miljoner kronor från Formas. Stödet bidrar till hela SEI:s verksamhet, bland annat organisationens styrelse och vetenskapliga råd samt samfinansiering av forskningsprojekt. Resultatet av Formas basanslag till SEI bör i första hand ses i termer av att det möjliggör hela SEI:s globala miljöforskningsverksamhet.

Av Formas stöd har 9 miljoner kronor används till samfinansierad forskning, vilket möjliggjort för SEI att samverka inom EU-finansierade forskningsprojekt och annan samfinansiering. Under året har 12 nya projekt tilldelats samfinansiering av olika internationella och nationella finansiärer. Som exempel på avslutade projekt och dess resultat, kan nämnas ett projekt som handlar om hur eko-lösningar kan förvandla näringsämnen från miljöproblem till cirkulära lösningar i Östersjöregionen. Projektet resulterade bland annat i policyrekommendationer som kan användas i det kommande arbetet inom ramen för åtgärdsplanen *Baltic Sea Action Plan*.

Formas anslag innefattar även stöd för Industriledargruppen Leadership Group for Industry Transitions, LeadIT, med 15 medlemsländer. Detta har resulterat i

ett internationellt politiskt och industriellt intresse för industriomställning i linje med Parisavtalet och förväntas på sikt fungera som drivkrafter för höjda klimatambitioner hos medlemsländerna.

Medel från Formas har också gjort det möjligt för SEI att delta i miljöarbete i Kina, bland annat i rollen som särskild rådgivare till China Council for International Cooperation on Environment and Development, och att delta i en policystudie kring hållbar konsumtion i Kina. Vidare har medlen finansierat samarbete med Sydkorea och dess Green Technology Centre för att skapa samarbetsprogram mellan Kina, Sydkorea och Japan kring transnationella miljörisiker. Detta förväntas leda till ökat internationellt utbyte och samarbete kring luftföroreningsfrågor i regionen.

Stiftelsen Institutet för Vatten- och Luftvårdsforskning

Formas ska enligt regleringsbrev betala ut 30 miljoner kronor till stiftelsen Institutet för vatten- och luftvårdsforskning, IVL, för basfinansiering och samfinansierad miljöteknikforskning vid IVL svenska miljöinstitutet AB. Finansieringen ska bidra till IVL:s vision om ett hållbart samhälle och institutets långsiktiga mål för forskning i framkant för att bidra med lösningar för en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar tillväxt inom näringsliv och samhälle. Av Formas finansiering avser 10 miljoner kronor IVL:s basfinansiering och 20 miljoner kronor samfinansierad forskning med näringslivet eller nationell medfinansiering av EU-projekt.

IVL har under 2020 samfinansierat projekt som bygger på miljöproblem eller miljörelaterad utvecklingspotential. IVL har satt ramarna och kriterierna för verksamheten och projekten är strukturerade och formulerade genom diskussion mellan finansiering av intressenter från näringslivet och IVL. Alla forskningsprojekt är relevanta för en bransch eller samhället i stort.

Medlen har använts för ett 70-tal projekt inom temaområdena naturresurser, klimat och miljö, resurseffektiva kretslopp och konsumtion, hållbar produktion och miljöteknik samt hållbar stadsutveckling och transporter. Cirka hälften av medlen har använts inom temaområdet hållbar produktion och miljöteknik. Drygt 40 procent av de totala samfinansieringsmedlen har använts inom EU-projekt där IVL medverkat. Vad avser basfinansieringen så har IVL, för att ytterligare inrikta verksamheten mot organisationens mål, gjort satsningar bland annat inom områdena digitalisering, minskad klimatpåverkan, vatten samt kemikalieanvändning. Resultaten från de samfinansierade projekten är officiellt tillgängliga genom IVL:s rapportserie.

Research Institutes of Sweden AB

Enligt regleringsbrev ska Formas bidra med medel för samfinansierad jordbruks- och miljöteknisk forskning hos Research Institutes of Sweden AB, RISE, enheten för jordbruk och livsmedel. Under 2020 utbetalades 8,5 miljoner kronor till RISE.

RISE har ett övergripande uppdrag att i samverkan med akademi, näringsliv och samhälle bidra till en hållbar tillväxt och en stärkt konkurrenskraft för svenska företag. Enheten jordbruk och livsmedel bedriver forskning och innovation i hela livsmedelskedjan, från primär jordbruksproduktion över förädlingsindustri och dagligvaruhandel ända till konsumentledet. Enhetens verksamhet omfattar också hållbara avfalls- och avloppslösningar och energifrågor för landsbygden,

som till exempel biogasproduktion. Formas och RISE har under 2020 gemensamt finansierat jordbruks- och miljöteknisk forskning med fokus på hållbara produktionssystem i livsmedelskedjan, behovsstyrd produktinnovation och innovativa tekniker och processer.

Stiftelsen Skogsbrukets forskningsinstitut

Skogforsk är det svenska skogsbrukets forskningsinstitut, gemensamt finansierat av skogsnäringen och staten. Enligt regleringsbrev ska Formas bidra med medel till samfinansierad skogsforskning vid Stiftelsen Skogsbrukets forskningsinstitut, Skogforsk. Enligt det gällande fyraåriga avtalet finansierade Formas Skogforsks verksamhet med 46 miljoner kronor under 2020 vilket motfinansierades med minst samma belopp.

Skogforsk har under 2020 tagit fram en ny Forsknings- och innovationsstrategi, Tillämpad forskning och innovation för framtidens skogsbruk. Den har legat till grund för tecknande av ett nytt avtal mellan Formas och Skogforsk för perioden 2021–2024. Formas bedömer att Skogforsks strategi för åren 2021–2024 är framåtsträvande och höjer organisationens ambitionsnivå i betydande grad. Skogforsk positionerar sig tydligt, både inom sina traditionella områden, till exempel trädförädling och driftssystem, men även på områden som är nödvändiga för att lösa samhällsutmaningar, så som digitalisering och hållbarhet.

Analys och bedömning

Formas utlyser medel i många olika typer av utlysningar för att nå olika målgrupper och syften. Den årliga öppna utlysningen är fortfarande Formas största satsning, men satsningar inom våra nationella forskningsprogram utgör en allt större del av Formas utbetalade medel.

Den del av årliga öppna utlysningen som riktar sig till forskare tidigt i karriären har förstärkts och utökats från tre till fyra år. Formas har därmed stärkt sitt stöd till forskare tidigt i karriären för att säkerställa att lovande forskare som är i början av sin karriär kan få goda möjligheter att arbeta med forsknings- och innovationsfrågor för en hållbar utveckling.

Fördelningen av beviljade medel sett till huvudsökande i Formas samtliga utlysningar är 2020 relativt jämn, 47 procent fördelades till kvinnor och 53 procent till män. Sett till totalt antal handlagda ansökningar för 2020 är fördelningen kvinnor 45 procent och män 55 procent.

Vi har utvecklat den interna koordineringen av finansieringsprocessen och infört ett utlysningstöd för bättre intern styrning och kontroll, vilket ger höjd kvalitet i utlysningarnas genomförande. Formas bedömning är att myndighetens samlade insatser när det gäller att fördela medel till forskning och innovation väl motsvarar förväntningarna avseende resultat och utveckling.

4

Myndighetsspecifika uppdrag

Formas övriga uppdrag som finns angivna i instruktion och regleringsbrev rör dels uppdrag kring finansieringens inriktning och utformning, dels uppdrag som rör myndighetens inriktning och utveckling i stort.

Områden med ökat kunskapsbehov

Formas bevakar kontinuerligt utvecklingen inom forskning specifikt och i samhället i stort för att identifiera viktiga skeden och angelägna behov av satsningar. Under 2020 har Formas arbetat målinriktat med att följa kunskapsläget och situationen för forskningen och forskare i Sverige och världen över.

Omvärldsbevakning och arbete med att utreda forskningsbehov görs bland annat i Formas nationella forskningsprogram genom den etablerade programorganisationen och samverkan, men också genom att lägga ut uppdrag, exempelvis framtidsstudien *Hållbarhet i klimat- och coronakrisens spår*, och genom att finansiera kunskapssynteser inom ramen för våra utlysningar. Under 2020 har Formas börjat planera och förbereda för en revidering av de strategiska agendorna inom de nationella forskningsprogrammen om klimat och för hållbart samhällsbyggande.

Formas har under året arbetat vidare med havs- och vattenfrågorna, bland annat med anledning av regeringsuppdraget att samordna arbetet med att ta fram förslag på ett svenskt bidrag till FN:s årtionde för havsforskning för hållbar utveckling, 2021–2030. Tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, SMHI, Sida, Havsmiljöinstitutet och Kristinebergs Centrum, presenterade Formas i september ett förslag på svenskt bidrag och en plan för det fortsatta arbetet. I planen föreslås fyra fokusområden för det svenska arbetet under årtiondet: ekosystembaserad förvaltning, innovation och digitalisering, data och modellering samt havsmedvetenhet. Inom dessa områden finns stor potential för Sverige att bidra aktivt inom det internationella arbetet och samtidigt göra framsteg på nationell nivå. Förslagen som presenteras för varje fokusområde är inledningen av det arbete som behöver genomföras under årtiondet och förutsätter att många fler aktörer blir involverade framöver.

Analys och bedömning

Vi bedömer att ovan beskrivna insatserna bidragit till att identifiera forsknings- och innovationsbehov och att arbetet väl motsvarar förväntningarna avseende resultat och utveckling.

Forskningsfinansieringens långsiktighet

Formas arbetar systematiskt med olika utlysningsformat. Vi strävar efter att skapa en balans mellan breda utlysningar och mer specifika utlysningar. I Formas samtliga utlysningar är de sökande fria att inom definierade ramar formulera frågeställningar, välja metod och samarbeten. Vi finansierar projekt med olika storlek, längd och krav för att möta de behov som vi har identifierat själva eller i samverkan med andra. En kombinerad portfölj med stödformer för till exempel grundforskning, tillämpad forskning, kunskapssammanställningar, samverkan, innovation, kommunikation med mera ger förutsättningar att utforska nya frågor och att bygga vidare på befintliga resultat. Det säkerställer också att

resultaten blir användbara. Mångfalden av stöd bidrar till långsiktighet inom forskning och innovation och ger möjlighet att bidra till ny kunskap.

För att skapa relevans och långsiktighet i finansieringen av forskning och innovation arbetar vi för att inkludera många olika aktörer. I takt med att samhället förändras uppstår nya verksamhetsmönster och nya utövare tillkommer. Vi möter det genom att i våra olika stödformer vända oss till såväl företag som offentliga och ideella organisationer samt till verksamheter inom konst och kommunikation.

Inom Formas nationella forskningsprogram arbetar vi tillsammans med våra samverkanspartners för att ta fram prioriteringar som gynnar en långsiktig forskningsfinansiering. Utgångspunkten för dessa prioriteringar är de utpekade områden som beskrivs i de nationella forskningsagendorna.

En viktig långsiktig prioritering är utlysningar inriktade mot digitalisering. Ny teknik kan innebära möjligheter att sänka utsläppen av växthusgaser och samtidigt möjliggöra en anpassning av samhället till de klimatförändringar vi inte kan förhindra. Inom det nationella forskningsprogrammet om klimat har Formas, tillsammans med Vinnova, genomfört utlysningen *AI i klimatets tjänst*. I projekten som fått finansiering samarbetar bland andra universitet och företag där forskning och expertis inom AI och klimat möts.

Tillsammans med Energimyndigheten och Vinnova finansierar Formas idag sjutton strategiska innovationsprogram. Dessa sträcker sig över maximalt tolv år och skapar långsiktigt förutsättningar för hållbara lösningar på globala samhällsutmaningar och svensk konkurrenskraft. Under 2020 har myndigheterna genomfört en sexårsutvärdering av sex strategiska innovationsprogram som blev beviljade medel 2014.

Strategiska innovationsprogram

Formas har ett särskilt uppdrag att stödja forskare tidigt i karriären. Vi gör det dels i vår årliga öppna utlysning i delutlysningen forskningsprojekt för forskare tidigt i karriären, dels genom utlysningen mobilitetsstöd för forskare tidigt i karriären. Under 2020 har Formas genomfört en förlängning av projekttiden för forskningsprojekt till forskare tidigt i karriären från tre till fyra år. Detta gör det möjligt att finansiera en hel doktorandperiod inom projekten, en viktig förstärkning av forskarens möjligheter till meritering och etablering som senior forskare.

Målet är att göra utlysningen mer tillgänglig för nydisputerade. För att stärka forskarnas självständighet under projekttiden ingår nu även ett belopp om hundra tusen kronor per år som forskaren kan använda till projektrelaterade kostnader.

Planeringsbidrag och datainsamling

Formas har under de senaste åren vid ett par tillfällen utlyst medel för planeringsbidrag, senast under 2020 genom utlysningen *Samhällsplanering för omställning, steg 1*. Utlysningar av planeringsbidrag kan exempelvis användas till att förbereda ansökningar till nationella eller internationella finansiärer, att initiera breda konsortier, att arbeta fram en strategisk forskningsplan eller till att genomföra förstudier. Formas har under 2020 påbörjat en utvärdering av planeringsbidragen för att undersöka hur utlysningens mål har uppfyllts och för att ta fram eventuella rekommendationer för fortsatt arbete med utlysningens formen.

Behov av att samla in data eller material för forskning kan uppkomma oförutsett. För att forskare ska kunna säkra forskningsunderlag i en sådan situation har Formas en forskarinitierad akututlysning. Akutprojekten ger underlag för framtida forskningsprojekt och bidrar till öppen tillgång till forskningsdata.

Analys och bedömning

Formas bedömer att vår finansieringsportfölj och andra insatser sammantaget bidrar till långsiktighet inom forskningen. Särskilt bidrar arbetet inom de nationella forskningsprogrammen och de strategiska innovationsprogrammen till långsiktig och strategisk planering. Formas bedömning är att myndighetens insatser för att upprätthålla forskningsfinansieringens långsiktighet samt för att ge likställda förutsättningar för forskare tidigt i karriären, väl motsvarar förväntningarna avseende resultat och utveckling.

Vetenskaplig publicering

Öppen tillgång till forskningsresultat bidrar till att upprätthålla och främja hög forskningskvalitet. Det är viktigt att forskning som finansieras av skattemedel används på ett effektivt sätt så att forskare kan bygga vidare på bekräftade resultat och inte upprepar studier i onödan. Det är också viktigt att värdefulla forskningsunderlag kan tillgängliggöras för fortsatta studier och kunskapsuppbyggnad. Öppen tillgång ger även myndigheter, företag och organisationer, och andra beslutsfattare, möjlighet att använda sig av de senaste forskningsresultaten.

Dagens system för vetenskaplig publicering innebär att många forskningsresultat endast är tillgängliga bakom dyra betalväggar. Kostnaderna för prenumerationer på vetenskapliga tidskrifter har ökat i en takt som gör det svårt även för forskare vid universitet och högskolor att ta del av publicerade artiklar. Systemet innebär även att forskarna förlorar rättigheten till sina publikationer och att förlag tar ut kostnader för återanvändning av material från publicerade artiklar.

Under den pågående pandemin har artiklar och tidskrifter relaterade till covid-19 varit öppet tillgängliga. Detta för att alla ska få tillgång till den senaste forskningen, och för att världen med gemensamma krafter ska kunna få fram läkemedel, vaccin med mera. Det är Formas uppfattning att den tillfälliga lösningen för publicering av forskning kring covid-19 måste omfatta samtliga vetenskapsområden och bli permanent. För att nå hållbarhetsmålen i Agenda 2030 behöver alla aktörer ha tillgång till den kunskap som publiceras i form av vetenskapliga artiklar.

Formas har därför ställt sig bakom initiativet Plan S, en internationell sammanlutning av forskningsfinansiärer som verkar för öppen tillgång till vetenskapliga publikationer. Plan S innehåller ett antal principer, bland annat krav på omedelbar och öppen tillgång för resultat från forskningsprojekt som får offentliga medel från och med 1 januari 2021. EU-kommissionen har aviserat att motsvarande krav kommer att ställas på projekt som tilldelas medel inom ramen för Horisont Europa, och regeringen har i propositionen om forskningspolitiken för åren 2021–2024 angett att publicerade artiklar, som finansierats med offentliga medel, ska vara omedelbart och öppet tillgängliga.

Formas ställer redan idag krav på att publikationer finansierade av myndigheten ska publiceras öppet tillgängliga. Som ett led i förberedelserna för de nya

kraven från 2021 har Formas tagit fram och beslutat om en ny policy för öppen tillgång, Open Access Policy. Den nya policyn ställer krav på att en publikation ska göras omedelbart öppet tillgänglig, utan embargotid för projekt som får finansiering från och med 2021. Som en del i arbetet med att ta fram en ny policy har Formas gett Kungliga biblioteket, KB, i uppdrag att ta fram statistik över hur forskare som har fått finansiering från Formas publicerar sina resultat. I rapporten beskrivs publiceringsmönstret, bland annat utvecklingen för antalet publikationer som publicerats helt öppet.

Totalt har närmare 70 procent av de publikationer som Formas finansierat publicerats öppet tillgängliga under första halvåret 2020, vilket är en ökning med cirka 60 procent jämfört med 2018. Ökningen kan sannolikt förklaras med tillkomsten av så kallade transformativa avtal som Bibsam, ett konsortium som består av lärosätesbibliotek och andra statliga aktörer, tecknat med ett antal stora vetenskapliga förlag under 2018 och 2019. I och med tillkomsten av dessa avtal kommer forskare att kunna publicera sig öppet. Det nya systemet innebär ökade kostnader för Formas samtidigt som kostnader förväntas sjunka i andra delar av systemet. I övergången till det nya systemet med publicering har delar av forskarsamhället uttryckt oro för att finansörerna på detta sätt styr forskarnas möjlighet att publicera sig fritt. De transformativa avtalen syftar till att undanröja eller minska den risken.

Under 2020 har Formas fortsatt att bidra till arbetet i den internationella sammanslutning, koalition S, som står bakom Plan S, där stöd för implementering håller på att tas fram. Förutom att delta i koalition S expertgrupp för implementering av Plan S har även Formas generaldirektör deltagit i koalitionens ledargrupp. Vidare har Formas deltagit i det nationella samråd som ska ta fram en strategi och målsättning för det nationella samarbetet mellan finansörer och lärosäten vad gäller omdirigeringen av betalningsströmmar för vetenskaplig publicering med öppen tillgång. Utgångspunkten för denna partsammansatta grupp och dess arbete är de rekommendationer som formulerats i Kungliga bibliotekets utredning *Finansiering av omställningen från ett prenumerationsbaserat till ett öppet tillgängligt publiceringssystem*.

Analys och bedömning

Formas ser stora möjligheter med öppen vetenskaplig publicering och har i Sverige haft en pådrivande roll i arbetet med Plan S. Vi har bidragit till en bredare acceptans för öppen vetenskap inom och utanför forskarsamhället. Formas bedömning är att myndighetens samlade insatser för att främja vetenskaplig publicering väl motsvarar förväntningarna avseende resultat och utveckling.

Jämställdhet

Fokus för Formas arbete med jämställdhetsfrågor ligger framförallt i vår finansieringsprocess och fördelning av forskningsmedel. Våra möjligheter att påverka jämställdheten på samhällsnivå är begränsade, men genom samverkan och erfarenhetsutbyte med andra aktörer, inte minst med lärosätena, strävar vi efter att våra åtgärder ska få så stort genomslag som möjligt.

I Formas dagliga jämställdhetsarbete ingår bland annat insatser i bedömningsprocessen, utlysningarbete, uppföljning och utvärdering. Betydelsen av kön och genus i bedömningsprocessen är integrerad i den årligt återkommande utbild-

ningen och introduktionen för ledamöter och ordföranden i våra beredningsgrupper. Vi följer årligen upp granskarnas arbete med att bedöma ansökningar med avseende på granskare och sökandes kön.

Formas handlingsplan för jämställdhetsintegrering är upprättad 2016. Organisationen har genomgått omfattande förändringar sedan dess. Vi har därför under 2020 arbetat med en strategi för jämställdhetsintegrering och en handlingsplan kopplad till strategin. Dessa styrdokument beräknas vara klara under 2021. En viktig del i den kommande strategin är att integrera jämställdhet i Formas verksamhetslogik och utvärderingsstrategi.

Under 2020 startades en intern gemensam arbetsgrupp för Formas tre nationella forskningsprogram med uppdrag att arbeta med jämställdhetsfrågor utifrån ett intersektionellt perspektiv.

Arbetsgruppen har identifierat fyra huvudsakliga konkreta uppgifter som den har arbetat med under året:

1. Att ta fram en metod för hur statistik som rör jämställdhet bör föras utifrån de forsknings- och innovationsprojekt som finansieras inom de nationella forskningsprogrammen.
2. Att se över bedömningskriterierna i utlysningarna så att de på ett enhetligt och relevant sätt adresserar jämställdhet och mångfald.
3. Att undersöka möjligheterna att införa ett tredje alternativ för kön i ansökningsförfarandet.
4. Att se över att Formas externa fysiska och digitala events är inkluderande för alla. Detta är nu säkerställt genom att vi stämt av våra befintliga checklistor och rutiner med Myndigheten för delaktighet.

Under året har Formas deltagit i forskningsfinansiärernas grupp för jämställdhetsfrågor och i Jämställdhetsmyndighetens referensgrupp för en ny modell för jämställdhetsintegrering. Vi har även, tillsammans med Energimyndigheten, Forte, Vetenskapsrådet och Vinnova anordnat en hearing om köns- och genusperspektiv i forsknings- och innovationsverksamhet.

Analys och bedömning

Formas har under 2020 påbörjat arbetet med att ta fram en ny strategi för jämställdhetsintegrering och en handlingsplan för strategins implementering. Inom våra nationella forskningsprogram har vi stärkt vårt arbete med jämställdhet, inkludering samt köns- och genusperspektiv i forskningen. Vi har inhämtat ny kunskap och utbytt erfarenheter med andra aktörer och finansiärer. Formas bedömer att de samlade insatserna för att integrera ett jämställdhetsperspektiv, både i organisation och i finansieringsprocesser, motsvarar förväntningarna avseende resultat och utveckling.

Forskningsetiska frågor

Etiska riktlinjer och överväganden spelar en mycket viktig roll inom forskningen. God etik är avgörande för såväl forskningens som forskningsfinansiärens legitimitet och trovärdighet. Dessa frågor har blivit allt viktigare under de senaste åren.

Forskare som söker bidrag hos Formas ska alltid redovisa vilka etiska frågor som de berör i sina projekt och hur dessa frågor kommer att hanteras. Formas

generella villkor för finansiering, som uppdaterades 1 januari 2020, omfattar en rad olika krav på den som beviljats forskningsmedel, det gäller både forskningshuvudmannen och den forskare som är ansvarig för den forskning som finansieringen avser. Villkoren avser allt från forskningens genomförande till finansiell och vetenskaplig rapportering och redovisning. Projektledaren och projektpart är exempelvis skyldiga att följa etiska principer och god forskningssed samt följa tillämpliga lagar och regler.

De nya generella villkoren innehåller bland annat ett avsnitt om åtgärder vid åsidosättande av villkor. Formas uppdrag omfattar inte att utreda eller initiera utredningar av eventuell oredlighet i forskning eller andra avvikelser från god forskningssed. Det ligger framförallt på forskningshuvudmannen. Prövningar sker i nyinrättade Nämnden för prövning av oredlighet i forskning. Formas följer utvecklingen av nämndens arbete och effekterna av den nya lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning.

Under 2020 har Formas fastställt en uppdaterad jävspolicy och uppdaterade jävsriktlinjer. Frågan om jäv är särskilt viktig i samband med finansieringsbeslut. Riktlinjerna reglerar hur vi ska hantera jävsfrågor med hänsyn till ledamöter i beredningsgrupper och Formas forskarråd, samt till anställda på Formas.

Analys och bedömning

Formas har uppdaterat myndighetens generella villkor med skrivningar om forskningsetiska frågor. Myndigheten har även fastställt ny policy och nya riktlinjer för jäv. Formas bedömning är att myndighetens samlade insatser för att beakta forskningsetiska frågor motsvarar förväntningarna avseende resultat och utveckling.

Kontroll och uppföljning

Formas har under 2020 fortsatt arbetet med att utveckla och systematisera myndighetens uppföljning och kontroll av utbetalade bidrag. I detta arbete har vi bland annat infört en systematisk granskning av inkomna ekonomiska återrapporteringar. Granskningen sker enligt en sedan tidigare fastställd handledning. För att hålla samman processen för granskningar av ekonomisk återrapportering har vi infört tydligare arbetsfördelning med en projektcontroller som ansvarar för genomgång av flertalet återrapporteringar medan mer komplexa flerpartsprojekt granskas i särskild ordning av medarbetare med specialistkompetens.

Formas har anlitat en extern revisionsbyrå för att granska ett urval av projekt. Granskningen utgår från de principer som fastställts i riskklassningsmodellen. Utöver kontroll av rapporterade kostnadslag, indirekta kostnader, avvikelseanalys av budget och utfall ingår stickprov av väsentliga kostnadsposter samt granskning av redovisningsprinciper så att dubbelfinansiering kan uteslutas. Granskningarna påbörjade i slutet av 2020 och slutrapporteras i början av 2021.

Analys och bedömning

Formas bedömer att insatserna för att utveckla arbetet med kontroll och uppföljning av forskningsbidragen motsvarar förväntningarna avseende resultat och utveckling.

Integrering av Agenda 2030

Formas fick i regleringsbrevet för 2020 ett uppdrag att redovisa hur vi har utvecklat vårt arbete med att integrera Agenda 2030 i verksamheten och därigenom bidra till att genomföra de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030.

Under 2020 har Formas intensifierat arbetet med att integrera Agenda 2030 i den egna verksamheten. En del i detta har varit en relevans- och väsentlighetsanalys som visar hur mål och delmål i Agenda 2030 matchar verksamheten och i vilka delar Formas har särskilt stort ansvar och möjlighet att aktivt bidra.

Analysen och utvecklingsförslagen har bland annat använts i verksamhetsplaneringen för 2021. Den är också, tillsammans med en tidigare framtagen rapport om Formas Agenda 2030-arbete, utgångspunkt för en strategi för myndighetens kommande arbete med agendan som är under utarbetande.

Agenda 2030 är integrerat i det dagliga arbetet på Formas genom att aktiviteter, utlysningar, nyhetsartiklar och forskningsprojekt kopplas till relevanta hållbarhetsmål. Under året har Formas utlyst forskningsmedel i ett flertal utlysningar med direkt koppling till agendan. Ett exempel är utlysningen *Att förverkliga de globala hållbarhetsmålen*, vars syfte var att stödja forskning som ger nya perspektiv på de globala hållbarhetsmålen.

I Formas verksamhet ingår att genomföra systematiska forskningsställningar som stödjer arbetet mot de svenska miljömålen, vilka stämmer väl överens med de ekologiska globala hållbarhetsmålen. Miljömålssystemet är inarbetat sedan tjugo år tillbaka och är en effektiv plattform för att bidra till att uppnå den ekologiska dimensionen av Agenda 2030 i Sverige.

Under 2020 har Formas arrangerat och deltagit i ett antal större evenemang kopplade till Agenda 2030. I maj arrangerade vi en digital konferens, *Agenda 2030 – Hållbar omställning på vetenskaplig grund*. Vi har också medverkat i Agenda 2030-samordnarens konferens *Nu gör vi!* och tagit en aktiv roll i GD-forum som är en plattform för samverkan mellan svenska myndigheter för att genomföra Agenda 2030.

Analys och bedömning

Formas bedömer att ovan beskrivna insatser för att integrera Agenda 2030 i myndighetens arbete väl motsvarar förväntningarna avseende resultat och utveckling.

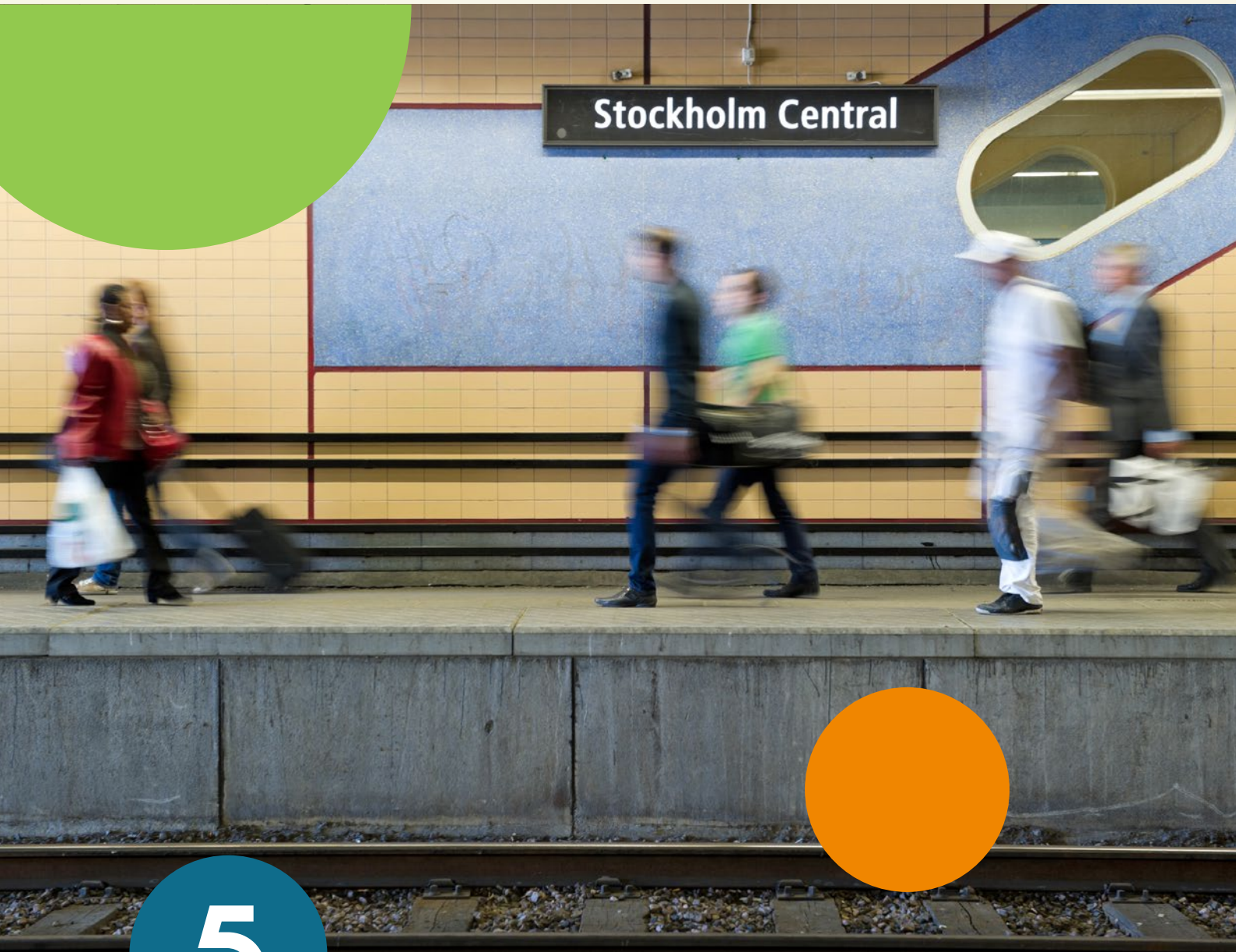
Innovativ myndighet

Näringsdepartementet gav 2020 Formas i uppdrag att redovisa hur vi arbetar för att vara en innovativ myndighet. I vårt uppdrag som finansierar inom forskning och innovation har Formas en strategisk roll som innebär att vi påverkar andra aktörer. Ett exempel på innovativa insatser som bidragit till systemförändring är vårt sätt att arbeta med Agenda 2030, vilket vi gjort sedan agendan beslutades 2015. Ett annat exempel är hur Formas, i sin roll som beställare, har påverkat marknaden för publicering av forskningsresultat. Formas arbete för ett öppet tillgängligt publiceringssystem för vetenskap, Plan S, har bidragit till en förändrad affärsmodell.

I rapporten konstateras att Formas har goda förutsättningar att arbeta innovativt, bland annat genom vårt tvärfunktionella och medarbetardrivna arbetssätt. Uppdraget har bidragit till en ökad kunskap om innovation i statsförvaltningen, genom diskussioner internt på myndigheten och genom deltagande i nätverk och seminarier. För att Formas ska uppfylla det förvaltningspolitiska målet fullt ut krävs dock att arbetet med att vara en innovativ myndighet formaliseras i högre grad.

Analys och bedömning

Vi bedömer att uppdraget, i kombination med andra insatser som gjorts på myndigheten under året, väsentligt har bidragit till kunskap och medvetenhet kring innovativ statsförvaltning. Vi bedömer att arbetet hittills motsvarar förväntningarna avseende resultat och utveckling, men att ett utvecklingsarbete återstår inom detta område.

5

Internationell verksamhet

Formas internationella verksamhet präglas av samverkan på olika nivåer. Under året har Formas bland annat arbetat för att förbereda samarbeten inom det nya europeiska ramprogrammet Horisont Europa.

Möjligheter och synergier

Året 2020 har förutom en global pandemi, även präglats av en rad globala forskningssamarbeten och på EU-nivå främst av förberedelserna inför EU:s nya ramprogram Horisont Europa. Storbritanniens utträde ur EU, brexit, har på kort sikt inte påverkat pågående forskning. På längre sikt skapar dock brexit osäkerhet eftersom Sverige och Storbritannien haft många gemensamma uppfattningar vad gäller forskningsprioriteringar för bland annat miljö, jordbruk och samhällsbyggnadsområdet.

I Formas instruktion framgår att Formas ska främja och ta initiativ till nationellt och internationellt forskningssamarbete och erfarenhetsutbyte. Formas ska medverka i och stimulera svenskt deltagande i forskningssamverkan inom Europeiska unionens verksamhet inom forskning och teknisk utveckling samt andra internationella forskningsprogram.

Det internationella arbetet skapar möjligheter och synergier som stärker våra nationella forskningsprogram och aktiviteter. Det gör vi genom att engagera oss i samarbeten kring forskningspolitiska frågor, övergripande strategiska prioriteringar, former för att bedöma kvalitet och hantera frågor som öppna data samt genom gemensamma forskningssatsningar och direkt forskningsfinansiering.

Konkret utgår arbetet ifrån Formas internationella strategi 2016–2020 som utgör grunden för det internationella arbetet och som syftar till att bidra till att uppfylla regeringens forskningspolitiska mål om Sverige som en framstående forskningsnation. Under 2020 har vi arbetat med en strategi som ska svara mot de nya program och samarbetsformer som Formas internationella verksamhet numera omfattar. Strategin kommer att färdigställas och beslutas under 2021.

Global samverkan

Formas globala samverkan sker idag främst genom multilaterala nätverk. Den multilaterala samarbetsformen är att föredra när vi står inför globala utmaningar som Formas verksamhet vill bidra till att lösa.

Bilaterala forskningsavtal mellan Sverige och andra länder förekommer också, ofta i syfte att stärka de politiska banden mellan två länder. På nationell nivå har samordningsfunktionen Intsam, som samlar de svenska finansiärernas inom i huvudsak bilateral samverkan, kommit att utveckla allt tydligare ramar för sin verksamhet. Formas arbetar aktivt i både styrgruppen och i flera arbetsgrupper.

Globala samverkansorgan och policyforum

Under 2020 har samverkan inom olika internationella policyforum fortsatt att öka. Formas har bidragit i flera strategiska diskussioner och nya initiativ. Formas deltar aktivt i Science Europe och i Global Research Council samt på andra arenor som har fokus på de globala hållbarhetsmålen.

Global Research Council, GRC, är en organisation som består av ledare för ett 60-tal forskningsfinansiärer från hela världen. Syftet är att förenkla och förbättra internationellt samarbete mellan finansiärer i olika delar av världen samt att stärka forskningens roll i samhället. Från Sverige medverkar Formas och Vetenskapsrådet. Under våren 2020 beslutade GRC att, på grund av pandemin, skjuta på det årliga mötet till våren 2021. Ett större regionalt möte genomfördes digitalt i november 2020, där vi deltog i mötet och bidrog med underlag. Temat för mötet var ansvarsfull forskningsbedömning.

Formas medverkar i flera tematiska samverkansorgan som syftar till global samling inom särskilt angelägna områden. Belmont Forum är en global sammanlutning av 30 forskningsfinansiärer och sju partnerorganisationer från hela världen. Syftet är att stödja transdisciplinär forskning om globala miljö- och klimatutmaningar. Avsikten med Belmont Forum är att samordna strategier, erfarenhetsutbyte och gemensamt lärande, samt att samfinansiera gemensamma forskningsprogram. Under de tio år organisationen funnits har man genomfört 16 globala utlysningar och delat ut cirka 1 500 miljoner kronor till mer än 2 000 forskare över hela världen. Formas deltar för närvarande i fem utlysningar och har under året bland annat varit ansvarig för administrationen av en global utlysning om hållbara hav, *Transdisciplinary Research for Ocean Sustainability*.

Det internationella forskningsinstitutet International Institute for Applied Systems Analysis, IIASA, finansieras av Formas och drygt 20 andra länder. IIASA samlar framstående forskare i syfte att bidra med systemperspektiv på komplexa frågeställningar som energiomställning, global hälsa och ekosystemanalys. Formas har efter en utvärdering av det svenska deltagandet i IIASA omorganiserat det nationella arbetet och tillsatt en svensk kommitté för tillämpad systemanalys med ett brett uppdrag att verka för att fler beslutsfattare ska använda sig av systemperspektiv.

Finansiärernas internationella samordningsfunktion

De svenska forskningsfinansiärernas samordningsfunktion, Intsam, har i uppdrag att samordna Sveriges forsknings- och innovationsfinansiering utanför EU. Intsam samlar idag Energimyndigheten, Formas, Forte, Vetenskapsrådet och Vinnova. En viktig uppgift är att koordinera samverkan inom forskning och innovation i de bilaterala partnerskap där Sverige ingår. Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning, Stint, och Sida är adjungerade i vissa arbetsgrupper. Intsam har dialog och nära samarbete med de svenska innovations- och forskningsråden som finns i Brasilien, Indien, Japan, Kina, USA och Sydkorea. Intsam har även arbetsgrupper för Afrika, respektive multilaterala samarbeten, vilka båda leds av Formas.

Intsam förvaltar en gemensam budget från Näringsdepartementet. Den ska bidra till samverkan som är gemensam för flera myndigheter. Formas har under 2020 ansvarat för den myndighetsgemensamma utlysningen *Internationellt nätverk för Agenda 2030*. Utlysningen har genomförts i samarbete med Energimyndigheten, Vetenskapsrådet, Forte och Sida. Tio projekt beviljades vardera cirka 200 000 kronor för att i nätverk med samverkan utanför Europa utveckla en forskningsprojektidé.

Inom arbetsgruppen för Indien har man under 2019 enats med de indiska finansiärerna om att inleda samarbetet med en utlysning inom cirkulär ekonomi. Detta är ett ämne som berör båda länderna och dessutom många forsknings- och samhällsområden. Det är även ett relevant ämne för många aktörer i

näringslivet. Under 2020 har arbetet fokuserat på att definiera och programmera utlysningen. Samarbetet med de indiska parterna har i och med covid 19-pandemin skett digitalt, vilket har fungerat bra. Intsam och de indiska finansierarna har närmat sig varandra och Intsam har haft både möten enskilt med enstaka av de indiska finansierarna och med alla i form av digitala workshops.

Europeisk samverkan

Länder runt Östersjön driver det gemensamma forskningsprogrammet Joint Baltic Sea Research and Development Programme, BONUS, som sedan starten för snart tio år sedan har genomfört fem utlysningar. Slutkonferens för projektet hölls i november 2020. Sedan 2018 har samarbetet fortsatt mellan Östersjöländerna tillsammans med Belgien, Frankrike, Holland, Norge och Storbritannien i programmet Baltic and North Sea Coordination Support Action, BANOS CSA, delvis finansierat av EU. Ett förslag till ett nytt regionalt forskningsprogram för Östersjön och Nordsjön kommer att presenteras under 2021.

Horisont 2020 och Horisont Europa

Det huvudsakliga fokuset för Formas under året har varit förberedande arbete inför EU:s nya ramprogram för forskning och innovation, Horisont Europa. Under nuvarande ramprogram, Horisont 2020 som sträckte sig över åren 2014 till 2020, har Formas med fokus på samhällsutmaningar, utvecklat god kunskap om, och arbetsformer för, de europeiska partnerskapsprogrammen. Detta kan vi nu använda oss av i arbetet med Horisont Europa. Genom att samverka med företag, kommuner, regioner och andra aktörer har svenska aktörer lärt sig hur ramprogrammen fungerar. Formas har även varit engagerade i EU-samordningen, EU-Sam, där Sverige koordinerar sitt arbete samt skapar en stabil grund för svenska forskningsfinansierare. Formas har även arbetat i flera olika forskningspolitiska och tematiska nätverk mellan EU-länder, så som Science Europe och Standing Committee on Agricultural Research, SCAR, för att påverka Horisont Europas och det europeiska forskningslandskapets struktur och inriktning.

Det nya europeiska ramprogrammet för forskning och innovation har fått namnet Horisont Europa och ska genomföras under åren 2021 till 2027. Programmet ska bidra till att uppfylla visionen om ett välmående, rättvist och hållbart samhälle som stärker grön tillväxt och konkurrenskraft i Europa. Det innehåller även tydliga globala målsättningar om att bekämpa klimatförändringen och verka för en hållbar utveckling i hela världen.

Formas ansvarsområden står fortsatt högt på den internationella agendan, vilket tydligt avspeglas i Horisont Europa som har ett betydligt större fokus på frågor kring klimat, miljö och hållbarhet jämfört med tidigare ramprogram.

Strukturen för Horisont Europa är nu satt och kommer även fortsättningsvis ha fokus på tre huvudområden, så kallade pelare, vilka är:

- Pelare 1 – Vetenskaplig spetskompetens
- Pelare 2 – Globala utmaningar och europeisk industriell konkurrenskraft
- Pelare 3 – Innovativa Europa

Inom pelare 2, Globala utmaningar och europeisk industriell konkurrenskraft, återfinns sex stycken så kallade kluster:

1. Hälsa
2. Kultur, kreativitet och inkluderande samhällen
3. Civil säkerhet för samhället
4. Digitala frågor, industri och rymden
5. Klimat, energi och mobilitet
6. Livsmedel, bioekonomi, naturresurser, jordbruk och miljö

Formas har utsetts till expertmyndighet i två kluster; Kluster 5, *Klimat, energi och mobilitet* och Kluster 6, *Livsmedel, bioekonomi, naturresurser, jordbruk och miljö*. Under 2020 har ett intensivt arbete ägt rum för att utforma arbetsprogrammen för de första två åren inom Horisont Europa. Vi har etablerat referensgrupper och inkluderat dem i arbetet med kommande arbetsprogram vilket skapar goda förutsättningar för svenska aktörer att delta i de första utlysningarna inom Horisont Europa som beräknas öppna tidigt våren 2021.

Missions – målinriktade satsningar och uppdrag

Ett nytt inslag inom Horisont Europa är de målinriktade satsningar som kallas missions, på svenska benämnda uppdrag. Ett sådant uppdrag ska innehålla forskning, innovation och andra åtgärder för att tackla väl identifierade samhällsutmaningar. Varje uppdrag ska bli ett storskaligt och mångvetenskapligt forsknings- och innovationsprogram med tidsatta mål, mätbara resultat och ha ett brett engagemang från allmänhet och olika samhällsaktörer.

Uppdragen föreslås till att börja med tas fram inom följande områden:

- Klimatanpassning, däribland omvandling av samhället
- Cancer
- Markens tillstånd och livsmedel
- Klimatneutrala och smarta städer
- Friska hav, kust- och inlandsvatten

För varje uppdrag har kommissionen tillsatt styrgrupper som under året tagit fram förslag på mål och framtida fokusområden. För att samordna det svenska arbetet har Regeringskansliet under 2020 tillsatt myndighetsövergripande arbetsgrupper för de fem uppdragen. Formas är sammankallande i tre av de myndighetsövergripande arbetsgrupperna, *Klimatanpassning, däribland omvandling av samhället, Markens tillstånd och livsmedel* samt *Friska hav, kust- och inlandsvatten*.

Inom uppdraget *Klimatanpassning, däribland omvandling av samhället* startade arbetet i myndighetsgruppen i april 2020. I gruppen ingår Formas, Rymdstyrelsen, SMHI, Vetenskapsrådet och Vinnova. Gruppen har regelbundna kontakter med den svenska ledamoten i den europeiska styrgruppen för att skapa samsyn kring framtida inspel och potentiella nationella samverkansprojekt. Nationella expertrådet för klimatanpassning med SMHI som värdmyndighet, har arrangerat medborgardialoger.

Inom uppdraget *Friska hav, kust-och inlandsvatten* har man sedan hösten 2019 haft ett samarbete mellan Formas, Vinnova, Mistra och den svenska ledamoten i den europeiska styrgruppen, för att i ett tidigt stadium kunna bidra med inspel till den. Syftet är att påverka utformningen samt förankra arbetet kring uppdragen nationellt och regionalt inom Östersjö- och Nordsjöregionen. Under året har två fysiska workshoppar genomförts, vilka resulterade i ett inspel till den europeiska styrgruppen.

Inom uppdraget *Markens tillstånd och livsmedel* samarbetar Formas med Vinnova och Rymdstyrelsen. Grupperingen har arbetat aktivt med inspel och bistått Regeringskansliet i deras arbete. I december 2020 genomfördes en första nationell dialog för att skapa engagemang och bidra till överhörning mellan aktörer samt ge inspel till den kommande implementeringen av uppdraget.

Partnerskap

Ett annat viktigt verktyg inom Horisont Europa kommer att vara de stora partnerskap som ligger inom pelare 2 och 3. Jämfört med motsvarande program i Horisont 2020 kommer de nya partnerskapen att bli mer omfattande och innehålla mer komplexa frågeställningar. Kommissionens mål är att de ska vara målinriktade, ambitiösa och transparenta samt stödja EU:s övergripande mål, utmaningar och initiativ, exempelvis Kommissionens förslag om den gröna given.

Kommande partnerskap förväntas vara långsiktiga satsningar med tydliga strategiska agendor, vilket ställer krav på ett mer långsiktigt åtagande från deltagande medlemsstater. Formas är den myndighet i Sverige som under pågående ramprogram deltar i flest partnerskapsprogram. Vi är en erfaren och eftertraktad partner som ofta inkluderas i olika samarbeten och nätverk. När EU nu går in i en ny programperiod där partnerskapen blir färre men samtidigt större och mer komplexa, kommer Formas lägga betydande resurser på detta samverkansarbete.

Det finns i dagsläget knappt femtio föreslagna partnerskap. Formas har under 2020 följt utvecklingen inom elva planerade partnerskap inom områden som exempelvis biologisk mångfald, hav och vatten, samhällsbyggnad, klimat, blå ekonomi, livsmedelsystem djurhälsa och cirkulär ekonomi. Formas har tagit en aktiv roll i utformningen, bland annat i arbetet med att ta fram partnerskapens strategiska forskningsagendor.

Science Europe

Formas, Forte och Vetenskapsrådet är de svenska medlemmarna i organisationen Science Europe. Organisationen samlar totalt 37 medlemmar från 28 länder, både forskningsfinansierare och forskningsutförare, och dess främsta syfte är att stärka forskningen i Europa samt bidra till det europeiska forskningsområdet. Gemensamt utvecklas policys och ståndpunkter baserade på medlemmarnas behov och önskemål, exempelvis synpunkter på förslag från EU. Andra tematiska områden som Science Europe arbetar med är öppen vetenskap, kvalitet i forskning och samarbeten över landsgränser. Formas generaldirektör är vice ordförande i styrelsen för Science Europe och Formas deltar i flera arbetsgrupper i olika policyfrågor. Under 2020 har Formas deltagit i diskussioner som rör utvecklingen av Science Europe. Vi har också deltagit i arbetet med strategi för de kommande åren, policyarbetet kring utvecklingen av EU:s kommande ramprogram, Horisont Europa, molntjänsten för öppen vetenskap i Europa, European Open Science Cloud, samt i etableringen av ett gemensamt avtal om ömsesidigt godkännande av finansieringsbeslut när forskare samarbetar mellan forskningsfinansierare i olika länder.

Joint Programming

Joint programming initiatives, JPI, syftar till att samordna forskningsfinansiering inom i huvudsak Europa via gemensamma strategier och gemensam programplanering. Initiativet initierades av EU-kommissionen och EU:s medlemsstater redan 2009. Idag finns tio gemensamma initiativ och Formas deltar i sju av dessa. Målet är att adressera gemensamma samhällsutmaningar som enskilda länder inte kan lösa på egen hand. JPI:erna genomför utlysningar av forskningsmedel, antingen som samverkan mellan medlemsstater eller med ytterligare finansiering från EU-kommissionen, så kallade ERA-Net Cofund.

Formas medverkar i följande JPI:er:

- JPI Climate, Connecting climate knowledge for Europe – Formas ingår i styrgruppen tillsammans med Vetenskapsrådet
- JPI FACCE, Agriculture, food security and climate change – Formas ingår i styrgruppen tillsammans med Näringsdepartementet
- JPI HDHL, Healthy diet for a healthy life – Formas ingår i styrgruppen
- Water JPI, Water challenges for a changing world – Formas ingår i styrgruppen tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten
- JPI Oceans, Healthy and productive seas and oceans – Formas ingår i styrgruppen med stöd av Havs- och vattenmyndigheten
- JPI Urban Europe, Global urban challenges, joint European solutions – Vinnova ingår i styrgruppen, Formas deltar i utlysningar och strategiarbete
- JPI AMR, Antimicrobial resistance – Vetenskapsrådet ingår i styrgruppen, Formas deltar i utlysningar och strategiarbete

European Research Area Network

Merparten av Formas internationella portfölj består av samverkansprojekt med olika europeiska forskningsfinansierare. European Research Area Network, ERA-Net, är en form av europeiska partnerskap som syftar till att adressera gemensamma samhällsutmaningar under en begränsad tidsperiod, genom att exempelvis ta fram forskningsagendor, kartläggningar och utlysningar av forskningsmedel. Många gånger bidrar EU med medel till nätverken, i så kallade ERA-Net Cofund. Formas skapar därmed goda möjligheter och förutsättningar för svenska forskare att delta i internationella konsortier och samarbete med de mest lämpade forskarna inom sitt forskningsfält.

Formas koordinerar ERA-NET Cofund inom hållbar stadsutveckling

ERA-Net Urban Transformation Capacities, ENUTC, är ett internationellt samverkansprogram med urbant fokus. Programmet genomförs av 16 forskningsfinansierare från 14 europeiska länder för att bidra till kunskapsutveckling inom hållbar stadsutveckling, bland annat genom fokusområdena cirkulär ekonomi, urbana ekosystem för innovation och resilienta stadsmiljöer. För första gången har Formas huvudansvar för den europeiska koordineringen av ett program i den här storleken och är kontaktpunkt för EU-kommissionen. Två utlysningar med tillhörande aktiviteter genomförs inom programmet som vänder sig till forskare,

kommuner, företag, civilsamhälle samt andra relevanta aktörer. Länderna samverkar över forskningsdiscipliner i konsortier där den första utlysningen öppnas i slutet av januari 2021. Den nationella delen av utlysningen genomförs tillsammans med Energimyndigheten. Total budget uppgår till 18 miljoner euro varav EU-kommissionen bidrar med cirka en tredjedel av finansieringen. Programmet genomförs inom ramen för JPI Urban Europe.

Standing Committee on Agricultural Research

Standing Committee on Agricultural Research, SCAR, verkar som ett rådgivande organ på EU-nivå kring forskning och kunskapsbehov inom jordbruk, livsmedel, skogsbruk samt havs- och vattenbruk. Trettiosju medlemsstater från EU och associerade länder ingår. Formas är Sveriges myndighetsrepresentant i SCAR:s högsta beslutande organ och i den verkställande styrgruppen. De tematiska frågorna behandlas i ett antal olika strategiska arbetsgrupper, där Formas under året deltagit aktivt i fem. Gruppernas respektive arbetsområden är: skog, bioekonomi, livsmedelssystem, hållbar animalieproduktion samt djurhälsa och djurskydd. Under året har arbetet med SCAR:s femte framtidsspaning, Foresight Exercise, slutförts. SCAR har under året också spelat en viktig roll som en sammanhållande arena för dialog i arbetet med att forma de nya partnerskapen i Horisont Europa.

Finansiärernas europeiska samordningsfunktion – EU-sam

I EU-samordningsfunktionen, även kallad EU-sam, ingår de svenska finansiärerna Energimyndigheten, Formas, Forte, Rymdstyrelsen, Vetenskapsrådet och Vinnova. EU-sam koordinerar det svenska deltagandet i europeiska partnerskapsprogram och för att strategiskt behandla gemensamma policyfrågor. Under 2020 har EU-sam fortsatt det gemensamma arbetet inför det nya ramprogrammet Horisont Europa. EU-sam har även deltagit aktivt i arbetet med att ta fram en ny strategi för det svenska deltagandet i Horisont Europa. Partnerskapsforum är en annan viktig aktivitet som EU-sam arrangerar, där finansiärernas medarbetare får möjlighet att utbyta erfarenheter och diskutera hur man bäst främjar det svenska deltagandet i dessa partnerskap.

Nordisk samverkan

En stor del av forskningssamarbetet mellan de nordiska länderna sker inom ramen för det nordiska forskningsrådet Nordforsk, som sorterar under Nordiska ministerrådet. Forte representerar sedan hösten 2020 Sverige i Nordforsks styrelse, tidigare var det Vetenskapsrådet. En informell samverkansgrupp mellan Formas, Forte och Vetenskapsrådet verkar för att stärka det svenska arbetet i Nordforsk. I dagsläget deltar Formas i fyra gemensamma samarbetsprogram som koordineras av Nordforsk, bland annat inom vattenbruk och hållbar stadsutveckling.

Två ytterligare samverkansorgan på nordisk nivå där Formas deltar i respektive styrelse, är Nordisk kommitté för lantbruks- och matforskning, NKJ och Samnordisk Skogsforskning, SNS. Formas deltar även i ett bilateralt program med Finland, Tandem Forest Values, där genomförs gemensamma utlysningar inom skogsforskningsområdet.

En ny EU-strategi för Sverige

Formas har tillsammans med Vinnova, Forte, Rymdstyrelsen, Energimyndigheten och Vetenskapsrådet fått regeringens uppdrag att ta fram ett förslag på en EU-strategi för Sverige och svenska aktörer inom forskning och innovation. Detta för att maximera nyttan för svensk forskning och innovation samt möjliggöra synergier och samspel mellan nationell och EU-nivå.

Det strategiförslag som tagits fram har sin utgångspunkt i fem ambitioner för Sveriges deltagande i Horisont Europa. Dessa ambitioner är; världsklass när det gäller forskningskvalitet och innovationskraft, kunskap och kapacitet som säkerställer hållbar utveckling, effektiv delning av resurser och data, internationellt attraktiva aktörer och miljöer samt ökat inflytande på den europeiska forsknings- och innovationspolitiken liksom på ramprogrammet.

Ambitionerna ska upprätthållas med hjälp av elva strategiska mål och ett antal åtgärder som rekommenderas i strategiförslaget. Samtliga mål handlar om en höjd ambitionsnivå och ett stärkt svenskt deltagande i alla ramprogrammets delar, såväl de operativa som de strategiska. Arbetet med regeringsuppdraget startade i maj 2020 och överlämnades till regeringen i oktober 2020.

Analys och bedömning

Formas är en aktiv och efterfrågad partner på den internationella arenan och har ett högt deltagande i europeiska partnerskapsprogram. Formas fortsätter att utveckla och utvidga sina samarbeten med länder utanför Europa. De prioriteringar som Formas har gjort under året är i linje med regeringens forskningspolitiska mål och Formas internationella strategi. Formas bedömning är att myndighetens samlade insatser för att främja och ta initiativ till internationellt samarbete väl motsvarar förväntningarna avseende resultat och utveckling.

6

Forskningskommunikation och samverkan

Formas arbetar aktivt för att forskning och forskningsresultat ska komma till nytta. Det gör vi genom att ställa krav i våra utlysningar, genom samverkan och kommunikation. Vårt kommunikationsarbete syftar till att sprida kunskap och kännedom om vår verksamhet och den forskning vi finansierar.

Verktyg för kommunikation och samskapande

Forskningskommunikation bör ses som en aktiv och kontinuerlig handling i arbetet med att definiera problemställningar och forskningsområden, genomföra och bedriva forskning samt dra nytta av forskningsarbetet och dess resultat. För att bedriva forskningskommunikation krävs samverkan och samskapande, personliga och digitala möten, tillgänglighet och öppenhet samt ett strategiskt arbete för att nå utvalda målgrupper.

Formas har valt att se kommunikationsarbetet på tre skilda men samverkande nivåer: att tillgängliggöra information, att anpassa budskap och kommunikationssätt till målgruppen samt att i samskapande kommunicera för lärande och utbyte mellan olika intressenter. På samtliga nivåer fokuserar vi på digitala arbetssätt, dels för att tillgängliggöra vårt arbete, dels för att underlätta och möjliggöra resfria möten. Under 2020 har det på grund av coronapandemin varit vårt huvudsakliga arbetssätt.

Formas arbetar med olika verktyg för att bedriva forskningskommunikation. Hit hör tillgängliggörande via olika kanaler som vår webb och olika sociala plattformar. Hit hör även kommunikation med definierade målgrupper genom vår webbtidning *Extrakt* och ämnesinriktade seminarier och konferenser som *Hållbar omställning på vetenskaplig grund* om forskning för att nå målen i Agenda 2030 eller *Mål 11-veckan* om hållbart samhällsbyggande. Hit räknar vi också samskapande aktiviteter som hearings, matchmaking och konferenser för erfarenhetsutbyte som den digitala workshopen *Forskning som gör nytta*.

Under 2020 har en rad utlysningar syftat till att öka samverkan mellan olika samhällssektorer och lärosäten. Ett exempel är utlysningen *Gestaltad livsmiljö – arkitektur, form, design, konst och kulturarv i offentlig miljö*, med målet att lyfta de konstnärliga perspektiven och den offentliga konstens roll i förhållande till arkitektur, form, design och kulturmiljö. Utlysningen har skett i samverkan med ett antal medfinansierare. Andra exempel är *Omställningsmöjligheter och samhällseffekter av covid-19* i samverkan med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och *Hantering av invasiva främmande arter* tillsammans med Trafikverket, Naturvårdsverket samt Havs- och vattenmyndigheten.

Popularisering av finansierad forskning

Extrakt är Formas webbtidning. *Extrakt* bevakar hela Formas forskningsfält och utformas på ett sätt som gör den tillgänglig för alla som arbetar eller är ideellt verksamma inom Formas verksamhetsområden. Målet för tidningen är att öka läsarnas förståelse för forskning inom dessa områden genom populärvetenskaplig journalistik som synliggör hur forskning kan bidra till att lösa samhällsutmaningar. *Extrakt* ska vara aktuell, saklig och opartisk, jämställdhetsintegrerad, fri från annonser samt oberoende och självständig i sin bevakning.

För att nå ut till fler läsare lanserade *Extrakt* under våren 2020 en engelsk version av sajten där en del av det svenska innehållet är översatt.

Under 2019 satte Extrakt upp tre mål för webbplatsen, öka antalet besök, öka antalet artiklar per besök och att öka antalet prenumeranter. Arbetet med målen har fortsatt under 2020 med särskilt fokus på att öka antalet prenumeranter på Extrakts nyhetsbrev, bland annat genom deltagande vid ett antal konferenser arrangerade av Formas. Satsningarna ledde till att prenumeranterna ökade med 14 procent.

Under året har även antalet besök på extrakt.se ökat med drygt tio procent, vi har även sett en ökning av nya användare till webbplatsen med nästan sex procent. Den ökade trafiken kommer främst från Google och Extrakts nyhetsbrev.

Extrakt har även utvecklat nya former och arbetssätt för att också kommunicera forskning och forskningsresultat i sammanhang där Formas verkar. Det ger ett tydligare band till Formas som ägare men syftet har också varit att fler personer ska ta del av den forskning och de resultat som Extrakt skriver om.

Digital interaktion

Formas har länge haft en ambition om att öka antalet digitala möten, dels som ett sätt att minska på resandet och därmed utsläppen av växthusgaser, dels för att våra konferenser och andra möten ska bli tillgängliga för fler målgrupper. En särskilt utsedd grupp på Formas har aktivt arbetat med denna fråga vilket bidrog till att vi snabbt kunde ställa om till helt digitala former för möten när coronapandemin slog till.

Formas kärnverksamhet är till stor del beroende av att forskare och andra experter från hela världen träffas och bedömer ansökningar. I och med de reserestriktioner som rådde under året genomförde vi samtliga beredningsmöten digitalt. Tack vare att vi sedan tidigare arbetat för att digitalisera våra mötesformer kunde vi genomföra alla beredningsmöten utan att ge avkall på kvalitet i våra processer.

Konferenser, seminarier och möten

Formas arrangerar regelbundet konferenser, seminarier och möten för att skapa dialog, inhämta underlag för fortsatt arbete och skapa uppmärksamhet kring våra frågor. Under 2020 har vi genomfört dialogmöten med olika intressenter inom ramen för de tre nationella forskningsprogrammen, vi har genomfört informations- och dialogmöten för att bidra till underlag och förankring av pågående och kommande evidensbaserade miljöanalyser och genomfört arrangemang för att lyfta särskilt aktuella frågor.

I början av året anordnade Formas en workshop för projektledare som fått finansiering i utlysningen *Visioner och förutsättningar för ett fossilfritt välfärdssamhälle*. Mötet avslutades med ett externt, seminarium, där en panel med forskare och politisk representant diskuterade kring ämnet. Evenemanget genererade stort intresse, och i december 2020 hade cirka 3 500 personer sett seminariet i realtid eller i efterhand via Formas youtubekanal. Syftet med denna dag var att starta upp projekten, skapa programkänsla samt erbjuda möjlighet till kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte.

I mars anordnade Formas konferensen *Vägen till hållbarhet och konkurrenskraft – en dag om livsmedel, forskning och innovation*. Syftet med konferensen var att samla olika aktörer från livsmedelssektorn för att ge inspiration, utbyta kunskap och skapa nya öppningar för samverkan. Konferensen var planerad att hållas på plats i Stockholm, men med anledningen av coronapandemin höll vi konferensen

digitalt. Det blev möjligt att snabbt ställa om till en digital version tack vare vårt digitala arbetssätt för att tillgängliggöra och dokumentera våra event.

I maj genomförde Formas konferensen *Agenda 2030 – hållbar omställning på vetenskaplig grund*. Syftet med konferensen var att skapa en plattform för kunskapsutbyte mellan många olika typer av aktörer, framhålla vikten av forskning och kunskap som en grund för omställningen till ett hållbart samhälle och stärka bilden av Formas som aktör inom Agenda 2030. Ursprungligen hade Formas som mål att 300 till 400 personer skulle delta på konferensen. Den digitala lösningen innebar istället att vi kunde låta ett obegränsat antal personer delta i publiken. I maj deltog omkring 1 200 personer i konferensen och den sista december hade den inspelade konferensen haft närmare 4 000 visningar.

Ett annat exempel på evenemang är den digitala uppstartskonferensen *Nu gör vi!* anordnad av regeringens Agenda 2030-samordnare. Formas deltog i arrangementet genom en digital monter där vi presenterade några av myndighetens satsningar kring samverkan och nyttiggörande av forskning, samt arrangerade en workshop.

I början av hösten utförde vi den digitala workshopen *Forskning som gör nytta*, där vi samlade projektledare och samverkansparter för diskussion och erfarenhetsutbyte kring hur olika aktörerna arbetar med samverkan och nyttiggörande. Workshopen baserades på fem av Formas utlysningar under året, varav fyra av utlysningarna ingår i de nationella forskningsprogrammen.

Formas.se

Under 2020 har vi fortsatt att utveckla webbplatsen med fokus på att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsvariation. Trafiken från våra nyhetsbrev under 2020 har dragit knappt tre gånger så mycket besökare till vår webbplats jämfört med 2019. Antalet som hittar Formas har ökat i samtliga kanaler förutom för Facebook där trafiken minskat något. Aktiviteten på Twitter och LinkedIn har ökat i viss mån. Vi har även arbetat med att förbättra den egna förvaltningen och de redaktionella processerna. Under 2020 har vi totalt haft närmare 730 000 sidvisningar på vår webbplats vilket nästan är 20 procent mer än 2019.

Populärvetenskapliga samarbeten

Vi stödjer populärvetenskaplig kommunikation och samverkar med övriga forskningsfinansierare. Formas genomför vissa kommunikationsinsatser i samarbete med dem, exempelvis deltar vi i Forskar Grand Prix och vi är medlemmar i den ideella organisationen Vetenskap och allmänhet. Under året har Formas tillsammans med Vetenskapsrådet, Forte och Vinnova finansierat arbetet med en synopsis för en dokumentär om olika aspekter på svensk forskning kring corona och covid-19. Producenten har redovisat den framtagna synopsisen och arbetar nu vidare för att hitta fortsatt finansiering för att kunna genomföra projektet.

Formella uppdrag för samverkan

GD-forum

Samarbete är grundläggande för att arbetet med att bidra till genomförandet av Agenda 2030. GD-forum är en plattform för samverkan mellan svenska myndigheter för att genomföra Agenda 2030 i statsförvaltningen. Fokus ligger på hållbarhet, innovativa arbetssätt och att dela erfarenheter och kunskap. Ett mindre antal myndighetschefer bildar en styrgrupp med en mer aktiv roll att driva GD-forum. Det operativa arbetet består av tjänstemän från myndigheterna i styrgruppen och från ytterligare myndigheter som vill och kan ta en mer aktiv roll i att driva myndigheternas gemensamma Agenda 2030-arbete framåt. Formas är med i den operativa gruppen sedan i april 2020.

Samordningsgruppen för myndighetschefer

Samordningsgruppen för myndighetschefer är den formellt reglerade grupp som arbetar för samverkan mellan de myndigheter som är forskningsfinansierare. Myndigheternas respektive förordningar anger att myndighetscheferna för Formas, Forte, Rymdstyrelsen, Statens energimyndighet, Vetenskapsrådet och Vinnova ska forma denna samordningsgrupp. Gruppen ska samverka och gemensamt utarbeta analyser, strategier och forskningsprogram samt i övrigt ta initiativ för att utveckla och förnya formerna för forskningsverksamheten.

Under året har samordningsgruppen genomfört sju möten. Vid ett flertal av dessa tillfällen har man arbetat med förberedelser inför EU:s kommande program för forskning och innovation, Horisont Europa. Under dessa möten har man även diskuterat gemensamma prioriteringar av svensk medverkan i partnerskapsprogram, fortsatta arbetet inom EU-samordningsfunktionen samt hantering av det myndighetsgemensamma regeringsuppdraget att ta fram ett förslag på en nationell strategi för det svenska deltagandet i Horisont Europa. Andra frågor som diskuterats är säkerhetsfrågor, jämställdhetsintegrering och öppen tillgång till vetenskapliga resultat.

Utöver de formella mötena har generaldirektörerna sedan mars haft ett antal informella avstämningar för att diskutera och utbyta erfarenheter kring hur man på respektive myndighet hanterat coronapandemin. Mötena har både behandlat arbetsmiljöfrågor och hur myndigheterna ställt om sin finansieringsverksamhet.

Förutom samordningsgruppen ingår samtliga forskningsfinansierande myndigheter tillsammans med forskningsstiftelserna i en bredare samordningskonstellation. Under året genomförde denna grupp två möten.

Vidare har myndigheterna samarbetat runt gemensamma regeringsuppdrag såsom den gemensamma EU-samordningsfunktionen, den internationella samordningsfunktionen, de nationella forskningsprogrammen och de strategiska innovationsprogrammen.

Många samarbetsprojekt pågår mellan myndigheterna, i både enskilda och gemensamma aktiviteter för att förbättra våra stödsystem. Målet är att komplettera varandra, skapa synergier och effektivt bidra till ett svenskt forsknings- och innovationssystem i världsklass.

Rådet för hållbara städer

Formas ingår som en av 13 medlemmar i regeringens råd för hållbara städer.

Rådets medlemmar har under 2020 samverkat kring ett trettiotal åtgärder. Under året har åtta åtgärder avslutats och övriga fortsätter under 2021. Flera möten har hållits med rådets referensgrupper: Kommungruppen, Forsknings- och innovationsgruppen och Näringslivsgruppen. Rådet har också initierat och diskuterat samverkan med bland annat satsningarna Viable Cities och Horisont Europa.

Rådet har även arrangerat ett antal gemensamma konferenser. I januari 2020 arrangerade Vinnova och rådet konferensen *Hur mobiliserar vi för ett hållbart samhälle?* på Arkdes. På konferensen medverkade bland annat internationella experter och en övning i arbetsmetoden uppdrag, på engelska mission, genomfördes. I oktober 2020 genomförde Formas nationella forskningsprogram för hållbart samhällsbyggande och rådet konferensen *Mål 11-veckan: Så når vi Agenda 2030-målen om hållbara städer och samhällen*, med målet att stärka kopplingen mellan forskning och praktik. 19 organisationer medverkade och cirka 3000 personer deltog varav många från kommuner. I december 2020 anordnade Länsstyrelsen i Uppsala län och rådet en digital regional konferens på temat omställningskraft.

I november lanserades rådets uppdaterade webbplats hållbarstad.se i syfte att göra det lättare för besökarna att hitta aktuellt material inom hållbar stadsutveckling.

Under året har Formas även sammankallat en rådgivande forsknings- och innovationsgrupp till rådet för hållbara städer. Formas har ansvarat för upplägg och genomförande av tre digitala halvdagsmöten. Formas har även bidragit på GD-möten och löpande expertgruppsmöten.

Analys och bedömning

Samverkan mellan forskningsfinansiärerna har stärkts och intensifierats genom gemensamma utmaningar med anledningen av coronapandemin, bland annat genom flera samverkansprojekt mellan olika forskningsfinansiärer.

Utvecklingen av Formas digitala kanaler har under 2020 fortsatt med fokus på tillgänglighet för funktionshindrade. Under året har Formas genom en rad konferenser skapat olika forum för samverkan, där forskare, olika samverkansparter och andra intressenter har kunnat dela med sig av erfarenheter och resultat. Deltagandet i konferenserna har varit högt. En fördel med de digitala mötesformaten är att fler personer utanför Stockholm i år haft möjlighet att delta.

Formas bedömning är att myndighetens samlade insatser kring forskningssamverkan och samverkan väl motsvarar förväntningarna avseende resultat och utveckling.

7

Utvärdering och analys

Formas arbetar kontinuerligt med analysarbete och utredningar i syfte att ta fram strategiska beslutsunderlag för verksamheten. Analysarbetet genomförs i samarbete med andra forskningsfinansiärer och myndigheter. Formas deltar också i flera nationella och internationella nätverk för att bidra till ett gemensamt lärande i policy- och analysarbete.

Systematik kring utvärdering

Formas har under de senaste tio åren fått en ökad budget och ett mer omfattande uppdrag. Bland annat har Formas fått möjlighet att stödja innovation. Formas har även fått möjligheter att, utöver forskningsutförare, även stödja andra typer av organisationer, som till exempel kommuner och branschorganisationer. Det har lett till att nya finansieringsinstrument och nya typer av satsningar har utformats för att exempelvis finansiera innovationsprojekt, förstärka samverkan eller nå nya målgrupper.

Kraven på att forskning och innovation är goda investeringar för samhället, och håller högsta kvalitet, har medfört att uppföljning och utvärdering fått ett allt större utrymme hos forskningsfinansiärerna, såväl internationellt som i Sverige. Det bidrar sammantaget till ett ökat behov av att utveckla och systematisera hur Formas arbetar med uppföljning och utvärdering av sin forsknings- och innovationsfinansiering.

Formas arbetar med två styrdokument som tillsammans lägger fast ramarna för myndighetens utvärderingsverksamhet och beskriver den framtida inriktningen av Formas utvärderingar. En långsiktig utvärderingsstrategi har tagits fram och presenterats för Forskarrådet. Strategin kommer åtföljas av en handlingsplan i form av en fyraårig utvärderingsplan som revideras och fastställs årligen i samband med verksamhetsplaneringen.

Strategin ska bidra till att Formas utvärderingsverksamhet sker systematiskt, uppfyller uppdraget i Formas instruktion och utgör ett effektivt och ändamålsenligt stöd till finansieringsverksamheten. Målet är att säkerställa att Formas genomför rätt prioriterade utvärderingar på ett ändamålsenligt vis.

Utvärdering av finansierad forskning och innovation

Utvärdering av nationella forskningsprogram

Formas tre nationella forskningsprogram inom klimat, hållbart samhällsbyggande och livsmedel utvärderades under 2020. De nationella forskningsprogrammen löper under tio år och förväntas skapa förutsättningar för tvärvetenskaplig och tvärsektorieell samverkan. Utvärderingen hade som syfte att ge Formas underlag till effektivisering och utveckling av programmen. Ett oberoende konsultbolag fick i uppdrag att undersöka hur väl organisation och styrning av Formas nationella forskningsprogram lever upp till kraven på ändamålsenlighet och effektivitet.

Konsultbolaget bedömde att programmen är på god väg att etableras som nationellt samlande plattformar inom respektive forskningsområde och att

programmen har bidragit till bättre forskningssamordning och relevanta utlysningar för att uppfylla sin ambition att bidra till en hållbar samhällsutveckling.

Utvärderingsrapporten lämnar också rekommendationer för att stärka den fortsatta utvecklingen och genomförandet av programmen:

- Tydliggör roller, ansvar och nyckelprocesser i programmen för alla samverkande parter i programmen.
- Bejaka och dra nytta av forskningsfinansierarnas olika roller i forsknings- och innovationssystemet och skapa ett lärande kring hur denna typ av samverkan kan bedrivas.
- Hitta tydligare former för löpande involvering av olika aktörer och behovsägare för att säkerställa att programmen svarar mot relevanta utmaningar och forskningsbehov.

Utvärdering av strategiska innovationsprogram

Under 2020 har Energimyndigheten, Formas och Vinnova tillsammans genomfört en sexårsutvärdering av sex strategiska innovationsprogram, SIP, som blev beviljade medel 2014. Utvärderingen utgör underlag för myndigheternas beslut om fortsatt finansiering av programmen. Utvärderingen hade som mål att bidra till att utveckla programmen inför kommande etapp, utveckla programformen ytterligare och validera utformning och genomförande. Resultatet av utvärderingen presenterades i rapporten *Metautvärdering av första omgången strategiska innovationsprogram efter sex år*, som Vinnova har publicerat på sin webbplats.

Utvärderingsresultaten har visat att de sex strategiska innovationsprogrammen har skapat förutsättningar för hållbara lösningar på globala samhällsutmaningar och ökat konkurrenskraften inom områden av hög relevans för Sveriges ekonomi.

Programmen präglas av öppenhet och transparens och genomförs i samverkan mellan offentliga och privata aktörer. Programmen har lyckats mycket väl med att successivt åstadkomma en nationell kraftsamling och mobilisering, såväl över traditionella branschgränser som längs värdekedjor. Utvärderaren anser också att programmen har bidragit till förnyelse genom att engagera aktörer som inte tidigare har deltagit i forsknings- och innovationssatsningar.

Dessutom har det yngsta programmet *Viable Cities* genomgått en treårsutvärdering under året. Huvudsyftet med en treårsutvärdering är att utvärdera etableringsfasen och belysa förbättringspotential för programmets fortsatta genomförande. Resultatet finns tillgängligt i en rapport på Energimyndighetens webbplats och tillhandahåller värdefulla observationer och rekommendationer för att stärka programmets fortsatta genomförande. Utvärderingen lyfter också på ett positivt sätt programmets fokus på systemförändrande innovation och visar på att Sverige har goda förutsättningar att vara internationella föregångare när det kommer till smarta och hållbara städer, och den viktiga roll som de spelar i energi- och klimatomställningen.

Utvärdering av Skogforsk

Formas har genomfört en utvärdering av forskningsverksamheten vid Skogforsk, Stiftelsen skogsbrukets forskningsinstitut, med stöd av en extern expertpanel. Utvärderingen genomfördes baserat på en rapport, i form av en självvärdering

som Skogforsk genomförde, samt intervjuer. Baserat på bedömningen formulerade panelen ett yttrande med slutsatser och rekommendationer.

Verksamheten vid Skogforsk följer ett ramprogram som revideras vart fjärde år. Formas ska enligt regleringsbrev från Näringsdepartementet utbetala stöd till Skogforsk. Detta regleras närmare i ett avtal mellan Formas och Skogforsk. Formas årliga stöd till Skogforsks ramprogram uppgick under 2017 och 2018 till 43 miljoner kronor per år, och under 2019 och 2020 till 46 miljoner kronor per år.

Formas har utvärderat forskningsverksamheten vid Skogforsk regelbundet i samband med att ett nytt avtal med institutet ska förhandlas, senast 2012 respektive 2016. Även det avtal som gällde fram till årsskiftet 2020 har utvärderats. Utvärderingen ligger till grund för ett nytt avtal mellan Formas och Skogforsk.

Utvärderingens huvudmål var att granska och stödja utvecklingen av verksamheten vid Skogforsk. Utvärderingen granskade hur verksamheten under perioden uppfyllt uppsatta mål i enlighet med institutets ramprogram 2017 till 2020. Den granskade även hur verksamheten utvecklats i enlighet med villkor i avtalet. Utvärderingen fokuserade på: organisation, styrning och ledarskap, kvalitet och kvalitetsarbete samt nyttiggörande av forskningsresultat.

I sin rapport konstaterar expertpanelen att verksamheten utvecklats väl under programperioden. Skogforsk har nått målen i avtalet respektive visat på tillfredsställande utveckling. Formas slutsats blir att vi kan känna stort förtroende för att stödet till forskning och utveckling vid Skogforsk nyttjas ansvarsfullt och väl.

Slututvärdering av Linnéstöd

På uppdrag av regeringen genomförde Vetenskapsrådet och Formas satsningar på att bygga upp starka forskningsmiljöer så kallade *Centers of Excellence*. Dessa satsningar fick namnet Linnéstöd. Genom utlysningar 2005 respektive 2007 finansierades nära 40 forskningsmiljöer under 10 år. Formas finansierade, helt eller delvis, fyra av dessa. Satsningen kom totalt att omfatta cirka 2,6 miljarder kronor, varav Formas finansiering uppgick till drygt 200 miljoner kronor.

Under 2019 och 2020 har Vetenskapsrådet lett en utvärdering av samtliga miljöer som fått stöd via Linnésatsningen. Utvärderingen har inte fokuserat på de enskilda satsningarna utan har tagit ett helhetsperspektiv för att bedöma programmets effekter på svensk forskning, universitetens förmåga till prioriteringar, samt påverkan på forskningssystemet som helhet.

De forskningsmiljöer som Formas finansierade inom ramen för Linnéstödet bedömdes av den internationella utvärderingspanelen vara av god kvalitet och fick höga betyg inom flera områden.

Översyn av akututlysningen

För att möta akuta forskningsbehov genomför Formas två typer av utlysningar; utlysningar kopplade till specifikt utpekade händelser, till exempel *Omställningsmöjligheter och samhällseffekter av covid-19*, samt en årligt återkommande och löpande utlysning om akutbidrag inom Formas alla ansvarsområden. Den årligt återkommande akututlysningen syftar till att säkerställa den framtida tillgängligheten av data eller annat forskningsmaterial. Dessa bidrag beviljas för ett år och avser då endast kostnader för insamlandet av data eller material.

Under 2020 har Formas genomfört en översyn av den årliga akututlysningen, vilket innebar dels en kartläggning och analys av handlagda och beviljade ansökningar mellan åren 2016 till 2019, och dels en uppföljning av beviljade projekt, med fokus på ekonomisk och vetenskaplig slutrapportering. Detta för att kunna se hur forskningsdata och resultat har presenterats och tillgängliggjorts. Det genomfördes också en omvärldsanalys gällande internationellt jämförbara satsningar.

Översynen visade på att det med avseende på effektivitet och ändamålsenlighet finns ett behov av att utveckla formerna och processen för utlysningar om akuta händelser. Detta mot bakgrund av att det bland annat är svårt att bedöma i vilken utsträckning de forskarinitierade akutbidragen bidrar till öppet tillgängliga data och i vilken grad de också ger upphov till vidare finansiering i form av forskningsprojekt.

Inkluderande finansiering

Formas har i uppdrag att finansiera forskning och innovation som kan bidra till att förstå och hantera olika problem och utmaningar i samhället. Oftast är dessa så komplexa att de kräver en mångfald av perspektiv och angreppssätt. Men vi når inte alltid de forsknings- och innovationsaktörer som behövs och får därmed inte heller in den mångfald av perspektiv och angreppssätt som ett problem eller utmaning kräver.

Därför har Formas, tillsammans med Energimyndigheten och föreningen Humsamverkan, initierat en utvecklingsatsning som vi kallar för inkluderande finansiering. Inom ramen för detta utvecklar vi ett antal stöd för finansärer och för lärosätenas Grants office. Målet är att bättre nå de målgrupper vi tror behövs för att hantera de problem och utmaningar som våra utlysningar handlar om.

Syftet med den rapport som tagits fram inom projektet är att utgöra ett kunskapsunderlag för det stöd som ska tas fram inom ramen för delprojektet *Kommunicera utlysningar*. Tanken med stödet är att finansärer ska få hjälp att kommunicera ut sina utlysningar till nya målgrupper.

Utöver finansierarnas direkta kommunikation med potentiella sökande behöver också intermediärernas roll lyftas fram. Med intermediärer menar vi de forskningsrådgivare, innovationsrådgivare, samverkanskoordinatorer på universitet och högskolor som kan utgöra en brygga i kommunikationen mellan finansärer och potentiella sökande. I rapporten beskrivs därför också vad dessa intermediärer har för grundläggande förutsättningar samt eventuella hinder för att bidra till att finansierarna når fram till nya sökande.

Omvärldsbevakning

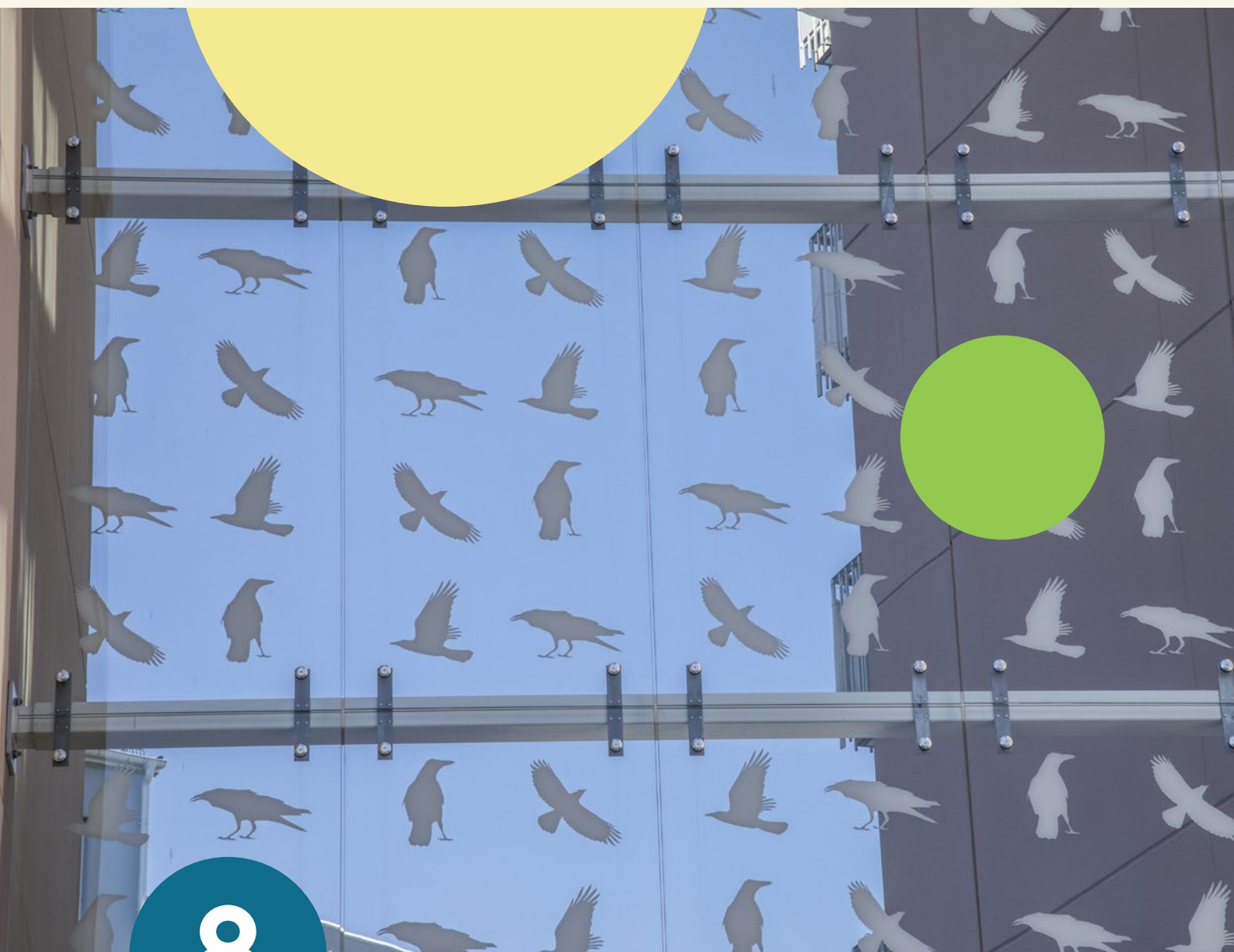
Att bevaka och analysera vår omvärld är en förutsättning för att vi ska ha den information vi behöver för att driva en effektiv och framåtriktad verksamhet. Formas bedriver ett systematiskt arbete med omvärldsbevakning där alla medarbetare har möjlighet att bidra. Varje halvår samlas alla spaningar in från avdelningar, ledningsgrupp och från Formas styrande råd. En konsekvensanalys görs på cirka 20 spaningar som bedöms som viktigast. Detta resulterar i två omvärldsanalyser per år, med förslag på konsekvenser för Formas samt potentiella aktiviteter. Detta utgör sedan underlag i verksamhetsplanering, budgetunderlag,

kompetensutveckling med mera. Under 2020 har två omvärldsanalyser publicerats. Dessutom gjordes en löpande omvärldsanalys veckovis under våren 2020, för att följa covid-19 pandemins utveckling och dess effekter på verksamheter inom Formas samt i Formas när- och omvärld. Under hösten 2020 skedde detta varannan vecka.

Förutom Formas interna verksamhet har en extern omvärldsanalys genomförts under 2020. Kairos Future har tillsammans med Formas, Almi Företagspartner och Maskinentreprenörerna genomfört en studie i syfte att göra en genomlysning av hur hållbarhet diskuteras, vilka ambitioner som centrala hållbarhetsaktörer har samt vart hållbarhetsfrågan är på väg, delvis med fokus på pandemin. Olika intressentgruppers perspektiv studerades; näringslivet, politik och förvaltning, konsumenter och medborgare samt akademisk forskning. I november genomfördes ett välbesökt webinarium där rapporten presenterades och diskuterades.

Analys och bedömning

Formas har under 2020 tagit fram styrdokument gällande både inriktning och ramverk för myndighetens utvärderingsverksamhet. Arbetet med en långsiktig strategi för utvärdering förväntas bidra till att Formas utvärderingsverksamhet sker systematiskt, uppfyller Formas uppdrag och utgör ett effektivt och ändamålsenligt stöd till finansieringsverksamheten. Vidare beräknas genomfört utvärderingsarbete under året täcka omkring 25 procent av myndighetens totala finansieringsportfölj. Utöver två publicerade omvärldsanalyser har Formas under 2020 löpande bevakat utvecklingen av covid-19. En extern omvärldsanalys om hållbarhet har genomförts. Därutöver har Formas inom ramen för satsningen om inkluderande finansiering tagit fram ett kunskapsunderlag som stöd för att nå nya relevanta målgrupper. Myndighetens bedömning är att Formas insatser under året för att utvärdera och analysera finansierad forskning väl motsvarar förväntningarna avseende resultat och utveckling.

8

Forskningssammanställningar

Uppdraget att genomföra systematiska forskningssammanställningar syftar till att ta fram tillförlitliga vetenskapliga underlag som bidrar med kunskap om vilka åtgärder och styrmedel som är effektiva för att lösa miljömässiga utmaningar. Forskningssammanställningarna ska på så sätt möjliggöra att Sverige når upp till våra miljö kvalitetsmål och generationsmål.

Fokus under 2020 har varit att fortsätta arbeta med de pågående forskningssammanställningarna samt att identifiera nya prioriterade frågeställningar att utreda inom områdena klimat respektive biologisk mångfald. En ny forskningssammanställning har påbörjats under året och verksamheten har presenterats för kommuner, myndigheter och andra berörda aktörer.

Rådet för evidensbaserad miljöanalys

Rådet har under 2020 hållit fyra möten och vid dessa bland annat fattat beslut om en ny systematisk forskningssammanställning som Formas ska genomföra. Rådet har också beslutat att förstudier ska genomföras för tre nya frågeställningar inom klimat och fyra nya frågeställningar inom biologisk mångfald.

Utvecklingsarbete

Under 2020 har vi utvecklat en strategi för att identifiera prioriterade frågeställningar att utreda inom områdena klimat respektive biologisk mångfald. En kommunikationsstrategi har utarbetats och den viktiga dialogen med kommuner, myndigheter och andra berörda aktörer fortsätter att utvecklas. Vi har också börjat utveckla en modell för hur vi ska evidensgradera slutsatserna från forskningssammanställningarna.

Prioriterade frågeställningar inom klimat och biologisk mångfald

Rådet för evidensbaserad miljöanalys har beslutat att forskningssammanställningarna fram till och med år 2022 ska utreda frågor inom områdena klimat respektive biologisk mångfald. Under 2020 har vi utvecklat en strategi för att identifiera prioriterade frågeställningar att utreda inom dessa områden.

Vi har bjudit in sakkunniga forskare och representanter från myndigheter och kommuner till workshops, en för klimat och en för biologisk mångfald. Dessa workshops resulterade i en lång lista av frågeställningar och fokusområden som de sakkunniga ser ett behov av att utreda. Varje frågeställning bedömdes sedan utifrån fastställda urvalskriterier, till exempel om frågan har samhällsekonomisk betydelse och om en forskningssammanställning i frågan skulle bli användbar för att lösa ett reellt beslutsproblem i miljömålsarbetet.

De frågeställningar som bedömdes angelägna och relevanta presenterades för Rådet för evidensbaserad miljöanalys, som beslutade vilka frågeställningar som ska utredas närmare i förstudier. I förstudier undersöker vi kunskapsläget och bakgrunden till frågan närmare, samt utreder om frågan kan besvaras i en systematisk forskningssammanställning.

Rådet för evidensbaserad miljöanalys har beslutat att förstudier ska genomföras på följande tre frågeställningar inom området klimat:

- Hur kan aktivt skogsbruk gynna eller missgynna inbindning och lagring av kol?
- Sektorer, tekniker och effekter av klimatkompensation.
- Hur effektiva är kustskydd mot kusterosion?

Och på följande fyra frågeställningar inom biologisk mångfald:

- Vad är effekten av naturvårdande skogsskötsel i den brukade skogen på biologisk mångfald?
- Vad är effekten av kantzoner och andra småskaliga åtgärder på biologisk mångfald i slättbygdsjordbruket?
- Vilken effekt har åtgärder för dikesrensning på biologisk mångfald i jordbrukslandskapet?
- Vilka effekter har borttagande av mindre vattenkraftsdammar på biologisk mångfald?

Kommunikation

Vi har tagit fram en kommunikationsstrategi som identifierar tre primära målgrupper för forskningssammanställningarna. 1. Praktiskt verksamma personer inom miljömålsarbetet på myndigheter, kommuner, företag och intresseorganisationer. 2. Politiker och beslutsfattare som har inflytande över miljömålsarbetets inriktning. 3. Forskare inom ämnena för respektive forskningssammanställning. Att etablera en nära dialog och ett gott samarbete med relevanta målgrupper i ett tidigt skede är viktigt för att resultatet av varje forskningssammanställning ska användas och komma till nytta i miljömålsarbetet.

Vi har fortsatt utveckla dialogen med miljömålsmyndigheter, och presenterat verksamheten för flera avnämare. Vi har även kommunicerat arbetet med forskningssammanställningar under de workshops och möten som har genomförts i samband med att identifiera prioriterade frågeställningar inom klimat och biologisk mångfald.

Evidensgradering

Under året har vi börjat utveckla en modell för evidensgradering av slutsatserna i forskningssammanställningarna. Slutsatserna kommer graderas utifrån hur säkra eller osäkra vi är på slutsatserna. Graderingen baseras bland annat på hur tillförlitliga resultaten är i de enskilda studierna, samt hur många studier som har gjorts och hur samstämmiga studiernas resultat är.

Pågående forskningssammanställningar

Hur påverkar olika typer av växtföljder inlagring av organiskt kol i jordbruksmark?

Frågeställningen har en direkt koppling till två av Sveriges miljökvalitetsmål, *Begränsad klimatpåverkan* och *Ett rikt odlingslandskap*. Odling av vissa grödor kan utarma jorden på organiskt kol. Förutom att det leder till sämre bördighet i marken kan en del av kolet omvandlas till växthusgaser och bidra till den globala

uppvärmningen. Men genom att inkludera vissa grödor i växtföljderna kan kolförlusterna minska, och i vissa fall kan kolförrådet i marken till och med öka. Detta kan i så fall bidra till ett klimatneutralt jordbruk. Formas har undersökt vad vetenskapen säger om vilka grödor och växtföljder som minskar kolförlusterna mest.

Fler än 7 500 vetenskapliga artiklar hittades i den systematiska sökningen, varav 125 artiklar uppfyllde samtliga kriterier för att inkluderas i sammanställningen. Under 2020 har metaanalyser av insamlade data genomförts och rapportskrivande påbörjats. I projektet har vi också genomfört en samhällsekonomisk analys, där vi undersöker kostnader och nyttor med olika växtföljder, samt vilka styrmedel som skulle kunna användas för att främja de växtföljder som har de största samhällsekonomiska vinsterna.

Hur påverkas vattenlevande organismer av avloppsvatten?

Frågeställningen har en direkt koppling till tre av Sveriges miljökvalitetsmål, *Giftfri miljö*, *Levande sjöar och vattendrag* och *Hav i balans samt Levande kust och skärgård*. Det är oklart hur vattenlevande organismer, som exempelvis fiskar och musslor, påverkas av den blandning av substanser som konventionellt behandlat kommunalt avloppsvatten kan innehålla. Syftet med forskningssammanställningen är att kartlägga vilka forskningsresultat som finns i studier där man har undersökt hur vattenlevande organismer påverkas av behandlat avloppsvatten.

Under 2020 har data och metadata från studier lagts in i en databas. Forskningssammanställningen beräknas bli färdig under första halvåret 2021.

Vilken effekt har myggbekämpning med Bti på ekosystem?

Frågeställningen har en direkt koppling till tre av Sveriges miljökvalitetsmål, *Ett rikt växt- och djurliv*, *Myllrande våtmarker* och *Levande sjöar och vattendrag*. Extrema förekomster av översvämningsmygg kan orsaka stort lidande hos människor och djur. Detta har varit ett återkommande problem i delar av Sverige, framförallt i vissa områden runt nedre Dalälven, och bland annat där har man sedan ett tjugotal år bekämpat mygg med det biologiska bekämpningsmedlet Bti. Det används i relativt stor utsträckning internationellt och anses ha betydligt mindre negativ miljöpåverkan än kemiska bekämpningsmedel. Det finns dock en del oklarheter gällande framförallt indirekta effekter och effekter på lång sikt. Formas undersöker det vetenskapliga underlaget gällande negativa effekter på ekosystem.

Under 2020 fortsatte relevansgranskningen av de cirka 8 200 vetenskapliga artiklar som identifierades vid den systematiska sökningen. Av dessa bedömdes 89 artiklar vara relevanta för frågeställningen, och från dem har metadata extraherats och lagts in i en databas. En noggrann bedömning av tillförlitligheten i studiernas resultat har gjorts och en syntes av studieresultaten pågår. Forskningssammanställningen beräknas bli färdig under 2021.

Hur effektiv är markretention av fosfor från enskilda avlopp?

Frågeställningen har en direkt koppling till Sveriges miljökvalitetsmål *Ingen övergödning*. Utsläpp från enskilda avlopp kan bidra till övergödning av sjöar, vattendrag och hav. På avloppsvattnets väg från anläggningen till mottagande ytvatten håller dock marken kvar en del av näringsämnet fosfor. Det är oklart och omdiskuterat hur effektiv denna så kallade markretention är. Frågan är dock av avgörande betydelse vid bedömning av specifika enskilda avlopps potentiella

miljöpåverkan, och vid fastställande av generella krav på enskilda avlopp vad gäller fosforering.

Vår genomförandeplan har granskats av oberoende sakkunniga och publicerats i den vetenskapliga tidskriften *Environmental Evidence*. Cirka 8 000 potentiellt relevanta studier har hittats i den systematiska sökningen, och granskning av dessa pågår. Forskningssammanställningen beräknas bli färdig under 2021.

Hur påverkas grundvattenmagasiner av anläggning, restaurering och dränering av våtmarker?

Frågeställningen har en direkt koppling till två av Sveriges miljökvalitetsmål, *Myllrande våtmarker* och *Grundvatten av god kvalitet*. Våtmarker har många funktioner i landskapet. På senare år har intresset ökat för den hydrologiska roll de kan spela för till exempel vattenhushållning. Både intressenter och forskare framhåller dock att kunskapen på området är otillräcklig. En bättre förståelse för våtmarkers påverkan på grundvatten kan ge mer underbyggda beslut om vilka platser som ska prioriteras för anläggning eller restaurering.

Vår genomförandeplan har granskats av oberoende sakkunniga och publicerats i den vetenskapliga tidskriften *Environmental Evidence*. Den systematiska litteratursökningen har identifierat 10 244 vetenskapliga artiklar. Forskningssammanställningen beräknas bli färdig hösten 2021.

Hur påverkar hävdens utformning den biologiska mångfalden i naturbetesmarker?

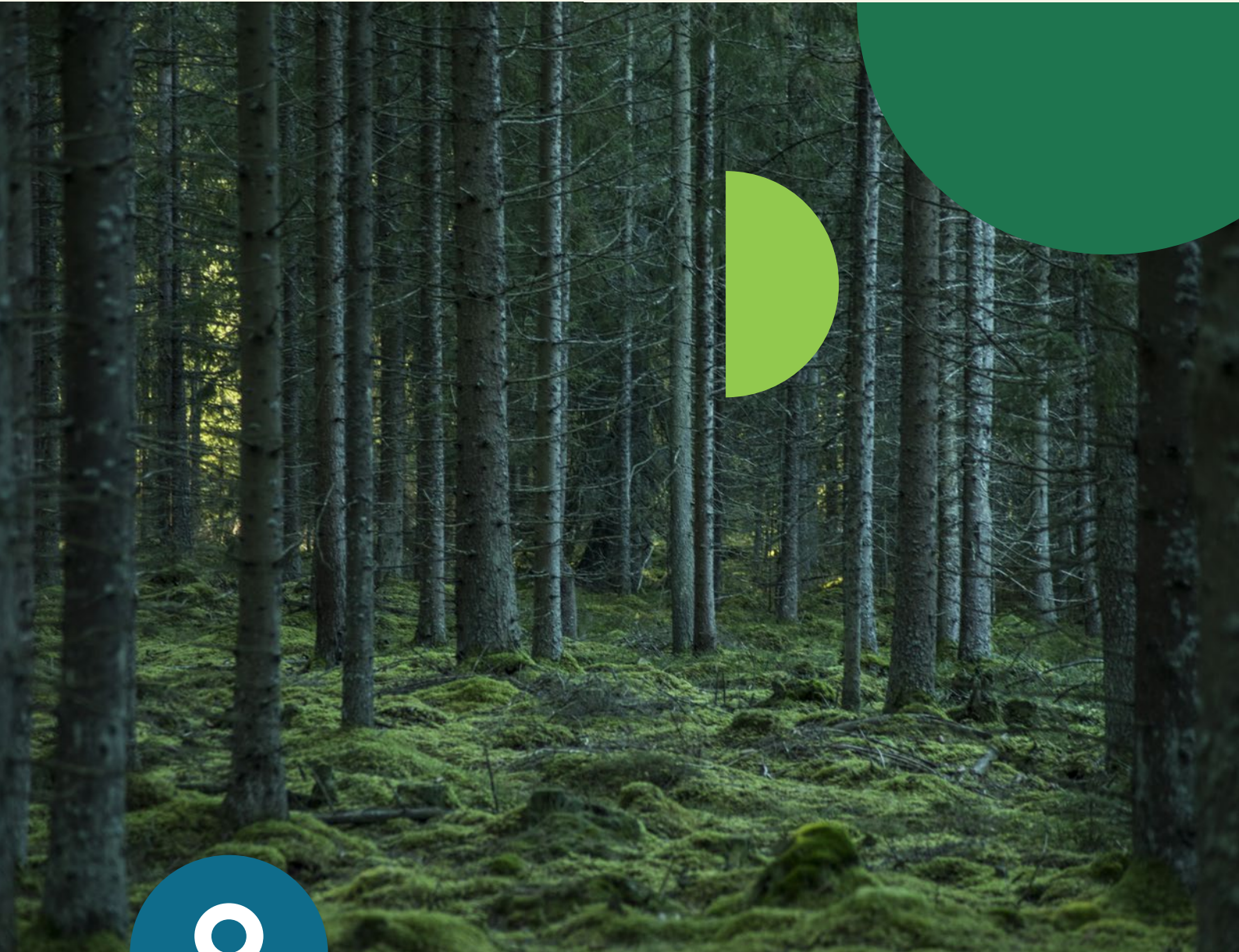
Frågeställningen har en direkt koppling till två av Sveriges miljökvalitetsmål, *Ett rikt växt- och djurliv* och *Ett rikt odlingslandskap*. En stor andel av Sveriges hotade arter är beroende av den speciella miljö som de ögödslade, näringsfattiga naturbetesmarkerna utgör. Till följd av effektiviseringen inom jordbruket har dock denna marktyp minskat drastiskt under det senaste århundradet.

De flesta lantbruk med naturbetesmarker är idag i behov av ekonomiskt stöd, till exempel från landsbygdsprogrammet, för att kunna upprätthålla dem. För att erhålla stöd ställs vissa krav. Till exempel är det ofta otillåtet att tillskottsutfodra djuren, liksom att låta dem få tillgång till mer näringsrikt bete inom samma fälla som naturbetesmarken. Detta på grund av att tillförsel av näring till systemet befaras kunna påverka den biologiska mångfalden negativt. Dessa förbud kan innebära problem för lantbrukarna om djuren behöver mer foder än det som erbjuds av naturbetesmarken. Risken är då att hävden upphör helt. Frågan är dock om den extra näringen verkligen påverkar den biologiska mångfalden i naturbetesmarkerna.

Under 2020 har vi rekryterat en expertgrupp med sakkunniga forskare, och påbörjat arbete med en genomförandeplan som ska granskas av oberoende sakkunniga. Forskningssammanställningen beräknas bli färdig våren 2022.

Analys och bedömning

Vår bedömning är att vi motsvarar förväntningarna väl avseende resultat och utveckling vi har startat ytterligare en forskningssammanställning under året, och flera forskningssammanställningar är snart färdigställda. Vi har utvecklat en strategi för att identifiera prioriterade frågeställningar att utreda inom biologisk mångfald och klimat, tagit fram en metodik för att evidensgradera sammanställningarna, samt har fortsatt att utveckla den viktiga dialogen med avnämarna.

9

Organisation och kompetensförsörjning

Formas arbetar kontinuerligt med arbetsmiljö, sjukfrånvaro och kompetensutveckling. Under året har vi anpassat oss till utvecklingen av pandemin. Vi har samtidigt utvecklat vår organisation och det interna miljöarbetet.

Organisation

Formas är en statlig myndighet med cirka 90 medarbetare. Verksamheten leds av en generaldirektör som tillsammans med ansvariga avdelningschefer utgör Formas ledningsgrupp. I ledningsgruppen behandlas frågor av strategisk karaktär så som övergripande prioriteringar av verksamhet, budget, verksamhetsplaner, kompetensbehov och resursfördelning. Formas har en relativt komplex styrning. Myndigheten är en enrådighetsmyndighet med två externa råd; Forskarrådet och Rådet för evidensbaserad miljöanalys. Forskarrådet anger inriktning och fattar beslut om de forskningsmedel som Formas fördelar. Rådet för evidensbaserad miljöanalys beslutar om vilka utvärderingar, analyser och sammanställningar som Formas ska genomföra och fastställer slutsatserna i forskningssammanställningarna.

Formas arbetar med digitalisering ur tre olika perspektiv; digitalisering inom våra forskningsområden, att forskning- och innovation ska leda till digitala processer, produkter och tjänster, samt digitalisering av vår egen verksamhet och arbetssätt. När det gäller de två förstnämnda delarna har arbetet löpt på enligt plan. Däremot har myndigheten inte haft kapacitet att utveckla den egna verksamheten och arbetssättet i önskad utsträckning.

För att förbättra myndighetens förmåga till digitalisering i synnerhet och verksamhetsutveckling i stort, har beslut fattats om att inrätta en ny avdelning för digital verksamhetsutveckling. Den nya organisationen träder i kraft i januari 2021. Avdelningen för digital verksamhetsutveckling får bland annat ansvar för navet i Formas verksamhet och IT-miljö, ärende och diariehanteringssystemet Prisma som ägs och drivs tillsammans med Vetenskapsrådet och Forte. Prisma har vuxit till ett komplext och svåröverskådligt system och är ett hinder för våra möjligheter att automatisera och effektivisera verksamheten. Under 2020 har dock arbetet med en normaliserad och förbättrad datamodellen utvecklats i positiv riktning. Detta är ett viktigt steg för att enklare kunna tillgängliggöra data ur systemet och för att kunna effektivisera processer. Under året har också Formas första Application Programming Interface, så kallade API, med öppet tillgänglig data utvecklats och publicerats på Formas webbplats. Den nya avdelningen får även ansvar för IT-säkerhetsarbetet på Formas. Vi har hittills haft begränsad egen IT-kompetens vilket medfört att det varit svårt att fullt ut möta utvecklingsbehov och krav inom digitalisering och IT-säkerhet. Detta både utifrån nya regelverk och nya rättsfall till exempel om molntjänster.

Enligt § 9 i Formas instruktion ska myndigheten ha en huvudsekreterare med hög vetenskaplig kompetens. Tjänsten som huvudsekreterare är för närvarande inte tillsatt och arbetsuppgifterna har delegerats inom organisationen. För att uppnå en modern och effektiv styrning och organisation är Formas positiva till den översyn av den statliga forskningsfinansieringen som regeringen föreslagit i propositionen *Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige*. Formas föreslog i vårt inspel till propositionen att en översyn av Formas instruktion bör genomföras.

Formas är sedan den 1 januari 2018 värmyndighet för nämndmyndigheten Klimatpolitiska rådet. Det innebär att Formas tillhandahåller lokaler, materiel och verksamhetsstöd. Samtliga medarbetare på Klimatpolitiska rådet är anställda av Formas.

Formas miljöarbete

Formas bidrar genom hela sin verksamhet till en hållbar utveckling och det mesta vi gör har ett miljöperspektiv. Under det gångna året har vi fortsatt vår strävan efter att leva som vi lär i organisationen, med främsta fokus i det interna miljöarbetet på miljöledningssystemet och resfria möten.

Formas redovisar årligen sitt arbete med miljöledning mer i detalj till Naturvårdsverket, enligt förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter.

I syfte att stärka vårt miljöledningssystem förnyades vår miljöutredning i mitten av året. Den ligger till grund för en aktualiserad miljöpolicy, nya miljömål och en ny handlingsplan. Dessa styrdokument beslutas i början av 2021. Vidare har vi utvecklat och samlat information om vårt interna miljö- och hållbarhetsarbete på intranätet och även kommunicerat det externt, via hemsidan. Vi har också fortsatt vårt engagemang i nätverket för små myndigheters arbete med miljöledningssystem.

För att minska den för oss negativa indirekta miljöpåverkan som eventuellt kan uppstå i de projekt vi finansierar började vi våren 2020 uppmana de som ansöker om medel i våra utlysningar att integrera miljöhänsyn i sina projekt.

Utsläpp från resor har hittills utgjort vår mest betydande direkta, negativa miljöpåverkan och vi har i flera år arbetat för att utveckla och stärka vår förmåga till resfria möten. Detta kan ha bidragit till att vi snabbt kunde ställa om till digitala arbets- och mötesformer när coronapandemin kom. Genom att exempelvis hålla våra beredningsgruppsmöten helt resfria under 2020 sparade vi in uppskattningsvis 60 ton koldioxid. Den metodik och de riktlinjer som vi utvecklat för dessa möten har säkerställt en hög kvalitet och uppföljande enkäter till deltagarna ger en övervägande positiv bild. Dessa goda erfarenheter tar vi med oss i vår fortsatta utveckling och användning av digitala, resfria mötesformer även efter pandemin.

Eftersom de flesta medarbetare arbetade hemifrån under större delen av 2020 minskade den miljöpåverkan som i normala fall uppstår på kontoret, samtidigt som delar av den förflyttades till medarbetarnas hem. Det gäller energi- och pappersförbrukning och visst avfall, men också papper, kaffe, med mera. Hemarbetet medförde ett ökat behov av exempelvis externa skärmar, tangentbord, headsets och skrivbordsstolar vilket orsakat en viss ökad miljöbelastning.

Kompetensförsörjning

Utbrottet av covid-19 har ställt stora krav på en snabb omställning. Formas har haft fokus på att myndigheten ska genomföra sina uppdrag samt att verksamheten ska fortlöpa. I mars fattades det beslut om distansarbete, ställa in planerade resor samt att hålla möten och konferenser digitalt. I omställning till arbete på distans har Formas haft stor nytta av ett nytt och modernt intranät som spelat en central roll i informations- och kommunikationshänseende och varit ett bra stöd för organisationen.

Inom ramen för ledarskapsutveckling har Formas ledningsgrupp deltagit i ett utbildningsprogram som fokuserat på att leda under kris.

Rekrytering

Rekryteringstakten har gått ned jämfört med de senaste åren, då Formas kraftigt ökat sin personalstyrka på grund av utökade uppdrag. Under året har nio nya medarbetare börjat sin anställning på Formas. Det har funnits många kvalificerade sökande till flertalet utlysta anställningar, som alla har kunnat tillsättas.

Formas ska vara en jämställd arbetsplats där medarbetare har möjlighet att förena arbetsliv med föräldraskap och livet utanför jobbet. Majoriteteten av de anställda är kvinnor. Formas har därför haft fokus på att öka andelen män vid rekrytering men även på att öka mångfalden på myndigheten. Antalet medarbetare som har sitt ursprung utanför Sveriges gränser har ökat väsentligt de senaste åren vilket är berikande för organisationen. Genom ökad medvetenhet om att behandla kandidater med olika kön och bakgrund lika vid rekrytering och ökad medvetenhet om likabehandling vid formulering av kompetenskrav, kan ökad mångfald vid rekrytering uppnås.

Liksom föregående år har Formas och andra statliga myndigheter haft i uppdrag att ta emot personer med funktionsnedsättning som medfört nedsatt arbetsförmåga för praktik och att ta emot nyanlända arbetssökande för praktik. I början av året pågick planering med att ta emot en praktikant med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga men på grund av svårigheter att erbjuda den handledning som krävdes, avbröts planeringen. Distansarbete till följd av coronapandemin medför svårigheter att ta emot praktikanter och erbjuda tillräcklig handledning.

Personalomsättningen har varit fortsatt låg. I organisationen har det gjorts nya insikter och lärdomar om hur man introducerar nya medarbetare på distans. Formas har de senaste åren erbjudit studenter på masternivå praktikplats terminsvis och satt stort värde på det gemensamma utbytet mellan studenterna och organisationen.

Kompetensutveckling

Kompetensutveckling är en mycket central del för målet att vara en attraktiv arbetsgivare och för att nå verksamhetens mål. Formas är en lärande organisation där en stor del av kompetensutveckling sker i det dagliga arbetet. Många medarbetare har ett högt deltagande i kunskapsuppbyggande seminarier och konferenser inom Formas kärnområden miljö, areella näringar och samhällsbyggande.

Vi har gjort kompetenshöjande insatser för att alla medarbetare på Formas ska bli skickligare på att hantera digitala mötesverktyg vilket utökades när verksamheten ställde om till distansarbete. Utbildningar i hur man använder digitala mötesverktyg och hur man framgångsrikt leder och faciliterar möten på distans har hållits för alla medarbetare. Stora delar av processen kring forskningsfinansiering, innebär normalt många resor och möten. Nu har alla möten hållits via digitala mötesverktyg istället. För att inte kvalitén i verksamheten ska försämrats har också konferensrum utrustats med ny teknik.

Formas har ett högt deltagande i programmet rörlighet i staten, vars vision är att med gränslös utveckling göra staten till Sveriges bästa arbetsplats. Programmet är ett samarbete mellan 14 myndigheter. Ett flertal medarbetare har deltagit i

olika kompetenshöjande insatser som exempelvis utbildningarna statstjänstemannarollen, leda utan att vara chef samt deltagit i mentorskapsprogram och olika nätverk. Formas har också lånat in medarbetare från andra myndigheter inom ramen för rörlighet i staten.

God arbetsmiljö och hälsa

Under året har fokus ökat på frågor kring ett hållbart arbetsliv. Medarbetare har fått tips och inspiration kring vad de kan göra i sin vardag för att uppnå ett hållbart arbetsliv. Formas arbetsmiljömål är att alla medarbetare upplever att de har en god hälsa och känner engagemang och arbetstillfredsställelse samt upplever en hög kvalitet och effektivitet i det dagliga arbetet.

Formas har under året utvecklat det systematiska arbetsmiljöarbetet och avropat Partsrådets tjänst organisationsanpassad möjlighetskarta där det gjorts en genomlysning av organisationen i syfte att identifiera utmaningar och styrkor för att kunna arbeta vidare mot ett hållbart arbetsliv. En slutlig rapport från Partsrådet har presenterats för alla medarbetare i januari 2021 och kommer utgöra underlag för ledningen och fackliga parter för att fortsätta arbetet med förbättringar av arbetsmiljön.

Under hösten har det också genomförts en medarbetarundersökning där 92 procent svarade på enkäten. Resultatet i medarbetarundersökningen var positivt på en övergripande nivå. Områden som medarbetarskap, delaktighet, socialt klimat är exempel där vi fick goda resultat, medan vi behöver förbättra hur vi arbetar mot mål och flera medarbetare upplever problematik med stress. Formas har en hög grad av lärande i arbetet, vilket är mycket positivt då vi ges nya och större uppdrag av regering och riksdag.

Under 2020 när i princip all verksamhet skedde på distans, har betydande insatser genomförts för att säkerställa en god arbetsmiljö. Incheckningar har hållits flera dagar i veckan inom alla avdelningar för att i möjligaste mån säkerställa medarbetarnas hälsa och sociala välbefinnande. Hjälpmedel för att möjliggöra en så god fysisk arbetsmiljö som möjligt på hemarbetsplatsen har erbjudits.

Verksamheten kännetecknas stundtals av krävande uppdrag med ständiga förändringar. Chefer och medarbetare har därför individuella avstämningar som innefattar frågor om hälsa och välbefinnande. För att förbättra verksamheten har Formas arbetat på ett strukturerat sätt med avslutningssamtal då medarbetare avslutar sin anställning.

Formas satsar på friskvård och medarbetarna erbjuds både friskvårdstimme och friskvårdsbidrag. Under den tid vi arbetar på distans har friskvårdstiden utökats till en timme per dag för att underlätta möjligheterna till fysisk aktivitet för medarbetarna. För att undvika stillasittande framför datorn har Formas anlitat en instruktör som regelbundet håller i digitala träningspass. Medarbetare har också erbjudits utökad möjlighet till stödsamtal via företagshälsovården samt kunnat ta del av föreläsningar med teman gällande vikten av fysisk aktivitet och vad som händer när hemmet blir vår arbetsplats.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro, procent	2020	2019	2018
Totalt	1,8	1,6	1,3
Kvinnor	2,3	2,0	1,6
Män	1,0	0,6	0,8
Anställda – 29 år*	x	x	x
Anställda 30 – 49 år	1,6	1,4	1,5
Anställda 50 år –	2,4	1,9	1,2
Andel långtidssjukskrivna av total sjukfrånvaro (60 dagar eller mer)	55,4	38,6	20,7

Figur 22. Anställdas sjukfrånvaro

*Sjukfrånvaron särredovisas inte för denna grupp då uppgifterna kan härledas till enskilda individer.

Sjukfrånvaron har liksom föregående år ökat något men är fortsatt låg, trots pandemin under 2020. Den svaga ökningen beror på att antalet dagar för långtidssjukskrivningar har ökat i någon mån. Eftersom Formas är en relativt liten myndighet får enskilda individer ett stort genomslag i statistiken. Vi arbetar aktivt med att förebygga sjukfrånvaro och möjliggöra ett hälsofrämjande och hållbart arbetsliv.

Analys och bedömning

Under 2020 har, trots den pågående pandemin, personalomsättningen varit stabil och sjukfrånvaron fortsatt låg. När vi rekryterat nya medarbetare har antalet sökande till utlysta tjänster varit stort. Arbetet med det interna miljöledningsarbetet har utvecklats. Under året har vår miljöutredning förnyats och legat till grund för en uppdaterad miljöpolicy, miljömål och handlingsplan som fastställs i början av 2021. Utbrottet av covid-19 har skyndat på den påbörjade digitala omställningen, vilket kommer att minska vårt resande i framtiden och därmed bidra till en minskning av koldioxidutsläpp. Formas bedömning är att myndighetens samlade insatser motsvarar förväntningarna väl. Arbetet med digitalisering och säkerhetsfrågor motsvarar förväntningarna men en hel del utvecklingsarbete återstår.

Detaljerad statistik

Figur 23. Utbetalade medel 2020 (tkr) till projekt beviljade i Formas utlysningar, överföringar till andra finansiärer och direktutbetalningar enligt regleringsbrev.

	Utbetalade medel	Varav EU-sam	Varav Cofund	Varav medel från andra finansiärer
Formas årliga öppna utlysning	630 595			
Utbetalade medel	632 790			
Återbetalat – ej förbrukade projektmedel	-2 195			
Formas tematiska nationella utlysningar	603 182			500
AI i klimatets tjänst	7 500			
Att förverkliga de globala hållbarhetsmålen 2019	25 000			
Centrumbildningar för hållbarhet och konkurrenskraft i livsmedelssystemet 2020	42 000			
Cirkulär ekonomi för hela samhället	9 939			
Digital transformation av livsmedelssystemet 2019	21 982			
Ekologisk produktion och konsumtion 2018	11 795			
Ekonomiska och finansiella drivkrafter för klimatet 2019	25 000			
Extremväder 2018	16 805			
Forskningsprojekt Djurskydd och Djurvålfärd	18 947			
Från forskning till praktik – metoder och verktyg 2019	14 668			
Gestaltad livsmiljö – arkitektur, form, design, konst och kulturarv i offentlig miljö	2 068			500
Giffri miljö 2018 – kombinationseffekter	31 465			
Hållbar livsmedelsproduktion och -konsumtion 2016	21 550			
Hållbar turism och besöksnäring 2018	17 671			
Hållbara vistelsemiljöer 2019	37 597			
Hållbart samhällsbyggande – Forskningsprojekt	14 209			
Koordineringsmedel för Smart Built Environment 2019–2021	4 000			
Maten och konsumenten i en cirkulär och innovativ livsmedelskedja 2018	25 000			
MAX IV – Infrastruktur av nationellt intresse	5 000			
Nationellt forskningsprogram om hållbart samhällsbyggande	3 065			
Perspektiv på de globala hållbarhetsmålen 2018	727			
Samhällsplanering för omställning Steg 1 2019	9 908			
Skogsråvara och biomassa – Forsknings- och utvecklingsprojekt	18 110			
Skogsråvara och biomassa – Framtidens forskningsledare	3 685			
Smart Built Environment Strategiska projekt 2020	15 042			
Smart Built Environment: Digitalisering och industrialisering för ett hållbart samhällsbyggande 2019	7 614			
Smart Built Environment: Digitalisering och industrialisering för ett hållbart samhällsbyggande 2020	11 465			
Smart Built Strategiska projekt 2019	1 168			
Social bostadspolitik 2017	25 033			
Synteser och forskningsprojekt för hållbart samhällsbyggande	31 428			
Urbaniseringens utmaningar och möjligheter 2016	22 131			
Visioner och förutsättningar för ett fossilfritt välfärdssamhälle 2019	47 739			
Vägar framåt – Nationella forskningsprogrammet om klimat	39 632			
Åtgärder för ökad djurvålfärd 2020	7 990			
Ökad rörlighet mellan akademi och praktik	7 430			
Återbetalat – ej förbrukade projektmedel	-1 181			
Formas tematiska internationella utlysningar	133 558	38 600	17 643	
ASEAN JFS 2017	659			
Belmont Forum CRA Arctic II	5 656			

Figur 23. forts. Utbetalade medel 2020 (tkr)

	Utbetalade medel	Varav EU-sam	Varav Cofund	Varav medel från andra finansiärer
Belmont Forum CRA Ocean sustainability samordningsfunktion 2020	350			
Belmont Forum CRA Transdisciplinary Research for Ocean Sustainability 2019	5 169			
BONUS syntes 2018	1 219			
CO Interrelation of the Intestinal Microbiome, Diet and Health2017EU	4 063		1 265	
ERA HDHL-INTIMIC METADIS 2019	5 000	2 000	0	
ERA-Net BiodivERsA, biodiversitet och klimatförändringar	13 170	7 000	1 170	
ERA4CSCofund2017	8 165	0	3 168	
ERA-Net Biodiversa + Belmont forum, utlysning Cofund "Biodiversity scenarios" 2017	14 543	7 000	2 820	
ERA-Net cofund Blue Bioeconomy 2019	6 305	2 500	1 258	
ERA-Net Cofund CORE Organic2016EU	6 824	3 538	1 254	
ERA-Net Cofund ForestValue	4 000	0	0	
ERA-Net Cofund JPI Climate AXIS 2018	7 453	2 000	2 376	
ERA-Net Cofund SUSFOOD2 2017EU	6 161	2 000	950	
ERA-Net Cofund Water JPI 2018 Joint Call Closing the Water Cycle Gap	9 508	3 000	2 559	
ERANET ICT-enabled agri-food systems	4 565	1 500	365	
International Coordination of Research on infectious Animal Diseases (ICRAD)	4 444	1 993	456	
Internationellt nätverksbidrag för Agenda 2030	1 778	1 778		
Källor, spridning och påverkan av mikroplast i den marina miljön 2019	4 668	2 334		
SusAnGAS (Novel technologies, solutions...)	2 000	1 000		
Sustainable urbanization global initiative JPI Urban Europe ERA-Net Cofund Belmont Forum SUGI 2017	2 226	0		
Tandem Forest Values 2019	6 502	0		
TaSE – Mot en hållbar planet – Towards a Sustainable Earth	3 854	0		
Urban Migration 2020	1 915	957		
Water JPI 2017 Joint Call in support of UN SDG EU	3 361			
Överförda medel till andra finansiärer	68 289			16 900
Utlysningen Sustainability and Resilience. Tackling consequences of climate and environmental change in low income countries, i samverkan med VR, Sida och Forte	10 000			
Nationellt centrum för kollektivtrafik (K2)	3 000			
Utlysningen Våtmarkers ekosystemtjänster	2 000			
Utlysningen Sustainable Urban Development and Smart Cities	5 000			
Utlysningen South Africa – Sweden Bilateral Scientific Research Cooperation Programme	289			
Nordiskt bioekonomiprogram	5 000			
Strategiska innovationsprogram	38 000			16 900
Programmet Seed Box fas II	5 000			
Utlysningar av akutbidrag	30 000			15 853
Utlysningar av medel för kommunikationsprojekt	14 824			
Direkt fördelning enligt regeringsuppdrag	160 507			
Övriga utbetalade medel	14 729			
Totalt	1 655 684	38 600	17 643	33 253

Figur 24. Utbetalade medel 2018–2020 (tkr)

fördelade på bidragsmottagare

	Utbetalat 2020	Utbetalat 2019	Utbetalat 2018
Universitet och högskolor	1 225 806	1 214 799	1 123 127
Sveriges lantbruksuniversitet	343 837	341 188	339 272
Lunds universitet	171 959	179 168	146 320
Göteborgs universitet	112 476	99 726	88 787
Stockholms universitet	100 492	114 275	104 403
Uppsala universitet	88 862	77 817	73 063
Chalmers Tekniska Högskola	77 846	87 625	82 790
Kungl tekniska högskolan	69 045	60 320	68 812
Umeå universitet	53 580	56 812	54 607
Linköpings universitet	43 278	43 778	44 089
Luleå tekniska universitet	41 684	40 464	36 993
Karolinska institutet	32 490	24 761	25 883
Örebro universitet	20 694	15 157	9 078
Övriga universitet och högskolor	69 563	73 707	49 029
Forskningsinstitut	252 957	244 069	220 892
Stiftelsen skogsbrukets forskningsinstitut	48 125	46 993	44 495
Stiftelsen The Stockholm Environment Institute	63 008	60 871	45 993
RISE Research Institutes of Sweden AB	56 139	45 317	34 105
Stiftelsen för vatten- o luftvårdsforskning	30 000	30 000	30 000
Stiftelsen Lantbruksforskning	20 000	38 900	30 000
IVL Svenska Miljöinstitutet AB	13 413	14 395	8 440
Stiftelsen Svensk Hästforskning	7 000	0	6 000
MISTRA Stiftelsen för miljöstrategisk forskning	5 000	2 000	3 000
SWEREA IVF	3 588	3 870	4 840
Ratio	2 662	4 171	3 564
Institutet för Framtidsstudier (IF)	1 440	587	1 164
Innventia AB	1 066	0	0
Östekonomiska Institutet Stiftelse	727	0	0
Nordregio	500	733	734
STINT (Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning)	289	387	0
RISE Research Institute of Sweden	0	2 000	0
Institutet för näringslivsforskning (IFN)	0	984	984
SP Sveriges Tekniska forskningsinstitut	0	-115	0
SIPRI Sthlm International Peace Research Institute	0	-2 524	3 073
SIR, Stiftelsen Stockholm School of Economics Institute for Research	0	-4 500	4 500
Övriga statliga myndigheter	102 286	96 032	86 301
Vinnova	36 500	27 000	21 000
Statens energimyndighet	16 000	15 000	14 000
Statens veterinärmedicinska anstalt	11 657	11 954	11 723
SMHI	11 121	12 147	13 827
Vetenskapsrådet	10 000	10 000	5 000
Polarforskningssekreteriatet	7 000	7 000	7 000
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	3 065	752	0
Statens väg- och transportinstitut	2 533	833	2 200
Naturvårdsverket	2 000	2 000	0
Statens Geotekniska institut	1 119	4 044	4 416
Naturhistoriska riksmuseet	992	992	2 959

Figur 24. forts. Utbetalade medel 2018–2020 (tkr)

	Utbetalat 2020	Utbetalat 2019	Utbetalat 2018
Sveriges geologiska undersökning	299	0	0
Nordiska Afrikainstitutet	0	1 870	2 476
Statens väg- och transportinstitut	0	1 233	0
Boverket	0	833	200
Nordiska Afrikainstitutet	0	374	0
Lantmäteriverket	0	0	1 500
Privata företag	28 084	24 081	27 324
IQ SAMHÄLLSBYGGNAD AB	6 592	5 058	3 850
Springer Nature	3 979	0	0
Innovation360 Consulting Sw.AB	2 100	0	0
Plan B Bim AB	1 994	1 654	630
Tyréns AB	1 971	441	2 801
Policy Impact AB	1 201	0	0
Björking	869	0	0
LINDHOLMEN SCIENCE PARK AB	800	2 600	0
Klimatkoll Guldheden AB	627	627	0
Plan B Services AB	589	0	0
NCC Sverige	579	1 575	1 000
Vyer Technologies AB	558	1 673	0
Niclas Hällström AB	509	0	0
KRESP Projektledning AB	477	1 523	0
Skanska Sverige AB	445	401	4 751
Geografiska Informationsbyrån AB	435	0	0
E&A Development AB	430	0	0
Kornfeldt Media AB	421	0	0
Actinate AB	400	0	0
Capsicum Trade & Consulting AB	400	0	0
SWECO Civil	393	402	726
Sweden Water Research AB	370	1 295	0
Venn Management AB	367	0	0
Massbalans Sverige AB	344	0	0
Transformation Capacity Sweden AB	301	0	0
Spinview Nordics AB	300	1 050	0
Sustainable Innovation i Sverige AB	273	2 154	2 244
Pollen AB	230	0	0
BRIAB BRAND OCH RISKINGENJÖRERNA AB	206	722	0
WSP SVERIGE AB	174	0	0
1Akonsult	0	0	200
BonaCordi	0	800	0
C.F. Møller	0	-35	0
Decicure AB UÄT Build-r AB	0	0	1 950
Eicorn	0	0	1 500
Elecosoft Consultec	0	0	750
Fasad Production	0	0	690
Gabrielii Development AB	0	0	1 250
House of Stratvise AB	0	0	500
ICA Fastigheter	0	0	1 500
Meta Fastighetsadministration AB	0	0	1 250

Figur 24. forts. Utbetalade medel 2018–2020 (tkr)

	Utbetalat 2020	Utbetalat 2019	Utbetalat 2018
SOON.nu Urban Development	0	0	1 069
Svensk Betong Service AB	0	450	0
Svensk byggtjänst AB	0	701	663
Vattenbrukscentrum Norr AB	0	990	0
Build-r AB	-250	0	0
Övriga mottagare	46 551	43 544	60 699
IIASA	7 560	7 312	6 860
Nordforsk	10 000	5 000	5 000
Kungl vetenskapsakademien	9 811	4 771	7 755
Utrikespolitiska institutet	2 334	2 669	0
Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA)	2 024	2 930	500
Nordic Genetic Resource Center (Nordgen)	2 000	5 000	5 528
Mångkulturellt centrum	1 837	0	0
Kungl Skogs- och Lantbruksakademien	1 757	1 757	14 457
Malmö stad	1 000	1 000	0
Region Östergötland	967	0	0
Sektor museer, Göteborgs Stad	926	1 059	0
Blue Science Park	900	0	0
Not Quite	802	0	0
Länsstyrelsen Västra Götaland	798	2 792	0
Knivsta kommun	669	2 340	0
Stift Nobel Center	600	0	0
Forskning och framsteg	492	493	493
Stiftelsen Friends	492	0	0
STOCKHOLMS STAD	385	0	0
Station Linné	367	367	0
Sahlgrenska Universitetssjukhuset	303	0	0
Form/Design Center	232	0	0
Region Örebro län	229	0	0
Klimatkommunerna	200	0	0
World Maritime University	186	629	0
Fores	170	0	0
Västmanlands Läns Museum	0	0	1 999
Arbetets museum stift	0	0	2 000
Regionutv nämnden Västra Götaland	0	0	1 769
Riksbankens jubileumsfond	0	2 625	2 000
Stiftelsen Future Earth	0	1 500	3 000
Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT)	0	0	499
Stiftelsen Nordiska museet	0	0	1 994
Stiftelsen Skansen	0	0	1 151
Stiftelsen Örebro Läns Museum	0	0	1 989
Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag	0	500	1 500
Vetenskap och allmänhet	0	252	1 233
World Resources Institute	0	0	1 000
Västra Götalandsregionen	0	303	-151
Örebro kommun	-490	245	123
Totalt	1 655 684	1 622 525	1 518 343

Figur 25. Beviljade medel 2020 (tkr) i Formas utlysningar fördelade på samtliga bidragsmottagare och typ av utlysning.

Bidragsmottagare	Årliga öppna utlysningen	Formas tematiska nationella utlysningar	Formas tematiska internationella utlysningar	Utlsysningar av medel för kommunikationsprojekt	Utlsysningar av akutbidrag	Totalsumma
Universitet och högskolor	588 364	506 225	106 845	5 295	26 096	1 232 826
Chalmers tekniska högskola	60 743	5 181	4 066			69 990
Ersta Sköndal Bräcke högskola					541	541
Göteborgs universitet	60 688	37 525	6 035	1 769	10 089	116 106
Högskolan Dalarna					420	420
Högskolan i Borås					893	893
Högskolan i Halmstad			3 000			3 000
Högskolan i Jönköping		1 087				1 087
Högskolan i Kristianstad					362	362
Högskolan Väst		298				298
Karlstads universitet	2 997	2 612				5 609
Karolinska Institutet	13 916	19 969			6 550	40 435
Kungliga Tekniska högskolan	34 941	89 633	7 452	1 727		133 753
Linköpings universitet	16 700	5 738	196		968	23 602
Linnéuniversitetet	14 962	3 999				18 961
Luleå Tekniska Universitet	17 599	10 405			3 089	31 092
Lunds universitet	73 433	71 399	4 852	1 799		151 483
Malmö universitet	7 968	296				8 264
Mittuniversitetet	2 996		199			3 196
Stockholms universitet	70 733	49 255	16 180		1 239	137 407
Sveriges lantbruksuniversitet	135 329	117 463	50 990		1 202	304 984
Södertörns högskola	3 999	999	5 750		743	11 491
Umeå universitet	26 885	274	844			28 003
Uppsala universitet	35 475	40 061	4 200			79 736
Örebro universitet	8 999	50 031	3 082			62 113
Forskningsinstitut	18 894	111 070	9 184	2 389		141 536
Institutet för Framtidsstudier (IF)		20 990				20 990
IVL Svenska Miljöinstitutet AB	5 993	300		1 199		7 492
Nordregio			1 595			1 595
Ratio		982				982
RISE Research Institutes of Sweden AB	2 999	68 498	200			71 698
Stiftelsen The Stockholm Environment Institute	9 901	20 300	7 389	1 191		38 780
Privata företag	2 998	23 307		2 369		28 673
Actinate AB		400				400
Bjerking		1 440				1 440
Blue Science Park		900				900
Capsicum Trade & Consulting AB		400				400
E&A Development AB		430				430
Geografiska Informationsbyrån AB		650				650
Innovation360 Consulting Sweden AB		2 500				2 500
IQ Samhällsbyggnad AB		2 592				2 592

Figur 25. forts. Beviljade medel 2020 (tkr)

Bidragsmottagare	Årliga öppna utlysningen	Formas tematiska nationella utlysningar	Formas tematiska internationella utlysningar	Utllysningar av medel för kommunikationsprojekt	Utllysningar av akutbidrag	Totalsumma
Kornfeldt Media AB				843		843
Massbalans Sverige AB		344				344
Niclas Hällström AB				1 526		1 526
Plan B BIM AB		1 994				1 994
Policy Impact AB		1 201				1 201
Pollen AB		230				230
Skanska Sverige AB		1 178				1 178
Sweco Civil AB		1 410				1 410
SWERIM	2 998	0				2 998
Transformation Capacity Sweden AB		301				301
Tyréns AB		4 900				4 900
Venn Management AB		367				367
WSP Sverige AB		2 070				2 070
Övriga mottagare	4 000	39 929	1 802	4 647	2 066	52 443
Fores				170		170
Form/Design Center		2 574				2 574
Klimatkommunerna				900		900
Kungl. Vetenskapsakademien	4 000	29 589				35 391
Mångkulturellt centrum					1 837	1 837
Not Quite		3 994				3 994
Region Örebro län		856			229	1 085
Stiftelsen Friends				1 776		1 776
Stiftelsen Nobel Center				1 800		1 800
Stockholms stad		2 916				2 916
Övriga statliga myndigheter	10 933	4 582	10 063			25 577
Statens geotekniska institut		1 692				1 692
Statens historiska museer	4 000					4 000
Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA	6 933		6 085			13 017
Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI)		1 594				1 594
Sveriges Geologiska Undersökning		299				299
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut		997	3 978			4 975
Totalsumma	625 188	685 112	127 893	14 700	28 162	1 481 055

Uppgifter kring statistiken i årsredovisningen

Statistik som redovisas bygger på data från Formas ärendehanterings- och ekonomihanteringsystem. Redovisningen av statistik är i så stor utsträckning som möjligt i form av tidsserier för de senaste fem åren, vilket är ett krav i Formas regleringsbrev. För vissa utlysningar som är del av de europeiska partnerskapsprogrammen har Formas inte har handlagt hela utlysningen varför myndigheten saknar uppgift om det totala antalet handlagda ansökningar. Vidare redogör inte statistiken för byten av projektledare och bidragsmottagande organisation som ibland kan förekomma, det som redovisas är den ursprungliga sökande och bidragsmottagande organisation.

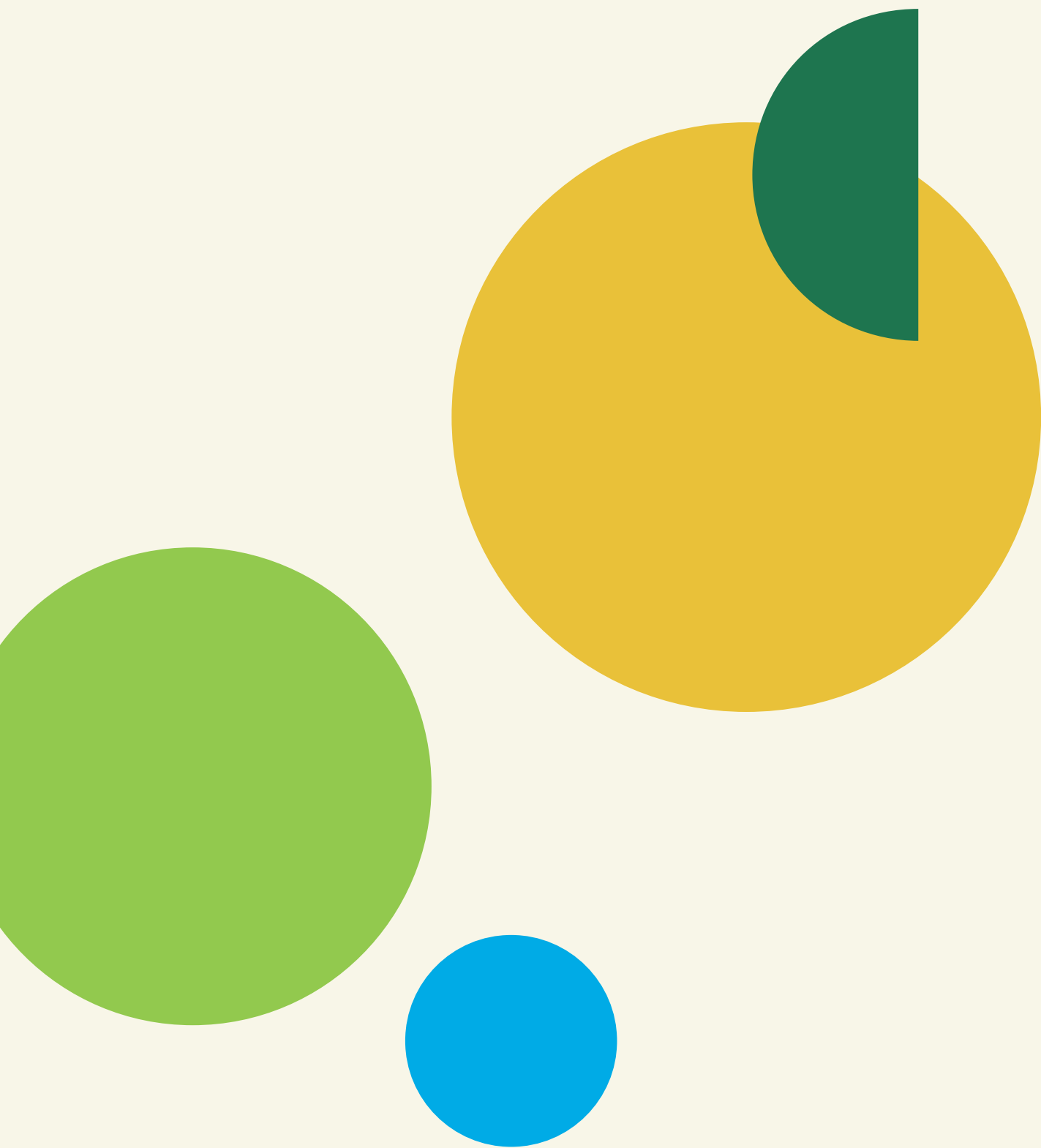
Förklaringar till de begrepp som förekommer i anslutningen till statistiken återfinns nedan.

Begrepp	Förklaring
Formas ansvarsområden	Enligt myndighetens instruktion ska Formas främja och stödja grundforskning och behovsmotiverad forskning inom områdena miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Formas får också finansiera innovationsverksamhet i viss omfattning.
Beviljade medel	Medel som blivit beviljade i Formas utlysningar.
Utbetalade medel	Avser utbetalning av medel som beviljas i Formas utlysningar såväl som andra utbetalningar av forskningsmedel
Program	Består av en eller flera utlysningar och kan exempelvis vara forskningssatsningar initierade av regeringen eller europeiska partnerskapsprogram som Formas deltar i på eget initiativ. I vissa fall betalar Formas även ut medel till en mottagare direkt inom ramen för program.
Direkt fördelning av medel	Forskningsmedel som betalas ut till en mottagare direkt. Vanligtvis sker detta enligt instruktion i Formas regleringsbrev.
Bidrag till andra finansiärers satsningar	Formas finansierar även projekt som beviljas i andra forskningsfinansiärers satsningar.
Formas utlysningar	Formas egna utlysningar av forskningsmedel som administreras i myndighetens ärendehanteringssystem.
Årliga öppna utlysningen	Årligen återkommande utlysning där sökande bestämmer inriktning på ansökan som dock ska vara inom Formas ansvarsområden. Utlysningen består av tre delutlysningar: forsknings- och utvecklingsprojekt, forsknings och utvecklingsprojekt för framtidens forskningsledare och mobilitetsstöd. Från och med 2020 ingår inte mobilitetsstödet i årliga öppna utlysningen.
Tematiska nationella utlysningar	Riktade avgränsade nationella utlysningar som antingen är initierade av Formas eller regeringen
Tematiska internationella utlysningar	Riktade avgränsade internationella utlysningar som antingen är initierade av Formas eller regeringen

Forts. Uppgifter kring statistiken i årsredovisningen

Begrepp	Förklaring
Utlysningar av medel för kommunikationsprojekt	Utlysning av medel för projekt som syftar till att kommunicera forskningsresultat, ej tematiskt avgränsad utlysning
Utlysningar av medel för anordnande av konferenser	Utlysning av medel för att anordna konferenser, ej tematiskt avgränsad utlysning
Utlysningar av akutbidrag	Utlysning av medel för hastigt uppkomna forskningssituationer, ej tematiskt avgränsad utlysning
Bidragsmottagare	Organisation som förvaltar forskningsmedel som Formas betalar ut.
Sökande	Projektledare som står bakom en ansökan till Formas utlysningar
Beredningsgrupp	En grupp ledamöter som granskar och bedömer ansökningar till Formas utlysningar
Inkommen ansökan	Ansökan som är inkommen och registrerad i myndighetens ärendehanteringssystem
Avvisad ansökan	Ansökan som avvisas med hänvisning till formella fel eller att ansökan behandlar ämne utanför Formas ansvarsområden.
Handlagd ansökan	Ansökan som har gått igenom Formas beredningsprocess
Beslutad ansökan	Handlagd ansökan som beslutas (beviljas eller avslås) av Formas forskarråd eller enligt myndighetens delegationsordning.

Finansiell redovisning

Sammanställning av väsentliga uppgifter (tkr)

	2020	2019	2018	2017	2016
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	5 000	10 000	10 000	6 000	3 000
Utnyttjad	1 751	2 714	4 389	4 606	472
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	5 000	5 000	3 500	5 100	1 800
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	2 403
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	0	14	23	0	0
Räntekostnader	-1	37	95	42	21
Avgiftsintäkter					
Avgiftsintäkter som disponeras					
Avgiftsintäkter	1 271	1 157	657	945	664
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Anslagskredit					
Totalt beviljade anslagskrediter	48 769	49 174	46 051	40 091	39 265
Anslag UO 20 02:1 ap.1 Förvaltningskostnader	2 636	2 595	2 565	1 728	1 686
Anslag UO 20 02:1 ap.2 till Klimatpolitiska rådet	307	303	300	0	0
Anslag UO 20 02:2 ap.1 Forskning	28 692	28 332	2 242	21 390	20 648
Anslag UO 23 01:24 ap.1 Forskning och samfinansierad forskning	17 134	17 944	17 944	16 973	16 931
Utnyttjade krediter	37 017	16 232	66	0	3 072
Anslag					
Ramanslag					
Anslagssparande	2 899	2 189	40 568	18 666	16
Bemyndiganden					
Tilldelade	3 608 000	4 020 000	3 900 000	3 300 000	3 000 000
Summa gjorda åtaganden	2 399 917	2 370 411	2 353 341	2 185 290	2 314 522
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	80	76	66	48	44
Medelantalet anställda (st)	84	79	73	52	49
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 645	1 807	1 738	1 792	1 796
Kapitalförändring *					
Årets	-83	26 042	-27 835	1 877	-699
Balanserad	83	-25 959	1 877	0	699

* Kapitalförändringen 2020 avser bidrag som utbetalats dubbelt 2019 och återbetalats 2020.

Resultaträkning (tkr)

	NOT	2020	2019
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	127 148	131 879
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	1 271	1 157
Intäkter av bidrag	3	4 511	5 909
Finansiella intäkter	4	0	14
Summa		132 931	138 959
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-93 485	-89 353
Kostnader för lokaler		-7 226	-7 163
Övriga driftkostnader	6	-30 817	-40 816
Finansiella kostnader	7	-14	-120
Avskrivningar och nedskrivningar		-1 389	-1 506
Summa	8	-132 931	-138 959
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		1 605 405	1 560 169
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		31 320	58 343
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	9	18 876	30 055
Lämnade bidrag	10	-1 655 684	-1 622 525
Saldo		-83	26 042
Årets kapitalförändring	11	-83	26 042

Balansräkning (tkr)

TILLGÅNGAR	NOT	2020-12-31	2019-12-31
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	12	272	432
Maskiner, inventarier, installationer mm	13	1 664	2 466
Summa		1 935	2 898
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos andra myndigheter	14	2 421	2 522
Övriga kortfristiga fordringar	15	0	83
Summa		2 421	2 605
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	16	10 429	11 219
Upplupna bidragsintäkter	17	25 715	22 774
Summa		36 144	33 993
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	18	-23 865	-18 278
Summa		-23 865	-18 278
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		18 006	19 036
Kassa och bank		3 100	10
Summa		21 106	19 045
SUMMA TILLGÅNGAR		37 742	40 263
KAPITAL OCH SKULDER			
	NOT	2020-12-31	2019-12-31
Myndighetskapital			
Statskapital	19		
Statskapital	20	184	184
Balanserad kapitalförändring		83	-25 959
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	11	-83	26 042
Summa		184	267
Avsättningar			
Övriga avsättningar	21	979	980
Summa		979	980
Skulder mm			
Lån i Riksgäldskontoret	22	1 751	2 714
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	23	4 676	6 992
Leverantörsskulder		4 296	2 959
Övriga kortfristiga skulder	24	12 558	9 547
Summa		23 283	22 212
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	25	7 692	7 371
Oförbrukade bidrag	26	5 605	9 432
Summa		13 297	16 804
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		37 742	40 263
Ansvarsförbindelser			
		Inga	Inga

Anslagsredovisning – Redovisning mot anslag (tkr)

Anslag	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl. regl. brev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
UO 20 02:1 Ramanslag							
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande							
ap.1 Förvaltningskostnader		1 982	87 869	0	89 851	-87 240	2 611
ap. 2 till Klimatpolitiska rådet	27	207	10 260	0	10 467	-10 179	288
UO 20 02:2 Ramanslag							
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande							
ap.1 Forskning		-10 974	956 408	0	945 434	-967 672	-22 238
UO 23 01:24 Ramanslag							
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning							
ap.1 Forskningsstöd		-5 258	571 164	0	565 906	-580 684	-14 778
UO 23 01:25 Ramanslag							
ap.1 Bidrag till skogs- och lantbruksakademien							
		0	1 177	0	1 177	-1 177	0
UO 24 01:2 Verket för innovationssystem							
ap.3 Forskning och utveckling							
		0	38 600	0	38 600	-38 600	0
UO 23 01:15 Jordbruksverket							
ap.3 Konk livsmedelssek							
		0	47 000	0	47 000	-47 000	0
Summa		-14 043	1 712 478	0	1 698 435	-1 732 553	-34 118

Finansiella villkor:

Anslag UO 20 02:1 ap.1 förvaltningskostnader, ramanslag med anslagskredit 2 636 tkr och anslagsbehållning som disponeras på 3 procent. Anslaget är räntebärande.

Anslag UO 20 02:1 ap.2 förvaltningskostnader, ramanslag med anslagskredit 307 tkr till Klimatpolitiska rådet. Anslaget är räntebärande.

Anslag UO 20 02:2 ap.1 forskning, ramanslag med anslagskredit 28 692 tkr. Anslaget är icke räntebärande.

Anslag UO 23 01:24 ap 1 forskning och samfinansierad forskning, ramanslag med anslagskredit 17 134 tkr. Anslaget är icke räntebärande.

Anslag UO 23 01:25 ap 1 bidrag till Skogs- och lantbruksakademien har ingen anslagskredit.

Anslag UO 24 01:2 ap. 3 forskning och utveckling anslag hos Verket för Innovationssystem har ingen anslagskredit.

Anslag UO 23 01:15 ap. 3 konkurrenskraftig livsmedelsektor anslag hos Jordbruksverket har ingen anslagskredit.

Redovisning av beställningsbemyndigande (tkr)

Anslag/Anslagsbenämning	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år		
				2021	2022	slutår 2026
UO 20 02:2 Allmän miljö- och naturvård						
Formas Forskning (Ramanslag)						
ap.1 Forskning	2 000 000	1 438 867	1 405 201			
Tilldelad bemyndiganderam per år				965 000	565 000	470 000
Utestående åtagandenas fördelning per år				700 916	413 577	290 709
UO 23 01:24 Areella näringar, landsbygd och livsmedel						
Formas Forskning och samfinansierad forskning (Ramanslag)						
ap.1 Forskningsstöd	1 548 000	908 583	951 590			
Tilldelad bemyndiganderam per år				598 000	570 000	380 000
Utestående åtagandenas fördelning per år				472 874	259 849	218 867
UO 24 01:02 Näringsliv						
Verket för Innovationssystem						
ap.3 Forskning och utveckling	60 000	22 960	43 126			
Tilldelad bemyndiganderam per år				30 000	20 000	10 000
Utestående åtagandenas fördelning per år				30 799	12 327	0

Utestående åtaganden har justerats med medel som tillförs myndigheten från andra forskningsfinansiärer som samfinansierar vissa forskningsprojekt.

De utstående åtagandena inom utgiftsområde 20 och utgiftsområde 23 har påverkats av att det varit osäkert vad forsknings- och innovationspropositionen för 2021 till 2024 skulle innehålla. Propositionen presenterades först i slutet av december 2020. Till följd av osäkerheten om hur forskningsmedlen ska nyttjas har antalet fleråriga utlysningar varit färre än om planerade satsningar varit kända. I den nya forsknings- och innovationspropositionen får Formas betydande anslagsökningar för kommande år men den nuvarande ramen för beställningsbemyndiganden inom utgiftsområde 20 och 23 är kvar på samma nivå.

Miljödepartementet **Villkor för anslag 2:1 ap. 1**

Anslagsposten får användas för Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggandes (Formas) förvaltningsutgifter.

Miljödepartementet **Villkor för anslag 2:1 ap. 2**

Anslagsposten får användas för kostnader för Klimatpolitiska rådet.

Utfall: Klimatpolitiska rådet har haft kostnader för totalt 10 179 240 kr.

Miljödepartementet **Villkor för anslag 2:2 ap. 1**

1. Anslaget får användas för utgifter för stöd till forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande.

Utfall: Formas har använt anslaget för utgifter för stöd till forskning inom områden för miljö och samhällsbyggande.

2. Anslaget ska finansiera forskningsbidrag och anställningar samt projektrelaterade kostnader såsom utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, revision, verksamhetsrelaterade it-system, vissa resor och seminarier samt informationsinsatser.

Utfall: Formas har nyttjat totalt 19 166 123 kr för projektrelaterade kostnader.

3. Stipendier som är avsedda att vara ett alternativ till lön eller annan form av studiefinansiering för doktorander får inte finansieras via anslaget.

Utfall: Formas finansierar inte stipendier eller annan form av studiefinansiering för doktorander.

4. I enlighet med regeringens proposition 2016/17:50 samt enligt regeringsuppdraget dnr M2017/01282/Mm ska minst 75 000 000 kr användas till nationellt forskningsprogram för hållbart samhällsbyggande och minst 30 000 000 kr användas till forskning för en social bostadspolitik.

Utfall: Formas har använt 84 656 418 kr till nationellt forskningsprogram för hållbart samhällsbyggande och 30 000 000 kr för forskning om social bostadspolitik.

5. Minst 130 000 000 kr ska användas till nationellt forskningsprogram om klimat i enlighet med regeringens proposition 2016/17:50 och enligt regeringsuppdrag dnr M2017/01282/Mm.

Utfall: Formas har betalat ut 131 434 975 kr till nationellt forskningsprogram om klimat.

6. Minst 62 500 000 kr ska användas till strategiska innovationsområden (SIO).

Utfall: Formas har betalat ut 57 828 114 kr för strategiska innovationsområden. Formas har inte kunnat bevilja medel i planerad omfattning, vilket kan bero på krav på medfinansiering i projekten. Coronapandemin har inneburit stora osäkerheter och prioriteringar för många företag, vilket kan ha skapat svårigheter att säkra medfinansiering till forsknings- och innovationsprojekt i större omfattning.

7. Formas ska betala ut 30 000 000 kr till Stiftelsen Institutet för vatten- och luftvårdsforskning (SIVL) för basfinansiering och samfinansierad miljöteknikforskning vid IVL Svenska miljöinstitutet AB. Av dessa ska minst 20 000 000 kr användas för samfinansierad forskning med näringslivet eller för nationell finansiering av EU-projekt.

Utfall: Bidrag om 30 000 000 kr har utbetalats med en fjärdedel per kvartal till IVL Svenska miljöinstitutet. IVL har använt 20 000 000 kr för samfinansierad forskning med näringslivet eller för nationell finansiering av EU-projekt.

8. Formas ska betala ut 34 000 000 kr till Stockholm Environment Institute (SEI) för institutets basfinansiering och samfinansierad forskning. Medlen ska användas bl.a. för att finansiera aktuella projektarbeten. Minst 9 000 000 kr ska användas för samfinansierad forskning eller för nationell finansiering av EU-projekt. Minst 2 000 000 kr ska användas för genomförande av den ledarskapsgrupp för industriomställning som Sverige lanserade vid FN:s klimattoppmöte i New York i september 2019.

Utfall: Bidrag om 34 000 000 kr har betalats ut med en fjärdedel per kvartal till Stockholm Environment Institute (SEI). SEI har inkommit med årsrapport. De har använt 9 000 000 kr för samfinansierad forskning eller nationell finansiering av EU-projekt.

9. Formas ska bidra med 7 000 000 kr till Polarforskningssekretariatet för drift och hyra av isbrytaren Oden i samband med arktisk forskningsverksamhet. Polarforskningssekretariatet ska till Formas redovisa hur medlen har använts.

Utfall: Bidrag om 7 000 000 kr har utbetalats per kvartal till Polarforskningssekretariatet. Årsrapport har inkommit till Formas.

Näringsdepartementet

Villkor för anslag 1:24

1. Anslaget får användas för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna.

Utfall: Formas har använts för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna.

2. Anslaget ska finansiera forskningsbidrag samt projektrelaterade kostnader såsom utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, revision, verksamhetsrelaterade it-system, vissa resor och seminarier samt informationsinsatser.

Från anslaget ska 250 000 kr betalas ut till Sveriges lantbruksuniversitet för stöd till utgivningen av den vetenskapliga tidskriften Rangifer. Sveriges lantbruksuniversitet ska redovisa till Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (forskningsrådet) hur medlen har använts. Redovisningen ska bifogas årsredovisningen som en separat skrivelse.

Vidare ska 580 000 kr utbetalas till Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien för verksamhet som utvecklar forskningsbiblioteket vid akademien i syfte att främja forskning för en hållbar utveckling inom de areella näringarna. Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien ska redovisa till forskningsrådet hur medlen använts. Redovisningen ska bifogas årsredovisningen som en separat skrivelse.

Utfall: Formas har nyttjat 10 562 485 kr för projektrelaterade kostnader.

Formas har utbetalat 250 000 kr till Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Verksamhetsrapport har inkommit.

Formas har utbetalat 580 000 kr till Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien. Rapport har inkommit.

3. Stipendier som är avsedda att vara ett alternativ till lön eller annan form av studiefinansiering för doktorander får inte finansieras via anslaget.

Utfall: Formas finansierar inte stipendier eller annan form av studiefinansiering för doktorander.

4. Anslaget ska finansiera stöd till forskning rörande ekologisk produktion med minst 12 000 000 kr.

Utfall: Formas har utbetalat 12 794 860 kr för forskning rörande ekologisk produktion.

5. Anslaget ska finansiera stöd till samfinansierad forskning med minst 41 500 000 kr inom jordbruks- och miljöteknik, skogsforskning, trädgårdsforskning samt forskning inom växtförädlingsområdet m.m.”

Stöd till samfinansierad skogsforskning ska efter rekvisition utbetalas till Stiftelsen Skogsbrukets forskningsinstitut (Skogforsk) i enlighet med avtal mellan forskningsrådet och stiftelsen.

Stöd till samfinansierad jordbruks- och miljöteknisk forskning ska efter rekvisition utbetalas till RISE Research Institutes of Sweden AB, enheten för Jordbruk och livsmedel, i enlighet med avtal mellan forskningsrådet och RISE Research Institutes of Sweden AB.

Verksamhet inom växtförädlingsområdet vid Sveriges lantbruksuniversitet ska finansieras med 4 000 000 kr förutsatt att universitetet medfinansierar verksamheten. Stöd till samfinansierad forskning inom växtförädlingsområdet får utbetalas för forskning i enlighet med avtal mellan forskningsrådet och Stiftelsen Lantbruksforskning. Stöd om 2 000 000 kr ska efter rekvisition utbetalas till offentligt privat partnerskap för växtförädling som bedrivs inom ramen för Nordiska ministerrådet.

Stöd till samfinansierad forskning inom trädgårdsområdet får betalas ut till forskningsorgan i enlighet med avtal mellan forskningsrådet och företrädare för näringen.

Utfall: Formas har utbetalat 46 000 000 kr via månadsutbetalningar till Stiftelsen skogsbrukets forskningsinstitut.

Formas har enligt avtal utbetalat 8 500 000 kr till RISE Research Institutes of Sweden AB.

Formas har utbetalat 4 000 000 kr inom växtförädlingsområdet till SLU.

Formas har utbetalat 2 000 000 kr inom växtförädlingsområdet till NORDGEN.

6. Anslaget ska finansiera stöd till samfinansierad forskning och utveckling med minst 23 000 000 kr för ett produktionsinriktat forskningsprogram för jordbrukets hållbarhet och konkurrenskraft samt hästforskning. Stöd till hästforskning ska omfatta minst 3 000 000 kr. Stöd till programmet ska utbetalas enligt avtal mellan forskningsrådet och Stiftelsen Lantbruksforskning respektive Stiftelsen Hästforskning.

Utfall: Formas har utbetalat 20 000 000 kr till Stiftelsen Lantbruksforskning. Formas har enligt avtal utbetalat 7 000 000 kr till Stiftelsen Hästforskning.

7. Av anslaget ska minst 6 000 000 kr användas för utveckling av djurskydds- befrämjande åtgärder. Beviljande av medel ska ske efter samråd med Statens jordbruksverk. Minst 12 000 000 kr ska användas för forskning om djurskydd. Utlysning och utvärdering ska ske efter samråd med Statens jordbruksverk.

Utfall: Formas har utbetalat 31 382 512 kr för forskning inom djurskydd och djurskyddsfrämjande åtgärder.

8. Av anslaget ska minst 100 000 000 kr finansiera forskning inom området skogsråvaror och biomassa.

Utfall: Formas har utbetalat 106 224 251 kr till forskning inom området skogsråvaror och biomassa.

9. Av anslaget ska 37 500 000 kr avsättas för strategiska innovationsområden (SIO).

Utfall: Formas har betalat ut 37 500 000 kr för strategiska innovationsområden.

10. Bidrag till forskningsprojekt vid universitet och högskolor ska omfatta medel för de direkta och de indirekta kostnaderna i samma proportioner som beräknats för projektet i sin helhet.

Utfall: De projektbidrag som Formas beviljat har samma fördelning mellan direkta och indirekta kostnader som anges i projektansökan.

Villkor för anslag 1:25

1. Av anslaget ska 1 177 000 kr utbetalas till Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien. Redovisning av verksamheten ska göras till forskningsrådet.

Utfall: Formas har utbetalat 1 177 000 kr till Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien.

Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverket (ESV):s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar Formas brytdagen den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 40 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Klimatpolitiska rådet

Formas är värdmyndighet för Klimatpolitiska rådet och utför administrativa och handlägger uppgifter åt rådet. Klimatpolitiska rådets medarbetare är anställda av Formas. Klimatpolitiska rådet disponerar anslagsposten UO 20 02:1 ap. 2 och intäkter under anslaget specificeras i not 1 samt kostnader i not 8. Klimatpolitiska rådets verksamhet redovisas i en separat årlig rapport.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt förbättringsutgifter på annans fastighet, maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst ett halvt prisbasbelopp och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år.

Om den ekonomiska livslängden understiger tre år får anskaffningen redovisas som en anläggningstillgång ändå om kostnadsfördelningen över tid annars skulle påverkas väsentligt.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod.

Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk. Bärbara datorer, mobiltelefoner och läsplattor tas inte upp som anläggningstillgång då livslängden beräknas understiga 3 år.

Tillämpade avskrivningstider

3 år Immateriella anläggningar

5 år Förbättringsutgifter på annans fastighet

3 år Datorer och kringutrustning

3 år Kontorsmaskiner

5 år Möbler och övriga inventarier

– Konst avskrivs ej

Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet.

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp. Skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs.

Noter till resultaträkning (tkr)

	2020	2019	
Not 1	Intäkter av anslag		
	Förvaltningsanslag ap. 1 Formas	87 240	87 089
	Förvaltningsanslag ap. 2 Klimatpolitiska rådet	10 179	10 043
	Forskningsstöd från Näringsdepartementet	10 562	12 518
	Forskningsstöd från Miljödepartementet	19 166	22 228
	Summa Intäkter av anslag	127 148	131 879
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	1 130	1 132
	Övriga intäkter	141	24
	Summa Intäkter av anslag	1 271	1 157
	I posten Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen ingår 1 000 tkr som avser uppdrag åt Naturvårdsverket enligt avtal med Klimatpolitiska rådet		
Not 3	Intäkter av bidrag		
	Bidrag från statliga myndigheter	2 434	3 756
	Bidrag från EU och övriga länder	2 077	2 153
	Summa Intäkter av bidrag	4 511	5 909
Not 4	Finansiella intäkter		
	Ränteintäkter på lån Riksgäldskontoret	0	14
	Summa Finansiella intäkter	0	14
Not 5	Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	59 811	56 574
	Varav lönekostnader ej anställd personal	9 849	8 189
	Sociala avgifter	31 569	29 642
	Övriga kostnader för personal	2 104	3 137
	Summa Kostnader för personal	93 485	89 353
Not 6	Övriga driftskostnader		
	Köp av tjänster	30 194	38 328
	Resor	506	1 756
	Övrigt	117	732
	Summa Övriga driftskostnader	30 817	40 816
	Förändringen av övriga driftskostnader beror främst på minskade konsultkostnader, resekostnader och kurs-/konferenskostnader.		
Not 7	Finansiella kostnader		
	Ränta på räntekonto Riksgälden	1	37
	Övriga finansiella kostnader	13	83
	Summa Finansiella kostnader	14	120
Not 8	Verksamhetens kostnader		
	Formas verksamhetskostnader	121 402	127 851
	Klimatpolitiska rådets verksamhetskostnader	11 529	11 108
	Summa Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	132 931	138 959
Not 9	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		
	Medel från EU:s institutioner för finansiering av forskningsbidrag	12 844	5 720
	Periodisering medel från EU:s institutioner	6 032	24 334
	Summa Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	18 876	30 055

Noter till resultaträkning (tkr)

	2020	2019
Not 10 Lämnade bidrag		
Statliga myndigheter	1 414 430	1 400 275
Kommuner	3 167	3 643
EU-länder	12 280	14 872
Övriga länder och internationella organisationer	5 000	5 000
Övriga organisationer och ideella föreningar	27 422	37 930
Privata företag och privatägda ekonomiska föreningar	193 384	160 805
Summa Lämnade bidrag	1 655 684	1 622 525
Not 11 Årets kapitalförändring		
Periodiseringsdifferenser uppbörds-/transfereringsverksamhet	-83	26 042
Summa Årets kapitalförändring	-83	26 042
Kapitalförändring 2020 avser dubbelutbetalning 2019 som periodiserades och återbetalades 2020.		

Noter till balansräkning (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Not 12 Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	925	925
Pågående förbättringsutgifter	25	0
Årets anskaffningar	0	0
Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	0	0
Summa anskaffningsvärde	950	925
Ingående ackumulerade avskrivningar	-493	-308
Årets avskrivningar	-185	-185
Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0	0
Summa ackumulerade avskrivningar	-678	-493
Utgående bokfört värde	272	432
Not 13 Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
Ingående anskaffningsvärde	5 681	6 100
Årets anskaffningar	402	24
Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-36	-443
Summa anskaffningsvärde	6 046	5 681
Ingående ackumulerade avskrivningar	-3 215	-2 328
Årets avskrivningar	-1 204	-1 321
Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	36	434
Summa ackumulerade avskrivningar	-4 383	-3 215
Utgående bokfört värde	1 664	2 466
Not 14 Fordringar hos andra myndigheter		
Fordran ingående mervärdesskatt	1 421	1 522
Kundfordringar hos andra myndigheter	1 000	1 000
Summa Fordringar hos andra myndigheter	2 421	2 522
Kundfordringar hos andra myndigheter avser uppdrag åt Naturvårdsverket enligt avtal med Klimatpolitiska rådet. Inbetalades i januari 2021.		

Noter till balansräkning (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Not 15 Övriga kortfristiga fordringar		
Övriga fordringar	0	83
Summa Övriga kortfristiga fordringar	0	83
Not 16 Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyreskostnader	1 660	1 656
Övriga förutbetalda kostnader	8 768	9 563
Summa Förutbetalda kostnader	10 429	11 219
I posten övriga förutbetalda kostnader ingår 7 280 tkr som avser periodiserad medlemsavgift IIASA 2021.		
Not 17 Upplupna bidragsintäkter		
Utomstatliga räntebelagt flöde	3 159	2 635
Utomstatliga icke räntebelagt flöde	22 556	20 138
Summa Upplupna bidragsintäkter	25 715	22 774
Upplupna bidragsintäkter i räntebelagt flöde 2020 avser bidrag för kostnader i Formas arbete med utlysningar inom europeiska partnerskapsprogram. Upplupna bidragsintäkter i icke räntebelagt flöde 2020 avser främst forskningsbidrag för Biodiversa 3 (7 542 tkr), Biodiversa+Belmont forum 2017 (5 639 tkr), WaterJPI2016 (2 456 tkr), ERA-Net Cofund Climate Services (2 307 tkr), ERA-Net Cofund Biodiversa (1 170 tkr)		
Not 18 Avräkning med statsverket		
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	-16 089	12 300
Redovisat mot anslag	1 635 133	1 594 916
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-1 640 010	-1 623 305
Summa Skuld avseende anslag i icke räntebärande flöde	-20 966	-16 089
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-2 189	-8 452
Redovisat mot anslag	97 420	97 132
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-98 129	-96 608
Återbetalning av anslagsmedel	0	5 739
Summa Skuld avseende anslag i räntebärande flöde	-2 899	-2 189
Summa Avräkning med statsverket	-23 865	-18 278

Noter till balansräkning (tkr)

		2020-12-31	2019-12-31
Not 19	Myndighetskapital		
		Statskapital	Balanserad kapitalförändring
			Kapitalförändring enl resultaträkningen
			Summa
	Utgående balans 2019	184	-25 958
	Ingående balans 2020	184	-25 958
	Föregående års kapitalförändring		26 042
	Årets kapitalförändring		-26 042
	Summa årets kapitalförändring	0	0
	Utgående balans 2020	184	83
Not 20	Statskapital		
	Statskapital utan avkastningskrav avseende konst		184
	Utgående balans		184
Not 21	Övriga avsättningar		
	Ingående balans		980
	Avsättningar för pensioner		0
	Avsättning särskild pensionsersättning		0
	Årets avsättning till lokalt omställningsarbete		149
	Årets nyttjande av medel för lokalt omställningsarbete		-150
	Summa Övriga avsättningar		979
	Ingående balans avser lokalt omställningsarbete. Årets omställningskostnader har använts för utbildnings-, stöd och rehabiliteringsinsatser 2020.		
Not 22	Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar		
	Ingående balans		2 714
	Under året nyupptagna lån		426
	Årets amorteringar		-1 389
	Utgående balans		1 751
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev		5 000
Not 23	Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
	Utgående mervärdesskatt		84
	Arbetsgivaravgifter och premier		2 425
	Leverantörsskulder andra myndigheter		2 168
	Summa Kortfristiga skulder till andra myndigheter		4 676
Not 24	Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt		1 809
	Övriga kortfristiga skulder		10 749
	Summa Övriga kortfristiga skulder		12 558
	I posten övriga kortfristiga skulder ingår 7 280 tkr som avser medlemsavgift IIASA 2021.		
Not 25	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter		5 428
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter		498
	Upplupna konsultkostnader		1 040
	Övriga upplupna kostnader		726
	Summa Upplupna kostnader		7 692

Noter till balansräkning (tkr)

	2020-12-31	2019-12-31
Not 26 Oförbrukade bidrag		
Bidrag som erhållits från EU för finansiering av forskningsbidrag	3 455	7 072
Bidrag för kostnader för Formas arbete med utlysningar inom europeiska partnerskapsprogram	1 577	1 425
Bidrag som erhållits för finansiering av forskning, inomstatlig	573	935
Summa Oförbrukade bidrag	5 605	9 432
Bidrag som erhållits för finansiering av forskning, inomstatlig avser Energimyndighetens samfinansiering till Klimatpolitiska rådet och deras arbete med Panorama. Enlig plan ska bidraget nyttjas inom 1–3 år.		

Noter till anslagsredovisning (tkr)

Not 27 Redovisning mot anslag	
UO 20 02:1 Forskarrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, ap 2 till Klimatpolitiska rådet. Klimatpolitiska rådets anslag disponeras av Formas. Under 2019 har anslaget underskridits med 288 tkr	

Ledamöter i Rådet för evidensbaserad miljöanalys

		Ersättning 2020
Lisa Sennerby Forsse	Ordförande Vice ordförande, Karolinska institutet Ledamot, Karolinska Holding AB Ledamot, Skogsstyrelsen Ledamot, Skogssällskapet AB Styrelseledamot LisFor AB	55 tkr
Björn Risinger	Vice ordförande, Generaldirektör, Naturvårdsverket Styrelseledamot, Arbetsgivarverket	3 tkr
Hans Adolfsson	Rektor, styrelseledamot, Umeå universitet Ledamot i insynsrådet, Länsstyrelsen i Västerbotten Styrelseordförande, Umeå universitet Holding AB	4 tkr
Susanna Axelsson	Generaldirektör, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU)	–
Carola Lidén	Professor, Karolinska Institutet	3 tkr
Kai Lindström	Professor, Åbo Akademi	4 tkr
Ola Wendt	Professor, Lunds universitet	4 tkr
Agnes Wold	Professor, Göteborgs universitet Lärrarrepresentant, GU styrelse Styrelseledamot, Kunskapsdroppen AB Styrelseledamot, Flora Innovation AB	4 tkr
Ann Sophie Crepin	Docent och miljöekonom, Beijerinstitutet Rådsmedlem, Naturvårdsverkets miljöforskningsråd	4 tkr
Johan Davidsson Löwenadler	Länsråd i Jönköpings län	4 tkr
Agneta Westberg	Avdelningschef Kemikalieinspektionen	4 tkr

Ledamöter i Formas forskarråd 2020

		Ersättning 2020
Lena Gustafsson	Ordförande, Professor emerita, Umeå universitet Styrelseledamot, Handelshögskolan i Stockholm Styrelseordförande, Wallenberg Centrum for Quantum Technology, Chalmers Tekniska högskola/Kungliga Tekniska Högskolan/Lunds Universitet Ledamot i Insynsrådet, Polarforskningssekretariatet Styrelseordförande, Östersjöcentrum, Stockholms Universitet Styrelsesuppleant i Ulf Gustafsson AB	66 tkr
David Bastviken	Vice ordförande, professor, Linköpings universitet	33 tkr
Ingrid Petersson	Generaldirektör, Formas Styrelseordförande, Ipcon Consulting AB Styrelseledamot, Svenska Turistföreningen AB Styrelseledamot, Socialstyrelsen Styrelseledamot, Stockholm Environment Institute Vice ordförande, Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO)	1 537 tkr
Berit Balfors	Professor, Kungl. Tekniska högskolan	33 tkr
Helena Bjarnegård	Riksarkitekt, Boverket Ordförande, Rådet för hållbara städer Styrelseledamot, IQ Samhällsbyggnad AB Styrelsesuppleant i Bjarnegård utveckling & strategi AB	33 tkr
Lovisa Hagberg	Miljöpolicyansvarig, WWF	33 tkr
Rolf Lidskog	Professor, Örebro universitet	33 tkr
Hans Lind	Professor Styrelseledamot i ekonomiska föreningen Ekliden	33 tkr
Karin Ljung	Professor, Sveriges lantbruksuniversitetet	33 tkr
Christina Nordin	Generaldirektör, Jordbruksverket Ledamot i insynsrådet, Havs- och vattenmyndigheten Ledamot i insynsrådet, Länsstyrelsen i Jönköpings län (januari-februari 2020)	33 tkr
Björn Olsen	Professor, Uppsala universitet	33 tkr
Camilla Sandström	Professor, Umeå universitet Ledamot i Vetenskapliga rådet för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, Naturvårdsverket Ledamot i Miljöforskningsrådet, Naturvårdsverket	33 tkr
Patrik Söderholm	Professor, Luleå tekniska universitet Ledamot i vetenskapligt råd, Konjunkturinstitutet Ledamot, Klimatpolitiska rådet	33 tkr

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Formas är ett statligt forskningsråd för hållbar utveckling. Vi finansierar forskning och innovation, utvecklar strategier, gör analyser och utvärderar. Våra verksamhetsområden finns inom miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Vi genomför forskningsammansättningar som syftar till att underlätta för Sverige att nå våra miljömål. Därutöver kommunicerar vi om forskning och forskningsresultat.